

Regeringens proposition

2001/02:191

Sekretessfrågor – Ekonomisk brottslighet m.m.

Prop.
2001/02:191

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 19 juni 2002

Göran Persson

Britta Lejon
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i bl.a. sekretesslagen (1980:100), konkurslagen (1987:672) och lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde.

Vissa av ändringarna föreslås i syfte att underlätta bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten. I propositionen föreslås i detta sammanhang nya sekretessbestämmelser till skydd för utredningar eller planering av andra åtgärder från myndigheternas sida. Det föreslås även sekretessbestämmelser till skydd för enskilda. Eftersom konkursförvaltare spelar en viktig roll vid bekämpningen av ekonomisk brottslighet föreslås sekretessbrytande bestämmelser, vilka gör det möjligt för skattemyndigheter respektive brottsutredande myndigheter att till en konkursförvaltare lämna ut uppgifter från ärenden om revision respektive förundersökningar i syfte att effektivisera konkursutredningarna. Det föreslås vidare att konkursförvaltares upplysningsskyldighet gentemot gäldenären, borgenärer och granskningsmän, såvitt avser uppgifter om att konkursförvaltaren har underrättat åklagaren om brottsmisstanke eller om att näringsförbud kan komma ifråga, skall förskjutas tidsmässigt till dess förvaltaren avger slutredovisning.

Vissa ändringar i sekretesslagen föreslås i syfte att öka offentligheten för sådana uppgifter som har lämnats till eller samlats in av Säkerhetspolisen. Det rör dels uppgifter som har förts in i allmänna handlingar före år 1949, dels uppgifter om enskilda har registrerats eller inte hos Säkerhetspolisen enligt vissa numera upphävda författningar.

Slutligen utgör vissa förslag i propositionen inslag i den översyn av sekretessregleringen som sker löpande. I detta sammanhang föreslås bl.a. att en sekretessbestämmelse till skydd för säkerhets- eller bevakningsåtgärder inom den civila luftfarten skall införas samt att vissa enskilda

organ som handhar myndighetsutövning mot enskilda skall föras in i bilagan till sekretessförordningen (1980:657). Sistnämnda införande innebär bl.a. att tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar blir tillämpliga på de handlingar som de enskilda organen upprättar eller tar emot i den verksamhet som anges i bilagan. Prop. 2001/02:191

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2003.

1	Beslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	7
2.2	Förslag till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)....	19
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:318) om överlämnade av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde	21
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:576) om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	22
3	Ärendet och dess beredning.....	26
4	Sekretessfrågor vid bekämpning av ekonomisk brottslighet	28
4.1	Bakgrund	28
4.1.1	Regeringens strategi för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten	28
4.1.2	Myndighetssamverkan	28
4.1.3	Myndighetsstrukturen	29
4.1.4	Sekretess och informationsutbyte mellan myndigheter.....	30
4.1.5	Sekretess mellan myndigheter.....	30
4.1.6	Sekretessbrytande bestämmelser.....	31
4.1.7	Upplysningskyldighet mellan myndigheter..	31
4.1.8	Informationsutbyte mellan myndigheter och konkursförvaltare	32
4.1.9	Ekosekretessutredningen.....	32
4.2	Sekretess hos tillsynsmyndigheten i konkurs och inom exekutionsväsendet för misstankar om brott.....	33
4.3	Sekretess till skydd för bl.a. kronofogdemyndighets brottsförebyggande verksamhet	38
4.4	Sekretess till skydd för utredning om förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde.....	41
4.5	Sekretess för företagshemligheter	42
4.6	Sekretess hos Statens jordbruksverk	43
4.7	Utlämnande av uppgifter om misstänkt brottslighet samt utlämnande av uppgifter i brottsförebyggande syfte.....	46
4.7.1	Bakgrund	46
4.7.2	Regleringen bör inte ändras	49
4.8	Informationsutbyte med konkursförvaltare m.m.....	54
4.8.1	Bakgrund	54
4.8.2	Konkursförvaltares upplysningskyldighet....	54
4.8.3	Utvidgade sekretessbrytande bestämmelser i skattemyndighets fiskala verksamhet.....	58
4.8.4	Ny sekretessbrytande bestämmelse avseende uppgifter ur förundersökning	60
4.9	Avvägningen mellan sekretess och rätten till partsinsyn .	66
4.10	Banksekretess m.m.....	68
4.11	Information om beslag	70

4.12	Regleringen av myndigheternas samverkan vid bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten	74
5	Ökad öppenhet i Säkerhetspolisens arkiv	76
5.1	Bakgrund och utgångspunkter	76
5.1.1	Säkerhetspolisens uppgifter	76
5.1.2	Sekretessens konstruktion	77
5.1.3	Sekretesstidens längd	78
5.1.4	Bakgrunden till sekretesstidens längd	78
5.1.5	Tidigare registrering av politiska extremister	79
5.1.6	En öppnare säkerhetspolis	81
5.1.7	Gallring	83
5.2	Överväganden och förslag	85
5.2.1	Sekretessen till skydd för Säkerhetspolisens verksamhet avseende uppgifter från tiden före 1949	85
5.2.2	Sekretessen till skydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden avseende uppgifter från tiden före 1949	87
5.2.3	Möjlighet att få reda på om man förekommer hos Säkerhetspolisen eller inte	89
6	Sekretess hos Integrationsverket	93
7	Sekretess för uppgifter om säkerhetsåtgärder inom civil luftfart ...	95
8	Sekretess vid förvaltningsuppdrag åt stiftelser	97
8.1	Bakgrund	97
8.2	En ny sekretessregel	98
9	Sekretessen hos vissa av ombudsmännen	99
9.1	Bakgrund	99
9.2	Skydd för närstående	101
9.3	Sekretesskydd hos JämO, DO och HomO i ärenden som rör rådgivning åt enskild	102
10	Handlingsoffentlighet hos vissa organ med förvaltningsuppgifter	104
11	Inskränkningar i rätten att få kopior av censurklipp	110
11.1	Bakgrund	110
11.2	Regler om sekretess hos Statens biografbyrå m.m.	110
11.3	Ingen inskränkning	111
12	Kostnader	114
13	Ikraftträdande	114
14	Författningskommentar	114
14.1	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	114
14.2	Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)	118
14.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgift inom Kulturdepartementets förvaltningsområde	119
14.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:576) om ändring i sekretesslagen (1980:100)	119

Bilaga 1	Sammanfattning av Ekosekretessutredningens betänkande Ekonomisk brottslighet och sekretess (SOU 1999:53)	120
Bilaga 2	Ekosekretessutredningens lagförslag	126
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser och andra organ som har yttrat sig över Ekosekretessutredningens betänkande Ekonomisk brottslighet och sekretess (SOU 1999:53)	143
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen (Ds 2001:8).....	144
Bilaga 5	Lagförslagen i promemorian Två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen (Ds 2001:8)	145
Bilaga 6	Sammanfattning av promemorian Förslag till ändring i 5 kap. 1 § sekretesslagen.....	148
Bilaga 7	Lagförslaget i promemorian Förslag till ändring av 5 kap. 1 § sekretesslagen	149
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanser och andra organ som har yttrat sig över departementspromemoriorna Två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen (Ds 2001:8) och Förslag till ändring av 5 kap. 1 § sekretesslagen.....	151
Bilaga 9	Lagförslagen i promemorian Sekretessen för passfoton m.m. (Ds 2000:57)	152
Bilaga 10	Förteckning över remissinstanser och andra organ som har yttrat sig över departementspromemorian Sekretessen för passfoton m.m. (Ds 2000:57).....	158
Bilaga 11	Lagförslagen i promemorian Utökad sekretess hos JämO, DO, HomO, HO, KO, Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering	159
Bilaga 12	Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över departementspromemorian Utökad sekretess hos JämO, DO, HomO, HO, KO, Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering	161
Bilaga 13	Lagförslagen i lagrådsremissen Sekretessfrågor – Ekonomisk brottslighet m.m.	162
Bilaga 14	Lagförslagen i lagrådsremissen Några frågor om sekretess hos ombudsmännen m.m.	178
Bilaga 15	Lagrådets yttrande över lagförslagen i lagrådsremissen Sekretessfrågor – Ekonomisk brottslighet m.m.	180
Bilaga 16	Lagrådets yttrande över lagförslagen i lagrådsremissen Några frågor om sekretess hos ombudsmännen m.m.	182
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 juni 2002		184

1 Beslut

Prop. 2001/02:191

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
2. lag om ändring i konkurslagen (1987:672),
3. lag om ändring i lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde,
4. lag om ändring i lagen (2002:576) om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 och 2 §§, 7 kap. 14 §, 8 kap. 21 §, 9 kap. 1, 2, 17, 18 och 21 §§ samt 14 kap. 2 och 10 §§ sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §²

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål, 2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott, 3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud, 4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller 5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderstrafflagen (2000:1086),	3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud <i>eller förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde,</i>

om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Detsamma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndig-

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndig-

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 2001:86.

het, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om *att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.*

het, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att *förebygga*, uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om *brott.*

Utan hinder av sekretessen enligt andra stycket kan enskild få uppgift om huruvida han eller hon förekommer i Säkerhetspolisens register med anledning av den verksamhet som bedrevs med stöd av

1. personalkontrollkungörelsen (1969:446) och de tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den,

2. förordningen den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning, eller

3. motsvarande äldre bestämmelser.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan *underrättelseverksamhet* som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

Sekretess gäller inte för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i andra stycket om uppgiften har införts i en allmän handling före år 1949. I fråga om annan uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan verksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

2 §³

Sekretess gäller för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd med avseende på

1. byggnader eller andra anläggningar, lokaler eller inventarier,

³ Senaste lydelse 1994:595.

2. tillverkning, förvaring, utlämning eller transport av pengar eller andra värdeföremål samt transport eller förvaring av vapen, ammunition, sprängämnen, klyvbart material eller radioaktivt avfall,

3. telekommunikation,

4. behörighet att få tillgång till upptagning för automatisk databehandling eller annan handling,

5. *den civila luftfarten,*

om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

7 kap.

14 §⁴

Sekretess gäller för uppgift som rör utlämning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlämningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlämningar.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess i verksamhet för kontroll över utlämningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. I verksamhet för kontroll över utlämningar gäller sekretess också för anmälan eller annan utsaga av enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon honom närstående utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Beträffande beslut i ärende som avses i detta stycke gäller sekretessen dock endast för uppgifter i skälen.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess hos Integrationsverket

1. i ärende om statlig ersättning för kostnader för mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd och av personer som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana utlämningar och

2. i verksamhet som avser medverkan till bosättning för personer som omfattas av 1,

för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess hos Totalförsvarets pliktverk och Migrationsverket i verksamhet som avser mottagande och vidarebefordran av upplysningar m.m. om krigsfångar

⁴ Senaste lydelse 2000:416.

och andra skyddade personer som avses i Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och tilläggsprotokollen till konventionerna, för uppgift om enskilda vistelseort, hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men.

Sekretess gäller, i den mån riksdagen har godkänt avtal om detta med främmande stat eller mellanfolklig organisation, för uppgifter som avses i första och andra styckena och som en myndighet fått enligt avtalet. Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får i fråga om denna sekretess inte tillämpas i strid med avtalet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Utan hinder av sekretess enligt första eller *tredje* stycket eller enligt 2 kap. 1 eller 2 § får uppgifter som avses i *tredje* stycket lämnas till den nationella upplysningsbyrån enligt vad som föreskrivs i 8 kap. 13 § lagen (1994:1720) om civilt försvar och förordningen (1996:1475) om skyldighet att lämna upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer.

Utan hinder av sekretess enligt första eller *fjärde* stycket eller enligt 2 kap. 1 eller 2 § får uppgifter som avses i *fjärde* stycket lämnas till den nationella upplysningsbyrån enligt vad som föreskrivs i 8 kap. 13 § lagen (1994:1720) om civilt försvar och förordningen (1996:1475) om skyldighet att lämna upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer.

8 kap. 21 §⁵

Sekretess gäller i verksamhet som består i tillsyn över stiftelser, för uppgift om stiftelses affärs- eller driftförhållanden eller om annan enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att stiftelsen eller den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i verksamhet som består i administrativa tjänster som utförs efter överenskommelse med en stiftelse, för uppgift om annan enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, såvitt angår uppgift om enskilda personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

⁵ Senaste lydelse 1994:595.

Sekretess gäller i myndighets verksamhet, som avser bestämmande av skatt eller som avser taxering eller i övrigt fastställande av underlag för bestämmande av skatt, för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden. Motsvarande sekretess gäller i myndighets verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet och tulldatabasen enligt lagen (2001:185) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet för uppgift som har tillförts databaserna samt hos kommun eller landsting för uppgift som har lämnats dit i ett ärende om förhandsbesked i skatte- eller taxeringsfråga. Uppgift hos Tullverket får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. För uppgift i mål hos domstol gäller sekretessen endast om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Detsamma gäller uppgift som med anledning av överklagande hos domstol registreras hos annan myndighet enligt 15 kap. 2 § första stycket 3 eller 4. Har uppgift i mål hos domstol erhållits från annan myndighet och är den sekretessbelagd där, gäller dock denna sekretess hos domstolen, om uppgiften saknar betydelse i målet.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och, med undantag för arvsskatt och gåvoskatt, annan direkt skatt samt omsättningsskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift, avgift enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund samt skatt tillägg och förseningsavgift. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Sekretessen gäller inte beslut, varigenom skatt eller pensionsgrundande inkomst bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs, såvida inte beslutet meddelas i ärende om

1. förhandsbesked i taxerings- eller skattefråga,

2. *medgivande att skattepliktig intäkt enligt reglerna om statlig inkomstskatt inte skall anses uppkomma vid avyttring av aktier i fåmansföretag,*

3. beskattning av utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner när beslutet har fattats av Forskarskattenämnden.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lag om förfarande vid beskattning, lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet eller lagen (1990:613) om miljöavgift på ut-

2. beskattning av utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner när beslutet har fattats av Forskarskattenämnden.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lag om förfarande vid beskattning, lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet eller lagen (1990:613) om miljöavgift på ut-

⁶ Senaste lydelse 2002:405.

släpp av kväveoxider vid energi-
produktion. I artiklarna 6.1 och 8.3
i rådets förordning (EG) nr
3295/94 av den 22 december 1994
om fastställande av vissa åtgärder
avseende införsel till gemenskapen
samt export och återexport från
gemenskapen av varor som gör
intrång i viss immateriell ägande-
rätt finns bestämmelser om att
uppgift i vissa fall får lämnas till
enskild. Vidare får utan hinder av
sekretessen uppgift i *en revi-
sionspromemoria* lämnas till en
förvaltare i den reviderades kon-
kurs.

släpp av kväveoxider vid energi-
produktion. I artiklarna 6.1 och 8.3
i rådets förordning (EG) nr
3295/94 av den 22 december 1994
om fastställande av vissa åtgärder
avseende införsel till gemenskapen
samt export och återexport från
gemenskapen av varor som gör
intrång i viss immateriell ägande-
rätt finns bestämmelser om att
uppgift i vissa fall får lämnas till
enskild. Vidare får utan hinder av
sekretessen uppgift i *ärende om
revision* lämnas till en förvaltare i
den reviderades konkurs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

För uppgift om avgift enligt lagen om avgift till registrerat trossamfund
gäller dock sekretessen i högst sjuttio år.

2 §⁷

Sekretess gäller i

1. särskilt ärende om revision eller annan kontroll i fråga om skatt, tull
eller avgift samt annan verksamhet som avser tullkontroll och som inte
faller under 1 §,

2. ärende om kompensation för eller återbetalning av skatt,

3. ärende om anstånd med erläggande av skatt

för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

I fråga om sekretess enligt denna paragraf tillämpas 1 § första stycket
tredje–sjätte meningarna.

Sekretessen gäller inte beslut i ärende som avses i första stycket 2 och 3.

Utan hinder av sekretessen får
uppgift i *en revisionspromemoria*
lämnas till förvaltare i den
reviderades konkurs. I artiklarna
6.1 och 8.3 i rådets förordning
(EG) nr 3295/94 av den 22 decem-
ber 1994 om fastställande av vissa
åtgärder avseende införsel till
gemenskapen samt export och
återexport från gemenskapen av
varor som gör intrång i viss
immateriell äganderätt finns be-
stämmelser om att uppgift i vissa
fall får lämnas till enskild.

Utan hinder av sekretessen får
uppgift i *ärende om revision* läm-
nas till förvaltare i den reviderades
konkurs. I artiklarna 6.1 och 8.3 i
rådets förordning (EG) nr 3295/94
av den 22 december 1994 om
fastställande av vissa åtgärder av-
seende införsel till gemenskapen
samt export och återexport från
gemenskapen av varor som gör
intrång i viss immateriell ägande-
rätt finns bestämmelser om att
uppgift i vissa fall får lämnas till
enskild.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

⁷ Senaste lydelse 2000:1285.

17 §⁸

Sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om inte annat följer av 18 §

1. i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,
2. i angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. i angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),
4. i åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Statens kriminaltekniska laboratoriums, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,
5. i Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,
6. i register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:622) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
7. i register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,
8. i register som förs av Riksskatteverket enligt lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
9. i särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,
10. i register som förs av Tullverket enligt lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet eller som annars behandlas där med stöd av samma lag, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

Sekretess enligt första stycket gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift som angår misstanke om brott.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får en skadelidande, eller den som den skadelidande överlåtits sin rätt till, ta del av en uppgift

1. i en nedlagd förundersökning eller i en förundersökning som avslutats med ett beslut om att åtal inte skall väckas,
2. i en annan brottsutredning som utförts enligt bestämmelserna i 23 kap. rättegångsbalken och som avslutats på annat sätt än med beslut att väcka åtal, med strafföreläggande eller med föreläggande av ordningsbot, eller
3. i en avslutad utredning enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, om den skadelidande, eller den som den skadelidande överlåtits sin rätt till, behöver uppgiften för att kunna få ett anspråk på skadestånd eller på bättre rätt till viss egendom tillgodosett och det inte bedöms vara av

⁸ Senaste lydelse 2001:354.

synnerlig vikt för den som uppgiften rör eller någon närstående till honom att den inte lämnas ut.

Utan hinder av sekretessen får uppgift också lämnas ut

1. till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare,

2. till enskild enligt vad som föreskrivs i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt förordning som har stöd i den lagen,

3. enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622), lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar och i lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet samt i förordningar som har stöd i dessa lagar,

4. till enskild enligt vad som föreskrivs i 27 kap. 8 § rättegångsbalken.

Utan hinder av sekretessen får polisen på begäran av en enskild som lidit person- eller sakskada vid en trafikolycka lämna uppgift om identiteten hos en trafikant som haft del i olyckan.

Utan hinder av sekretessen enligt första stycket 1 får uppgift lämnas till konkursförvaltare, om uppgiften kan antas ha betydelse för konkursutredningen.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Sekretess gäller inte för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i första stycket 1–4 eller 6 eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser, om uppgiften har införts i en allmän handling före år 1949. I fråga om annan uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

18 §

Sekretessen enligt 17 § första stycket gäller inte

1. beslut huruvida åtal skall väckas, beslut om att förundersökning inte skall inledas samt beslut om att förundersökning skall läggas ned,

2. uppgift i ärende om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot,

3. uppgift som avser omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen (1984:387).

Sekretessen enligt 17 § första stycket upphör att gälla, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal, såvida inte sekretess för uppgiften skall gälla hos domstolen enligt 16 §, eller uppgiften uppenbarligen saknar betydelse i målet eller finns i handling som har erhållits från annan myndighet där sekretess

Sekretessen enligt 17 § första stycket upphör att gälla, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal, såvida inte sekretess för uppgiften skall gälla hos domstolen enligt 16 § eller enligt 8 kap. 17 §, eller uppgiften uppenbarligen saknar betydelse i målet eller finns i handling som har erhållits från annan myndighet

21 §⁹

Sekretess gäller hos följande myndigheter för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs:

1. Jämställdhetsombudsmannen eller Jämställdhetsnämnden i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433) och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

2. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

3. Nämnden mot diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet, lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning,

4. Handikappombudsmannen i ärende enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

5. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning i ärende enligt lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

Sekretess gäller hos följande myndigheter för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde *eller någon närstående till den enskilde* lider skada eller men om uppgiften röjs:

1. Jämställdhetsombudsmannen eller Jämställdhetsnämnden i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433) och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt, hos Jämställdhetsombudsmannen, i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,*

2. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,*

4. Handikappombudsmannen i ärende enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i verksamhet enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen,*

5. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning i ärende enligt lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i annat ärende som rör rådgivning åt*

⁹ Senaste lydelse 2001:1307.

6. Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister.

Sekretess gäller i verksamhet enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

14 kap.

2§¹⁰

Sekretess hindrar inte att uppgift i annat fall än som avses i 1 § lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för

1. förundersökning, rättegång, ärende om disciplinansvar eller skiljande från anställning eller annat jämförbart rättsligt förfarande vid myndigheten mot någon rörande hans deltagande i verksamheten vid den myndighet där uppgiften förekommer,

2. omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer, eller

3. tillsyn över eller revision hos den myndighet där uppgiften förekommer.

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas i muntligt eller skriftligt yttrande av sakkunnig till domstol eller myndighet som bedriver förundersökning i brottmål.

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilda adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428). Uppgift hos myndighet som driver televerksamhet om enskilda telefonnummer får dock, om den enskilde hos myndigheten begärt att abonnemanget skall hållas hemligt och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket, lämnas ut endast om den myndighet som begär uppgiften finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl.

Sekretess hindrar inte att uppgift som angår misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet, om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda annan påföljd än böter.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6 och 34 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6 och 34 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller

¹⁰ Senaste lydelse 1999:301. Ändringen innebär bl.a. att sjätte stycket upphävs.

9 § *andra stycket* gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1, 4 eller 34 § inte att uppgift som angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

Tredje och fjärde styckena gäller inte uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 9 § första stycket.

Sekretess enligt 7 kap. 1 § och 4 § första och tredje styckena hindrar inte att uppgift om enskild, som inte fyllt arton år eller som fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel, eller närstående till denne lämnas från myndighet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten till annan sådan myndighet, om det behövs för att den enskilde skall få nödvändig vård, behandling eller annat stöd. Detsamma gäller i fråga om lämnande av uppgift om gravid kvinna eller närstående till henne, om det behövs för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet.

9 § gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1, 4 eller 34 § inte att uppgift som angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

10 §¹¹

Myndigheten får uppställa förbehåll, som inskränker enskild mottagares rätt att lämna uppgift vidare eller utnyttja uppgift, också när

1. myndigheten enligt 5 § lämnar sekretessbelagd uppgift till part, ställföreträdare, ombud eller biträde,

2. myndigheten med stöd av 7 § första stycket lämnar uppgift till någon som inte är knuten till myndigheten på det sätt som anges i 1 kap. 6 §,

3. myndigheten med stöd av 9 kap. 1 § fjärde stycket *andra* meningen, 9 kap. 2 § fjärde stycket eller 9 kap. 19 § fjärde stycket lämnar uppgift till konkursförvaltare.

3. myndigheten med stöd av 9 kap. 1 § fjärde stycket *tredje* meningen, 9 kap. 2 § fjärde stycket, 9 kap. 17 § *sjunde stycket* eller 9 kap. 19 § fjärde stycket lämnar uppgift till konkursförvaltare.

Förbehåll enligt första stycket 1 får inte innebära förbud mot att utnyttja uppgiften i målet eller ärendet eller mot att lämna muntlig upplysning till part, ställföreträdare, ombud eller biträde.

Har förbehåll uppställts enligt första stycket 2, skall i fråga om förbehållet gälla vad som föreskrivs i 7 § tredje och fjärde styckena angående förbud att lämna ut eller utnyttja uppgift.

¹¹ Senaste lydelse 2001:207.

Ett förbehåll enligt första stycket 3 får inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren skall kunna fullgöra de skyldigheter som åvilar honom i anledning av konkursen.

Förordnande av regeringen eller riksdagen för särskilt fall om undantag från sekretess för uppgift får förenas med villkor att förbehåll som anges i första stycket skall uppställas vid utlämnande av uppgiften.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

2. Äldre bestämmelser i 9 kap. 1 § tillämpas alltjämt i fråga om beslut som fattats av skattemyndighet eller Riksskatteverket enligt 27 § 4 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt rörande avyttring av aktier i fåmansföretag.

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 9 och 15 §§ konkurslagen (1987:672) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

9 §

Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten.

Förvaltaren är dock inte skyldig att lämna borgenärer, granskningsmän eller gäldenärer upplysningar om en anmälan enligt 16 § innan han avger slutredovisning.

15 §¹

Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,
2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,
4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta en kontrollbalansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,
5. *en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren,*
6. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bok-
5. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bok-

¹ Senaste lydelse 2001:933.

föringskyldig har tillämpat och hur bokföringskyldigheten har fullgjorts. Prop. 2001/02:191

föringskyldig har tillämpat och hur bokföringskyldigheten har fullgjorts.
Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:318) om
överlämnade av förvaltningsuppgifter inom
Kulturdepartementets verksamhetsområde

Prop. 2001/02:191

Härigenom föreskrivs att 8 och 13 §§ lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde skall upphöra att gälla vid utgången av februari 2003.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:576) om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)¹ dels att bilagan till lagen i stället för dess lydelse enligt lagen (2002:576) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse, dels att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (2002:576) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Bilaga²

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

<i>Organ</i>	<i>Verksamhet</i>
Arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning (SFS 1997:238)
Besiktningsorgan enligt fordonslagen (2002:574)	fordonskontroll (SFS 2002:574)
Bolag, föreningar, samfälligheter, registrerade trossamfund och organisatoriska delar av sådana samfund eller andra enskilda där totalförsvarspliktiga fullgör civilplikt	prövning av frågor om ledighet och förmåner för totalförsvarspliktiga som fullgör civilplikt (SFS 1994:1809)
Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Svenska Institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 2002:451.

Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar	verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144) samt fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)
Sveriges Riksidrottsförbund	fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet (SFS 1995:361)

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

<i>Organ</i>	<i>Verksamhet</i>
Arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning (SFS 1997:238)
Besiktningorgan enligt fordonslagen (2002:574)	fordonskontroll (SFS 2002:574)
Bolag, föreningar, samfälligheter, registrerade trossamfund och organisatoriska delar av sådana samfund eller andra enskilda där totalförsvarspliktiga fullgör civilplikt	prövning av frågor om ledighet och förmåner för totalförsvarspliktiga som fullgör civilplikt (SFS 1994:1809)

Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
<i>Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag</i>	<i>certifiering av utsäde (SFS 2000:1330)</i>

Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) fördelning av statliga medel till bild- och formkonstnärer (SFS 1992:318)

Föreningen Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI) fördelning av statliga medel till utövande konstnärer på musikområdet för utlåning genom det allmänna biblioteksväsendet av verk som de har medverkat i (SFS 1992:318)

Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) fördelning av statliga medel till upphovsmän på musikområdet för utlåning av deras verk genom det allmänna biblioteksväsendet (SFS 1992:318)

Handelshögskolan i Stockholm statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)

Svenska Institutet i Rom statligt stöd i form av stipendier

Svenska Kennelklubben drift av det register som avses i 2 § lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar

Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144) samt fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Svenska språknämnden prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

Sveriges författarförbund fördelning av statliga medel till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar (SFS 1992:318)

Sveriges Riksidrottsförbund fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet (SFS 1995:361)

Denna lag träder i kraft, såvitt gäller ändringen i bilagan avseende besiktningsorgan enligt fordonslagen (2002:574), den 1 maj 2003 samt, såvitt gäller ändringarna i bilagan i övrigt, den 1 mars 2003. Prop. 2001/02:191

Propositionen består av tre delar. Den första delen avser sekretessfrågor vid bekämpning av ekonomisk brottslighet. Den andra delen avser sekretessfrågor som rör Säkerhetspolisen. I den tredje delen behandlas blandade sekretessfrågor.

Sekretessfrågor vid bekämpning av ekonomisk brottslighet

Regeringen beslutade i april 1997 att tillkalla en särskild utredare för att utreda frågor om sekretess vid bekämpning av ekonomisk brottslighet m.m (Dir. 1997:61). Ett mål för utredningen var enligt direktiven att föreslå åtgärder i syfte att effektivisera bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten genom att göra det möjligt för berörda myndigheter och andra organ att i ökad utsträckning lämna information om sådant som har betydelse för att förebygga, upptäcka eller utreda ekonomisk brottslighet.

Utredningen, som antog namnet Ekosekretessutredningen, avlämnade sitt betänkande Ekonomisk brottslighet och sekretess (SOU 1999:53) i maj 1999. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju1999/2366/L6).

Två av Ekosekretessutredningens förslag har tidigare lett till lagstiftning. Det gäller de förslag som behandlas i betänkandets avsnitt 21.3, Sekretess i ärenden om internationell rättshjälp, samt avsnitt 10.4.3, Sekretess för uppgifter i tullens underrättelseverksamhet. Det förstnämnda förslaget har resulterat i en ny paragraf, 5 kap. 7 § sekretesslagen (SFS 2000:576, prop. 1999/2000:61, bet. 1999/2000:JuU19, rskr. 1999/2000:216). Det andra förslaget har lett till en ändring i 5 kap. 1 § samma lag (SFS 2001:86, prop. 2000/01:54, bet. 2000/01:SkU21, rskr. 2000/01:146). I denna lagrådsremiss behandlar regeringen utredningens förslag i övriga delar.

Sekretess hos Säkerhetspolisen m.m.

Regeringskansliet (Justitiedepartementet) gav i april 2000 hovrättslagmannen Hans Frennered i uppdrag att biträda departementet med att se över två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen. Frågorna var om, och i så fall på vilket sätt, det är möjligt att genom lättnader i gällande sekretessregler öka offentligheten för sådana uppgifter hos Säkerhetspolisen som hänför sig till tiden för andra världskriget samt frågan om vilka möjligheter en enskild skall ha att få reda på om det finns eller inte finns uppgifter om henne eller honom hos Säkerhetspolisen.

Hans Frennered redovisade i januari 2001 sitt uppdrag i departementspromemorian Två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen (2001:8). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4* och dess lagförslag finns i *bilaga 5*.

Inom Justitiedepartementet har också en promemoria tagits fram om enskildas möjligheter att få veta att det inte finns uppgifter om dem hos Säkerhetspolisen. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 6* och dess lagförslag finns i *bilaga 7*.

Promemoriorna har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2001/926/PÅ).

Blandade sekretessfrågor

Sekretesslagen (1980:100) ses över fortlöpande. Under hösten 2000 utarbetades inom Justitiedepartementet och Kulturdepartementet promemorian Sekretessen för passfoton m.m. (Ds 2000:57). Den tar upp framställningar om och departementens förslag till ändringar i sekretesslagen. Promemorian författningsförslag finns i *bilaga 9*.

Promemorian har remissbehandlats. De instanser och andra organ som yttrat sig finns förtecknade i *bilaga 10*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju 2000/5694).

Regeringen behandlar i denna lagrådsremiss de frågor om sekretess som promemorian avser, med undantag för frågan om sekretess för fotografisk bild av enskilda i stora myndighetsregister.

En promemoria – Utökad sekretess hos JämO, DO, HomO, HO, KO, Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering – har upprättats inom Näringsdepartementet med förslag till ändring i 9 kap. 21 § sekretesslagen.

Promemorian har remissbehandlats. Promemorian lagförslag finns i *bilaga 11* och en förteckning över remissinstanserna i *bilaga 12*. En remissammanställning finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2001/10389/RS)

I propositionen föreslås även ändringar i sekretesslagen föranledda av att de allmänna advokatbyråerna har avskaffats. Slutligen föreslås att Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag och Svenska Kennelklubben skall införas i bilagan till sekretesslagen. Statens jordbruksverk, Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag och Svenska Kennelklubben har yttrat sig över sistnämnda förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 7 februari respektive den 16 maj 2002 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 13* och *14*. Lagrådets yttranden finns i *bilaga 15* och *16*. Lagrådets synpunkter på förslagen behandlas i kap. 4.3, 9.3 och 14.1. Vissa redaktionella och språkliga ändringar har gjorts efter det att Lagrådet har yttrat sig.

4 Sekretessfrågor vid bekämpning av ekonomisk brottslighet

4.1 Bakgrund

4.1.1 Regeringens strategi för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten

Regeringen redovisade i april 1995 en strategi för samhällets samlade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten i en skrivelse till riksdagen (skr. 1994/95:217). I skrivelsen angavs bl.a. att en utveckling och effektivisering skulle ske när det gällde att förebygga, upptäcka samt utreda och lagföra ekonomisk brottslighet. Vidare angavs att ökad tonvikt skulle läggas vid det förebyggande samarbetet och att myndigheterna skulle arbeta problemorienterat och i nära samverkan med varandra. I sistnämnda avseende nämndes bl.a. att myndigheterna i samverkan måste utveckla funktioner för underrättelseverksamhet, analys och informationsutbyte. Riksdagen ställde sig bakom regeringens planerade åtgärder (bet. 1994/95:JuU25, rskr. 1994/95:412).

Denna strategi är numera föremål för översyn. Regeringen har i 2001 års lägesrapport till riksdagen tillkännagivit att en ny strategi mot den ekonomiska brottsligheten skall utarbetas (skr. 2001/02:40).

4.1.2 Myndighetssamverkan

I 1995 års strategi förutskickades att regeringen skulle komma att anta regler om regional myndighetssamverkan mot den ekonomiska brottsligheten. Regeringen beslutade kort därefter förordningen (1995:736) om regional myndighetssamverkan för bekämpning av ekonomisk brottslighet, vilken senare har ersatts av förordningen (1997:899) om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet. Enligt sistnämnda förordning finns det samverkansorgan både på central och regional nivå. Dessa organ är avsedda att verka som paraplyorganisationer utan egen myndighetsstatus.

I det centrala samverkansorganet, Ekorådet, ingår de högsta cheferna för vissa angivna myndigheter, t.ex. Ekobrottsmyndigheten och Rikspolisstyrelsen, samt företrädare för andra angivna myndigheter, bl.a. Statens jordbruksverk och Patent- och registreringsverket. Regeringen kan också utse andra ledamöter i Ekorådet än de som anges i förordningen. Ordförande i Ekorådet är Riksåklagaren.

På regional nivå finns det ett regionalt samverkansorgan i varje län. Samverkansorganet leds av landshövdingen. Ledamöterna utgörs av de regionala cheferna för vissa angivna myndigheter, bl.a. åklagarmyndigheten och polismyndigheten, och företrädare för andra angivna myndigheter, t.ex. länsstyrelsen och Tullverket. Om landshövdingen medger det kan även företrädare för andra statliga myndigheter, kommuner, näringsliv och organisationer medverka i arbetet inom det regionala samverkansorganet.

Ekorådet och de regionala samverkansorganen skall på central respektive regional nivå följa utvecklingen av den ekonomiska

brottsligheten i samhället, tidigt uppmärksamma nya inslag i den ekonomiska verksamheten, vara forum för överläggningar som rör samordning av de berörda myndigheternas verksamhetsplanering inom ekobrottsområdet, ta initiativ till myndighetsgemensamma aktioner för att förebygga och bekämpa den ekonomiska brottsligheten samt analysera och utvärdera insatserna.

Fr.o.m. hösten 1996 t.o.m. hösten 2000 har regeringen även beslutat myndighetsgemensamma mål och riktlinjer för åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten. Syftet med dessa riktlinjer har varit att precisera krav på ekobrottsbekämpningen som är gemensamma för flera centrala verk med underställda myndigheter. Frågan hur de myndighetsgemensamma målen och riktlinjerna i fortsättningen skall utformas är f.n. föremål för överväganden.

4.1.3 Myndighetsstrukturen

I regeringens strategi förutskickades att myndighetsstrukturen för ekobrottsbekämpningen skulle utredas. Som ett resultat härav har Ekobrottsmyndigheten och särskilda brottsenheter inom skatteförvaltningen inrättats.

Enligt förordning (1997:898) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten är denna myndighet en åklagarmyndighet för bekämpning av ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndigheten handlägger vissa typer av mål som rör ekonomisk brottslighet. Myndigheten skall vidare utveckla metoder för att effektivisera bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten, särskilt följa och analysera utvecklingen av den ekonomiska brottsligheten och rättstillämpningen samt utarbeta förslag till åtgärder. Myndigheten skall lämna information om den ekonomiska brottsligheten till andra myndigheter, kommuner, näringsliv, organisationer samt till allmänheten.

Genom lagen (1997:1024) om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar har skattemyndigheterna givits särskilda befogenheter att bl.a. biträda vid utredning om brott. Skattebrottsutredningarna hålls genom bildandet av särskilda skattebrottsenheter organisatoriskt avskilda från skatteutredningar (jfr prop. 1997/98:10 s 39 ff). Skattemyndigheternas befogenheter gäller bara vissa i lagen uppräknade brott, t.ex. brott enligt skattebrottslagen (1971:69) eller brott enligt 11 kap. 5 § brottsbalken.

Biträde av skattemyndighet får begäras av åklagare som leder förundersökning. Åklagare får begära biträde av skattemyndigheten också i fråga om utredning av brott innan förundersökning har inletts. Skattemyndigheterna får, utan att biträde begärs av åklagare, i fall som avses i 23 kap. 22 § rättegångsbalken, bl.a. om brottet inte kan antas föranleda någon annan påföljd än böter, utreda viss brottslighet under förutsättning att den misstänkte fyllt 21 år och kan antas erkänna gärningen. Skattebrottsenheterna får vidare bedriva spaning och under rättelseverksamhet avseende sådana brott som omfattas av lagens tillämpningsområde samt skall verka för att förebygga sådana brott.

4.1.4 Sekretess och informationsutbyte mellan myndigheter

Prop. 2001/02:191

Regeringen anförde i 1995 års skrivelse om strategi mot den ekonomiska brottsligheten bl.a. att ekobrottsberedningen (ett samordningsorgan inom Regeringskansliet) skulle göra en undersökning av om det fanns sekretessregler som onödigt hindrade informationsutbyte mellan myndigheter i fråga om ekonomisk brottslighet och som därigenom försvårade ett effektivt myndighetssamarbete.

Undersökningen utfördes hösten 1995 i form av en enkätundersökning. Av svaren framgick att många myndigheter ansåg att sekretesslagens bestämmelser hindrar ett effektivt myndighetssamarbete vid bekämpningen av ekobrott. Undersökningen har utgjort underlag till Ekosekretessutredningens direktiv.

Innan regeringen kommenterar utredningens bedömningar och förslag närmare skall en kort presentation av sekretesslagens uppbyggnad och systematik presenteras.

4.1.5 Sekretess mellan myndigheter

Varje svensk medborgare har enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) rätt att ta del av allmänna handlingar. Denna rätt får enligt 2 § första stycket samma kapitel begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till vissa angivna intressen, bl.a. intresset av att förebygga brott eller skyddet för enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden.

Begränsningar i handlingsoffentligheten skall enligt 2 § andra stycket TF anges noga i bestämmelse i särskild lag eller, om så i visst fall finnes lämpligare, i annan lag vartill den särskilda lagen hänvisar. Den särskilda lagen är sekretesslagen (1980:100).

En grundprincip i sekretesslagen är att sekretess inte bara gäller mot enskilda utan också gentemot andra myndigheter. Denna princip kommer till uttryck i 1 kap. 3 § första stycket sekretesslagen. Sekretess gäller enligt paragrafens andra stycke inte bara mellan olika myndigheter utan också mellan olika verksamhetsgrenar inom samma myndighet när de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra.

Huvudprincipen om sekretess mellan myndigheter motiveras enligt förarbetena till sekretesslagen (prop. 1979/80:2 Del A s. 90) av att uppgifter hos annan myndighet kan läggas till grund för åtgärder som, även om de är helt lagenliga, har en negativ innebörd för den enskilde. Den omständigheten att ett större antal tjänstemän får kunskap om ett känsligt förhållande kan upplevas som menligt av den som uppgiften rör. Även om de funktionärer hos den andra myndigheten som får del av informationen i sin tur har tystnadsplikt ökar risken för obehörig vidare spridning.

Lagstiftaren har dock ansett att det är ofrånkomligt att samarbetet mellan olika myndigheter medför att utbyte av sekretessbelagd information måste ske i vissa fall. Sekretessen får därför enligt 1 kap. 3 § första stycket sekretesslagen brytas i de fall som anges i sekretesslagen eller i lag eller förordning som sekretesslagen hänvisar till.

4.1.6 Sekretessbrytande bestämmelser

De sekretessbrytande bestämmelserna återfinns i första hand i 14 kap. sekretesslagen. Sekretessbrytande bestämmelser kan emellertid också finnas i andra delar av lagen, t.ex. i de materiella sekretessbestämmelserna. De i brottsbekämpande sammanhang viktigaste sekretessbrytande bestämmelserna är följande.

Enligt *1 kap. 5 § sekretesslagen* utgör sekretess inte hinder mot att uppgift lämnas ut om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten skall kunna fullgöra sin verksamhet. Denna bestämmelse är avsedd att tillämpas restriktivt och får exempelvis inte användas enbart i syfte att höja myndigheternas effektivitet. Bestämmelsen kan tillämpas av en myndighet som t.ex. har till uppgift att förebygga och avvärja brott och som för att hindra att ett brott begås måste avslöja vissa sekretessbelagda uppgifter.

Sekretess hindrar enligt *14 kap. 1 § sekretesslagen* inte att uppgift lämnas till annan myndighet om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning. Som ett exempel på en sådan i lag stadgad sekretessbrytande uppgiftsskyldighet kan *17 § skattebrottslagen (1971:69)* nämnas. Enligt denna bestämmelse skall förvaltningsmyndigheter som handlägger frågor om skatter eller avgifter, utom i vissa angivna undantagsfall, göra anmälan till bl.a. åklagaren så snart det finns anledning att anta att brott enligt skattebrottslagen begåtts.

En sekretessbrytande bestämmelse som har generell giltighet återfinns i *14 kap. 2 § fjärde stycket sekretesslagen*. Enligt den bestämmelsen hindrar inte sekretess att uppgift som rör misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas leda till annan påföljd än böter. Vissa undantag från denna bestämmelse anges i *femte stycket*.

I *14 kap. 3 § första stycket sekretesslagen* återfinns den s.k. generalklausulen. Enligt denna bestämmelse får sekretessbelagd uppgift, utöver vad som följer av 1 och 2 §§ samma kapitel, lämnas till myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse sekretessen skall skydda. I paragrafens *andra stycke* anges ett antal undantag från generalklausulens tillämpningsområde.

Sedan regleringen i 14 kap. 2 § tillkom 1984 är generalklausulen, såvitt gäller uppgifter om brott, främst tillämplig när det gäller bötesbrottslighet och förestående brott. Vid bedömningen av om en uppgift kan lämnas med tillämpning av generalklausulen bör hänsyn tas till om uppgifterna blir sekretessbelagda hos den mottagande myndigheten i samma utsträckning som hos den utlämnande myndigheten (Sekretesslagen, En kommentar, Regner m.fl. s. 14:25 f).

4.1.7 Upplysningskyldighet mellan myndigheter

Om hinder inte föreligger på grund av sekretess eller av hänsyn till arbetets behöriga gång är en myndighet enligt 15 kap. 5 § sekretesslagen skyldig att på begäran av en annan myndighet lämna uppgift som den förfogar över.

Bestämmelsen om uppgiftsskyldighet myndigheter emellan kan ses som en precisering av den allmänna samverkansskyldighet mellan myndigheter som följer av 6 § förvaltningslagen (1986:223). En jämförelse mellan denna uppgiftsskyldighet och en myndighets informations-skyldighet gentemot allmänheten enligt 15 kap. 4 § ger vid handen att den förra informationsskyldigheten är mer vidsträckt än den senare eftersom den omfattar inte bara uppgifter ur allmänna handlingar utan varje uppgift som myndigheten förfogar över.

Om en myndighet begär att få ta del av en sekretessbelagd uppgift hos en annan myndighet och den sistnämnda myndigheten finner att en sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig följer det av 15 kap. 5 § att myndigheten i fråga är skyldig att lämna ut uppgiften.

4.1.8 Informationsutbyte mellan myndigheter och konkursförvaltare

Konkursförvaltare spelar en viktig roll när det gäller bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten. Det är inte sällan de som upptäcker och anmäler misstänkta fall av ekonomisk brottslighet. Konkursförvaltare är dock inga myndigheter och omfattas inte av tryckfrihetsförordningens och sekretesslagens bestämmelser om offentlighet och sekretess. Detta innebär bl.a. att något uppgiftslämnande med tillämpning av general-klausulen inte kan ske till konkursförvaltare eftersom klausulen bara är tillämplig myndigheter emellan. I direktiven till Ekosekretessutredningen anges att bl.a. denna omständighet i praktiken har gjort det svårt att involvera konkursförvaltarna i den brottsbekämpande verksamheten på ett sätt som från effektivitetssynpunkt vore önskvärt.

4.1.9 Ekosekretessutredningen

Ekosekretessutredningen anger i sitt betänkande att en utgångspunkt för utredningens arbete har varit att sekretesslagens grundstruktur skall lämnas oförändrad, dvs. att sekretess alljämt skall gälla mellan myndigheter och i förekommande fall inom myndigheter (SOU 1999:53 s. 104). Detta ställningstagande motiveras med hänvisning till den pågående allmänna översynen av sekretesslagen, som utförs av Offentlighets- och sekretesskommittén (Dir. 1998:32). Sistnämnda översyn beräknas vara klar senast den 30 juni 2003.

Ekosekretessutredningen har gjort en genomgång av vilka möjligheter gällande regelverk ger myndigheter att utbyta information i brottsförebyggande syfte. Utredningens slutsats är att samarbete i stor utsträckning kan bedrivas och utvecklas utan hinder av sekretessregleringen. Utredningen har emellertid också lagt fram olika lagförslag. Dessa kan grovt indelas i tre kategorier.

Den första kategorin utgörs av förslag till nya sekretessbestämmelser. Sådana förslag lämnas i de fall utredningen anser att förhöjd sekretess är motiverad av hänsyn till skyddet för pågående utredningar eller andra myndighetsåtgärder eller av hänsyn till den enskildes integritet.

Den andra kategorin består av förslag till sekretessbrytande bestämmelser. Vissa av dessa förslag gäller till förmån för konkursförvaltare.

Den sista gruppen utgörs av blandade förslag, bl.a. ett förslag till lagreglering av myndigheternas samverkan mot ekonomisk brottslighet.

Nedan kommer Ekosekretessutredningens förslag att behandlas i nu nämnd ordning.

4.2 Sekretess hos tillsynsmyndigheten i konkurs och inom exekutionsväsendet för misstankar om brott

Regeringens förslag: Den sekretess som gäller inom exekutionsväsendet och hos tillsynsmyndighet i konkurs till skydd för myndigheternas verksamhet för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, skall utvidgas från att gälla uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått vissa brott, till att omfatta uppgift som angår misstanke om brott oavsett vilket brott det är fråga om och oavsett vem som misstänks.

En ny bestämmelse om sekretess för uppgift hos tillsynsmyndigheten i konkurs som angår misstanke om brott skall införas.

Regeringens bedömning: Utredningens förslag om förstärkt sekretess inom exekutionsväsendet till skydd för den enskilde för uppgift som angår misstanke om brott får anses tillgodosett i annan ordning.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens med det undantaget att utredningen även har föreslagit en särskild bestämmelse om sekretess inom exekutionsväsendet till skydd för den enskilde för uppgift som angår misstanke om brott.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslagen, lämnat dem utan erinran eller lämnat detaljsynpunkter på dem. *Svenska Tidningsutgivareföreningen* har dock anfört att de tvångsmedel kronofogdemyndigheterna har till sitt förfogande motiverar en betydande öppenhet samt att det behöver göras en översyn av vilka uppgifter som kan göras föremål för en breddad sekretess hos dessa myndigheter. *Riksskatteverket* och *Kronofogdemyndigheten i Stockholm* har påpekat att utredningens förslag om sekretess inom exekutionsväsendet till skydd för den enskilde för uppgift som angår misstanke om brott får anses tillgodosett i annan ordning.

Bakgrund

Kronofogdemyndigheternas uppgifter

I regeringens strategi mot ekonomisk brottslighet har kronofogdemyndigheternas betydelse inom ekobrottsbekämpningen framhållits. Kronofogdemyndigheterna anses tillsammans med polis- och åklagarmyndigheterna, skattemyndigheterna och Tullverket utgöra de centrala myn-

digheterna vid bekämpning av ekonomisk brottslighet (Skr. 1994/95:217 s 20). Chefen för kronofogdemyndigheten ingår också enligt 9 § första stycket 2 förordningen (1997:899) om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet i det regionala samverkansorganet mot sådan brottslighet.

Genom sin indrivningsverksamhet får kronofogdemyndigheterna tillgång till uppgifter som kan ha stor betydelse för bekämpningen av ekonomisk brottslighet. Genom sammanställning av dessa uppgifter kan bilden av ekonomisk brottslighet växa fram och läggas till grund för en brottsanmälan. Enligt 19 kap. 1 § utsökningsförordningen (1981:981) bör en kronofogdemyndighet göra en sådan anmälan om den i vissa angivna mål, t.ex. mål om utmätning, finner att en gäldenär kan misstänkas för vissa angivna brott, t.ex. brott enligt 11 kap. brottsbalken. Vidare minskar eller eliminerar kronofogdemyndigheten genom sin indrivningsverksamhet utbytet av ekonomisk brottslighet. Det kan t.ex. röra sig om belopp som har undandragits beskattning eller som har förverkats genom domar rörande ekonomisk brottslighet.

Enligt 9 § lagen (1986:436) om näringsförbud skall kronofogdemyndigheterna särskilt uppmärksamma när det finns skäl att meddela näringsförbud och anmäla förhållandet till åklagaren. Enligt 8 a § får kronofogdemyndigheten, om åklagaren i vissa fall har förklarat sig avstå från att ansöka om näringsförbud, ansöka om sådant förbud. Det ankommer vidare enligt 24 § samma lag på kronofogdemyndigheten att utöva tillsyn över att näringsförbud och tillfälliga näringsförbud efterlevs. Kronofogdemyndigheten har därvid rätt att begära biträde av polismyndighet samt skall anmäla vissa förhållanden till åklagaren.

Kronofogdemyndigheten har enligt 7 kap. 25 § konkurslagen (1987:672) till uppgift att vara tillsynsmyndighet i konkurs (TSM). I sistnämnda egenskap får kronofogdemyndigheten bl.a. kännedom om sådana anmälningar konkursförvaltare gör till åklagare enligt 7 kap. 16 § konkurslagen. Enligt sistnämnda bestämmelse skall konkursförvaltare till åklagare anmäla misstankar om vissa brott och sådana förfaranden som kan föranleda näringsförbud. Om konkursförvaltaren inte gjort någon anmälan om näringsförbud och det finns anledning till det skall TSM enligt 41 § konkursförordningen (1987:916) snarast göra en sådan anmälan.

Sekretessregleringen

Kronofogdemyndighetens verksamhet i egenskap av tillsynsmyndighet i konkurs utgör en sådan självständig verksamhetsgren som avses i 1 kap. 3 § andra stycket sekretesslagen, vilket innebär att sekretess gäller mellan denna verksamhet och kronofogdemyndighetens verksamhet i övrigt. Denna åtskillnad återspeglas också i sekretessbestämmelserna, vilka skiljer mellan sekretess inom exekutionsväsendet och sekretess hos TSM.

Enligt 5 kap. 1 § tredje stycket sekretesslagen gäller sekretess hos TSM och inom exekutionsväsendet till skydd för myndigheters verksamhet att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott.

Uppgifter om misstankar om brott kan även omfattas av sekretessbestämmelser till skydd för den enskilde. Uppgifter om misstankar om brott anses vara hänförliga till uppgifter om enskilda personliga förhållanden.

Inom exekutionsväsendet gäller sedan den 1 oktober 2001 sekretess till skydd för bl.a. enskilda personliga förhållanden enligt 9 kap. 19 § med ett omvänt skaderekvisit, dvs. presumptionen är att sekretess gäller för uppgifterna.

Hos TSM gäller enligt 8 kap. 19 § viss sekretess till skydd för uppgift om enskilda affärs- eller driftsförhållanden. Det finns dock inte något sekretesskydd för enskilda personliga förhållanden hos TSM.

Skälen för regeringens förslag

Sekretessen till skydd för förundersökningen hos TSM och inom exekutionsväsendet

Enligt 5 kap. 1 § första stycket sekretesslagen gäller sekretess bl.a. för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

Enligt samma paragrafs tredje stycke gäller sekretess enligt bl.a. första stycket i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos TSM och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens verksamhet.

Eftersom en myndighet som upprättar en brottsanmälan kan anses biträda polisen, skyddas uppgifterna i den utredning som ligger till grund för en brottsanmälan av sekretess enligt 5 kap. 1 § tredje stycket första ledet, och det även innan uppgifterna har kommit åklagare eller polis till del (prop. 1979/80:2 Del A sid. 140). Sekretesskyddet hos kronofogdemyndigheterna för myndighetens egna brottsanmälningar synes således vara tillfredställande.

Annorlunda förhåller det sig enligt regeringens bedömning med sekretessen hos kronofogdemyndigheten till skydd för uppgifter om misstankar om brott som kommer kronofogdemyndigheterna till del genom att konkursförvaltarna brukar skicka kopior av sina anmälningar enligt 7 kap. 16 § konkurslagen till kronofogdemyndigheterna.

Enligt sistnämnda lagrumms första stycke skall en konkursförvaltare, om denne finner att gäldenären kan misstänkas för något brott som anges i 11 kap. brottsbalken, omedelbart underrätta allmän åklagare om det och ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att

gäldenären kan misstänkas för annat brott av icke ringa beskaffenhet som har samband med verksamheten.

Om det kan misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan komma i fråga skall konkursförvaltaren enligt 7 kap. 16 § andra stycket konkurslagen omedelbart underrätta åklagaren om det och ange grunden för misstanken.

Det framgår av 1, 3 och 4 §§ lagen om näringsförbud att en enskild näringsidkare eller, om näringsverksamheten bedrivits av en juridisk person, de i 4 § uppräknade företrädarna för den juridiska personen, skall meddelas näringsförbud bl.a. om personen i fråga grovt har åsidosatt vad som har ålegat honom i näringsverksamhet och därvid gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa. En ytterligare förutsättning för meddelande av näringsförbud är att det bedöms vara påkallat från allmän synpunkt. Det framgår av 3 § andra stycket samma lag att näringsförbud skall anses vara påkallat från allmän synpunkt om näringsidkaren i näringsverksamheten har gjort sig skyldig till brott för vilket det lägsta straffet är fängelse i sex månader, såvida inte särskilda skäl talar mot en sådan bedömning.

För att kronofogdemyndigheterna skall kunna hemlighålla uppgifter om brott i anmälningar enligt 7 kap. 16 § konkurslagen infördes bestämmelsen i 5 kap. 1 § tredje stycket andra ledet sekretesslagen, dvs bestämmelsen om sekretess hos TSM och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens verksamhet (prop. 1995/96:127 s 21). I samband härmed infördes även en bestämmelse om sekretess för uppgift som hänför sig till verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud (5 kap. 1 § första stycket 3 sekretesslagen). Härmed avses bl.a. den utredning som föregår en anmälan till åklagaren om att det kan finnas skäl för näringsförbud (prop. 1995/96:127 s 45). Sådana uppgifter kan, som ovan har framgått, finnas, förutom hos konkursförvaltaren, även hos TSM och i övrigt inom kronofogdemyndigheten.

Uppgifter om gäldenären eller, när gäldenären är en juridisk person, ställföreträdaren, misstänks för brott, kan således hemlighållas hos kronofogdemyndigheten under de förutsättningar som anges i ovan nämnda lagrum i sekretesslagen. Uppgifter i en anmälan enligt 7 kap. 16 § konkurslagen om att andra personer misstänks för brott omfattas dock inte av sekretess hos TSM eller i övrigt inom kronofogdemyndigheten.

Det framgår av förarbetena till 7 kap. 16 § (prop. 1978/79:105 s. 178 och prop. 1986/87:90 s. 274) att, även om lagstiftaren inte har velat ålägga konkursförvaltare en alltför långtgående utredningsskyldighet och därmed anmälningsskyldighet, en konkursförvaltare som misstänker andra brott än de som anges i 7 kap. 16 § givetvis kan och bör anmäla även dem. I de fall en konkursförvaltare anmäler brottsmisstankar riktade mot anställda hos gäldenären, andra medhjälpare till gäldenären eller någon som företräder ett bolag med anknytning till gäldenärens näringsverksamhet omfattas inte dessa uppgifter av sekretess hos kronofogdemyndigheterna till skydd för myndigheters verksamhet att

förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Om uppgifter om anmälda brottsmisstankar blir offentliga hos TSM eller i annan verksamhet inom kronofogdemyndigheten kan efterföljande förundersökningar försvåras.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med utredningen och remissinstanserna, att sekretessen hos TSM och inom exekutionsväsendet enligt 5 kap. 1 § tredje stycket andra ledet sekretesslagen bör utvidgas till att avse uppgift som angår misstanke om brott, oavsett vilket brott det är fråga om och oavsett vem som är misstänkt.

Sekretess till skydd för den enskilde inom exekutionsväsendet

Utredningen har föreslagit att det skall införas en bestämmelse om förstärkt sekretess till skydd för enskild inom exekutionsväsendet för misstankar om brott. Utredningen har föreslagit att denna bestämmelse skall införas i 9 kap. 17 § sekretesslagen. Förslaget skall ses mot bakgrund av 9 kap. 19 § sekretesslagen i dess äldre lydelse. Den sistnämnda bestämmelsen stadgade, i dess lydelse före den 1 oktober 2001, att sekretess gällde för enskilds personliga förhållanden inom exekutionsväsendet om det kunde antas att den enskilde eller någon honom närstående skulle lida avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjdes, dvs. presumtionen var att uppgifterna var offentliga.

Som har nämnts ovan har 9 kap. 19 § sekretesslagen ändrats så att sekretess fr.o.m. den 1 oktober 2001 gäller om det inte står klart att den enskilde eller någon honom närstående inte lider men av att uppgiften röjs, dvs. bestämmelsen är numera försedd med ett omvänt skaderekvisit och presumtionen är alltså att sekretess gäller för uppgifterna. Med anledning härav får behovet av den av utredningen föreslagna bestämmelsen om förstärkt sekretess till skydd för enskild inom exekutionsväsendet för uppgifter om misstankar om brott anses ha bortfallit.

Sekretess till skydd för den enskilde hos TSM

Hos TSM gäller sekretessen till förmån för enskild enbart enskilds affärs- och driftsförhållanden (8 kap. 19 §) och inte enskilds personliga förhållanden. Utredningen har mot denna bakgrund föreslagit att det skall införas en särskild bestämmelse om sekretess till skydd för enskild hos TSM för uppgifter om misstankar som angår brott.

Sekretess till förmån för enskild för uppgifter hos TSM infördes inte förrän år 1988. Vid sekretesslagens införande förmodades att behov av sekretess hos TSM skulle uppkomma endast undantagsvis och därför infördes inte någon bestämmelse om sekretess hos TSM. JO påtalade emellertid att frånvaron av sekretess hos TSM medförde betydande olägenheter. Handlingar som innehöll uppgifter om företagshemligheter av ekonomisk eller teknisk natur kunde inte lämnas in till TSM därför att handlingarna blev offentliga och därmed åtkomliga från envar. Med anledning härav infördes sekretessbestämmelsen i 8 kap. 19 § (prop. 1986/87:90 s 115). I lagstiftningsärendet behandlades inte frågan om det fanns anledning att införa sekretess för uppgifter om misstankar om brott.

Uppgifter om att någon är misstänkt för brott förekommer frekvent hos TSM. Som nämnts ovan får TSM del av konkursförvaltarnas brottsanmälan enligt 7 kap. 16 § konkurslagen. TSM har också en skyldighet att göra en anmälan om näringsförbud om konkursförvaltaren inte har gjort någon sådan anmälan och det finns anledning att göra en anmälan.

Uppgifter om misstankar om brott är integritetskänsliga. Sådana uppgifter skyddas av sekretess till skydd för enskilda med ett omvänt skaderekvisit hos polis, åklagare och inom exekutionsväsendet. Det är svårt att finna något skäl till varför dessa uppgifter inte skulle ha något skydd hos TSM. Regeringen delar därför utredningens och remissinstansernas bedömning att en särskild bestämmelse om sekretess till skydd för enskild hos TSM för uppgifter om misstankar om brott bör införas. Sekretessskyddet bör vara av samma styrka hos TSM som det är hos övriga brottsbekämpande myndigheter, dvs. sekretess bör gälla med ett omvänt skaderekvisit.

Om meddelarfriheten

I 16 kap. 1 § sekretesslagen anges i vilka fall en tystnadsplikt begränsar meddelarfriheten, dvs. rätten enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att lämna uppgift i vilket ämne som helst för publicering i de medier som de båda grundlagarna omfattar.

Den tystnadsplikt som följer av 5 kap. 1 § sekretesslagen inskränker meddelarfriheten såvitt avser uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare. Regeringen anser inte att det finns skäl att ytterligare inskränka meddelarfriheten med anledning av den utvidgning av sekretessen som föreslås i 5 kap. 1 § tredje stycket.

Den tystnadsplikt som följer av 9 kap. 17 § sekretesslagen inskränker inte meddelarfriheten. Regeringen anser inte heller att den tystnadsplikt, som följer av den sekretessbestämmelse till skydd för enskild som i detta kapitel föreslås bli införd i 9 kap. 17 §, bör inskränka meddelarfriheten.

4.3 Sekretess till skydd för bl.a. kronofogdemyndighets brottsförebyggande verksamhet

Regeringens förslag: Sekretess skall gälla för uppgift som hänför sig till verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att förebygga brott om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att sekretess skall gälla för uppgift som hänför sig till kronofogdemyndighets verksamhet som rör planering av eller annan förberedelse för verkställighetsåtgärd.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Svenska Tidningsutgivareföreningen* har dock anfört att de tvångsmedel kronofogdemyndigheterna har till sitt förfogande motiverar en betydande öppenhet samt att det behöver göras en översyn av vilka uppgifter som kan göras föremål för en breddad sekretess hos dessa myndigheter. *Riksskatteverket* har anfört att utredningens förslag även bör omfatta indrivning, de nya arbetsuppgifter som kronofogdemyndigheten ansvarar för avseende utökad processuell verksamhet samt verkställighet av intrångsundersökningar.

Skälen för regeringens förslag: Det myndighetsgemensamma arbetet mot ekonomisk brottslighet innefattar bl.a. samordnade ingripanden av olika slag. Operation kroganering är det bäst utvecklade exemplet på gemensamma kontrollaktioner. Operation kroganering började som ett enskilt projekt i ett län, men bedrivs sedan ett par år tillbaka av samtliga länsstyrelser på uppdrag av regeringen. Förutom länsstyrelserna deltar skattemyndigheter, polismyndigheter och kronofogdemyndigheter samt, i en del län, även kommunen i någon form. Operation kroganering har som regel inletts med att objekt har valts ut med hjälp av information från samtliga medverkande myndigheter. De utvalda restaurangerna har därefter kontrollerats på plats av företrädare för olika kontroll- och tillsynsfunktioner samtidigt. De deltagande myndigheterna agerar var och en utifrån sin roll och de förutsättningar som gäller för den egna uppgiften. Skattemyndigheterna har gjort revisioner. Kronofogdemyndigheterna har deltagit i besök hos restauranger som har haft restfördä skulder etc. Resultatet och erfarenheterna av verksamheten uppges vara goda. Verksamheten anses också ha en brottsförebyggande effekt.

Hos polis-, tull- och åklagarmyndigheterna skyddas uppgifter om planerade kontrollaktioner enligt 5 kap. 1 § första stycket 4 sekretesslagen. Enligt den bestämmelsen gäller sekretess för uppgift som hänför sig till bl.a. åklagarmyndighets, polismyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Att sekretessen avser en uppgift som ”hänför sig” till viss verksamhet innebär att sekretessen följer med när uppgiften lämnas till en annan myndighet.

Hos skattemyndigheten kan 4 kap. 1 § sekretesslagen tillämpas vid myndighetsgemensamma aktioner. Enligt sistnämnda bestämmelse gäller sekretess för uppgift angående planläggning eller annan förberedelse för inspektion, revision eller annan granskning som myndighet har att företa om det kan antas att syftet med granskningsverksamheten motverkas om uppgiften röjs. Sekretessen gäller inte bara hos granskningsmyndigheten. Sekretessen kan även gälla hos en myndighet som biträder granskningsmyndigheten, t.ex. med synpunkter på granskningsplaner.

Kronofogdemyndighetens bidrag till myndighetsgemensamma åtgärder är att vidta åtgärder i mål eller ärende om utsökning och indrivning. Sådana åtgärder kan inte sägas utgöra vare sig inspektion, revision eller annan granskning och planering inför sådana åtgärder och omfattas därför inte av 4 kap. 1 §.

En av kronofogdemyndigheten inom ramen för en myndighetsgemensam kontrollaktion vidtagen åtgärd i mål eller ärende om utsökning och indrivning anses ha en brottsförebyggande effekt. Kronofogde-

myndigheterna tillhör emellertid inte de myndigheter vars brottsförebyggande arbete omfattas av sekretess enligt 5 kap. 1 § första stycket 4 sekretesslagen. Någon särskild bestämmelse som ger sekretesskydd för planering av ovan nämnda åtgärder hos kronofogdemyndigheten finns inte. Med hänsyn till kronofogdemyndigheternas framträdande roll i det myndighetsgemensamma arbetet att bekämpa ekonomisk brottslighet får detta anses otillfredsställande. Inte bara kronofogdemyndighetens utan också de andra myndigheternas planerade åtgärder riskerar att gå om intet om någon begär att hos kronofogdemyndigheten få ta del av kronofogdemyndighetens planerade åtgärder.

Regeringen delar utredningens bedömning att kronofogdemyndigheterna bör ges möjligheter att sekretessbelägga planeringsåtgärder i brottsförebyggande syfte. Sekretessbestämmelsen bör inte begränsas till att avse uppgifter i någon eller några delar av kronofogdemyndigheternas olika verksamhetsområden. Den föreslagna bestämmelsens placering i 5 kap. innebär att enbart sådana planeringsåtgärder som kan antas ha brottsförebyggande syfte kan sekretessbeläggas. Detta bör framgå direkt av bestämmelsen i fråga.

Enligt 5 kap. 1 § första stycket 4 gäller sekretess för uppgift som hänför sig till åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Enligt samma paragrafs tredje stycke första ledet gäller sekretess enligt bl.a. första stycket i annan verksamhet hos myndighet för att biträda ovan uppräknade myndigheter med att uppdaga, utreda eller beivra brott. Sistnämnda bestämmelse omfattar dock inte verksamhet hos myndighet när myndigheten biträder de uppräknade myndigheterna i deras *brottsförebyggande* arbete. Med hänsyn till att kronofogdemyndigheterna i detta sammanhang kan anses ha till uppgift att biträda främst polisen i polisens brottsförebyggande arbete anser regeringen att sistnämnda sekretessbestämmelsens tillämpningsområde, i enlighet med *Lagrådets* förslag, bör utvidgas till att även avse verksamhet hos myndighet för att biträda de ovan uppräknade myndigheterna i deras brottsförebyggande arbete. På så vis kommer kronofogdemyndighetens planeringsåtgärder i myndighetsgemensamma aktioner, vilka inkluderar bl.a. polisen och som utförs i brottsförebyggande syfte, att omfattas av sekretess, om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

Om meddelarfriheten

Den tystnadsplikt som följer av 5 kap. 1 § sekretesslagen inskränker enligt 16 kap. 1 § samma lag meddelarfriheten endast såvitt avser uppgift om kvarhållande av försändelse på beforderingsföretag, hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare. Någon anledning att inskränka meddelarfriheten ytterligare med anledning av den ovan föreslagna bestämmelsen om sekretess till skydd

4.4 Sekretess till skydd för utredning om förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde

Regeringens förslag: En ny sekretessbestämmelse till skydd för utredningar om förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde som inte omfattas av förundersökningssekretessen skall införas.

Utredningens förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I syfte att åtgärda problemen med juridiska och ekonomiska rådgivare som på olika sätt främjar ekonomisk brottslighet infördes lagen (1985:354) om förbud mot yrkesmässig rådgivning i vissa fall m.m. Lagens tillämpningsområde utvidgades och rubriken ändrades den 1 juli 2001 och lagen heter numera lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall.

Med juridiskt eller ekonomiskt biträde avses enligt 1 § yrkesmässig rådgivning eller annat yrkesmässigt biträde som lämnas åt någon annan och som är av juridiskt eller ekonomiskt slag.

Enligt 2 § döms den som lämnar juridiskt eller ekonomiskt biträde och därvid av grov oaktsamhet främjar en straffbelagd gärning, för vårdslöst biträde till böter eller fängelse i högst två år. Straffet får dock inte sättas högre än vad som är föreskrivet för den gärning som främjats. I vissa situationer, bl.a. om det är ett ringa fall, skall inte dömas till ansvar.

Enligt 3 § får förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde meddelas den som, när sådant biträde lämnats, har gjort sig skyldig till brott, som inte är ringa (biträdesförbud). Förbud får meddelas för en tid av högst 10 år.

Frågan om förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde skall åläggas någon aktualiseras normalt i samma rättegång som ansvarstalan för det brott som föranleder talan om förbud. Sistnämnda talan kan emellertid också föras särskilt. I den mån utredningen om förbud förs inom ramen för en förundersökning omfattas den av sekretess enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 sekretesslagen (1980:100). I den mån utredningen görs fristående omfattas den inte av sekretess.

Utredning i frågor om näringsförbud enligt lagen (1986:436) om näringsförbud skyddas av en särskild sekretessbestämmelse i 5 kap. 1 § första stycket 3 sekretesslagen. Regeringen anser, i likhet med utredningen och remissinstanserna, att det finns samma behov av sekretess för självständiga utredningar om förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde som för utredningar om näringsförbud. En särskild bestämmelse om sekretess till skydd för utredningar om biträdesförbud bör därför införas. Även den bestämmelsen bör placeras i 5 kap. 1 § första stycket 3 sekretesslagen.

Den tystnadsplikt som följer av 5 kap. 1 § sekretesslagen inskränker enligt 16 kap. 1 § samma lag meddelarfriheten endast såvitt avser uppgift om kvarhållande av försändelse på befodringsföretag, hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning eller hemlig kameraövervakning på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare. Någon anledning att ytterligare inskränka meddelarfriheten med anledning av den ovan föreslagna bestämmelsen om sekretess till skydd för verksamhet som rör utredning i frågor om förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde, föreligger enligt regeringens bedömning inte.

4.5 Sekretess för företagshemligheter

Regeringens förslag: Sekretessen hos åklagare och polismyndighet för uppgift om företagshemlighet skall fortsätta att gälla även efter det att uppgiften har lämnats till domstol med anledning av åtal.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Uppgifter om företagshemligheter kan förekomma i förundersökningar vid utredning om företagsspioneri eller olovlig befattning med företagshemlighet enligt lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter. Uppgifter om företagshemligheter kan emellertid även förekomma i förundersökningar rörande andra brott. Det förekommer t.ex. att sådana uppgifter åberopas av åklagaren som bevisning i mål om skattebrott och andra brott med ekonomiska inslag. Så länge förundersökningen pågår kan uppgifterna skyddas hos polis och åklagare med stöd av 9 kap. 17 § sekretesslagen. Enligt sistnämnda bestämmelse gäller sekretess för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i bl.a. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

När förundersökningen avslutats och uppgifter överlämnats till domstolen med anledning av åtal upphör enligt 9 kap. 18 § andra stycket sekretessen för dessa uppgifter att gälla hos åklagaren och polisen. Sekretess för samma uppgifter gäller dock under vissa förutsättningar hos domstolen enligt 8 kap. 17 §. Enligt sistnämnda bestämmelse gäller sekretess hos domstol i mål eller ärende i domstolens rättsskipande verksamhet för uppgift om enskilds drifts- eller affärsförhållanden om det kan antas att den som uppgiften rör lider avsevärd skada om uppgiften röjs. Bestämmelsen är t.ex. avsedd att kunna tillämpas i ett fall där företagshemlighet annars skulle kunna röjas (prop. 1979/80:2 del A s. 248). Om bestämmelsen är tillämplig har domstolen möjlighet att hålla förhandlingen inom stängda dörrar enligt 5 kap. 1 § rättegångsbalken.

Den gällande regleringen medför att samma uppgift, sedan den överlämnats till domstol med anledning av åtal, kan vara sekretessbelagd hos domstolen, men utan sekretesskydd hos förundersökningsmyndigheten. Med hänsyn till den skada enskild kan åsamkas av att en företags-

hemlighet blir känd kan detta inte anses utgöra en tillfredställande ordning. Regeringen föreslår därför att sekretessen för företagshemligheter skall utvidgas genom att det i 9 kap. 18 § anges att sekretess enligt 9 kap. 17 § inte skall upphöra, trots att uppgift lämnas till domstol med anledning av åtal, om uppgiften omfattas av sekretess hos domstolen enligt 8 kap. 17 §.

4.6 Sekretess hos Statens jordbruksverk

Regeringens bedömning: Någon särskild sekretessbestämmelse till skydd för uppgifter hos Statens jordbruksverk om personer som betraktas som en risk vid handläggning av EU-bidrag bör inte införas nu.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att det skall införas en ny bestämmelse i 7 kap. sekretesslagen av innebörd att sekretess skall gälla hos Statens jordbruksverk för uppgift dels om överträdelse av bestämmelse i gemenskapsrätten om stöd inom jordbrukets område, dels om den som har gjort sig skyldig till eller misstänks för en sådan överträdelse, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Remissinstanserna: *Statens jordbruksverk* anför att utredningen, när det gäller Statens jordbruksverks skyldighet att rapportera oegentligheter till kommissionen, redogjort för bestämmelserna i rådets förordning nr 1469/95 samt kommissionens förordning nr 745/96. Verket utgår från att utredningen även har beaktat rådets förordning nr 595/91 samt kommissionens förordning nr 1681/94, vilka tar sikte på löpande kvartalsrapportering avseende oegentligheter som verket har att anmäla till kommissionen. Verket ansluter sig till utredningens bedömning att det är nödvändigt att införa en sekretessbestämmelse till skydd för den enskilde för att åtgärda den bristande överensstämmelsen mellan angivna gemenskapsregler och sekretesslagen. *Malmö tingsrätt* har anfört att sekretess enbart bör gälla om uppgiften har anknytning till enskild. *EU-bedrägeridelegationen* har påpekat att Jordbruksverkets rapporteringsskyldighet till viss del motsvaras av liknande rapporteringsskyldighet hos andra myndigheter, till viss del är unik för Jordbruksverket. Delegationen instämmer i att det kan finnas behov av att införa en sekretessbestämmelse till skydd för enskild i dessa fall, men menar att det är viktigt dels att analysera vilken typ av uppgifter som förekommer i de olika rapporteringsformerna för att kunna bedöma om de skall omfattas av en sekretessbestämmelse, dels att samma typ av uppgifter behandlas lika inom samtliga berörda myndigheter. *Riksdagens ombudsmän* har påpekat att medlemsstaternas anmälningsskyldighet inte omfattar uppgifter om överträdelser under ett visst fastställt belopp samt att detta medför att den föreslagna sekretessbestämmelsen kommer att omfatta även uppgifter som ligger utanför Jordbruksverkets anmälningsskyldighet. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har ifrågasatt om inte det raka skaderekvisitet bör ersättas av ett omvänt skaderekvisit.

Det har inom EU vidtagits olika åtgärder för att minska risken för bedrägerier mot EU:s bidragssystem. Det har bl.a. antagits en särskild förordning om vissa åtgärder mot personer som åtnjuter förmåner från jordbruksfondens garantisektion och som anses opålitliga, rådets förordning (EG) nr 1469/95. Kompletterande bestämmelser har givits i en tillämpningsförordning, kommissionens förordning (EG) nr 745/96. Förordningarna omfattar fysiska och juridiska personer som har begått oegentligheter eller som misstänks för detta. Med oegentlighet menas varje överträdelse av bestämmelser i gemenskapsrätten om anbuds-förfaranden, exportbidrag och försäljning till nedsatt pris av interventionsprodukter som finansieras av garantisektionen, som medför eller skulle kunna medföra skada för garantisektionen. Även en underlåtenhet i strid med gemenskapsrätten betraktas som en oegentlighet. Det behöver inte vara fråga om en brottslig handling eller underlåtenhet. Bestämmelserna gäller endast de som under ett års tid har begått eller misstänks för oegentligheter som avser minst 100 000 ecu. Dessa personer kan bli föremål för skärpt kontroll. Dessutom kan utbetalningarna till dem dras in tillfälligt och säkerheter hållas inne. Personer som konstateras ha begått oegentligheter kan under en period uteslutas från bidrag.

För att alla medlemsstater skall kunna uppmärksamma de personer som kan utgöra en risk har staterna ålagts att anmäla oegentligheter till Europeiska gemenskapens kommission. Jordbruksverket fullgör Sveriges anmälningsskyldighet till kommissionen. En anmälan skall innehålla uppgift om den person som avses och om det har konstaterats att han har begått en oegentlighet eller om han ännu endast är misstänkt. I anmälan skall också lämnas en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits mot personen i fråga och de omständigheter som har föranlett åtgärderna. Uppgifterna skall tillföras kommissionens meddelandesystem och vidarebefordras till övriga medlemsländer. Om det senare visar sig att misstankarna om en person varit ogrundade skall upplysningarna om honom avlägsnas från meddelandesystemet och underrättelse härom lämnas till övriga stater. Upplysningar från meddelandesystemet mottas i Sverige av Statens jordbruksverk.

De ovan nämnda EG-förordningarna innehåller bestämmelser om att de uppgifter som utväxlas inom ramen för meddelandesystemet skall behandlas konfidentiellt, artikel 4.2 i förordning (EG) nr 1469/95 respektive artikel 5.2 i förordning (EG) nr 745/96. I den förstnämnda artikeln anges att informationen skall skyddas i enlighet med nationella regler om sekretess och tystnadsplikt. Artikeln innehåller därutöver s.k. användningsbegränsningar enligt följande. Informationen får inte sändas till andra än personer i medlemsstaterna eller inom gemenskapens institutioner vars uppgifter kräver att de har tillgång till den, såvida inte medlemsstaten som har tillhandahållit informationen uttryckligen har lämnat sitt medgivande till det. Informationen får inte heller användas för andra ändamål än de som anges i förordningen om inte myndigheterna som lämnar informationen ger sitt uttryckliga samtycke därtill och förutsatt att gällande bestämmelser i den medlemsstat där den mottagande myndigheten finns inte förbjuder sådana meddelanden eller

Skälen för regeringens bedömning

Enligt 8 kap. 6 § första stycket sekretesslagen, 2 § sekretessförordningen (1980:657) samt p 28 i bilagan till förordningen gäller sekretess vid utredning, planering, tillståndsgivning, tillsyn och stöd inom jordbrukets område som handhas av Statens jordbruksverk för uppgift om enskilda affärs- eller driftsförhållanden om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte beslut i ärenden med undantag för beslut i ärenden om exportbidrag, produktionsbidrag och stöd till marknadsföring.

Med skada avses i sekretesslagen ekonomisk skada. Sekretessen till skydd för enskild gäller även till förmån för utländska medborgare och företag. En uppgift om att någon genom en handling eller en underlåtenhet, som inte behöver utgöra brottslig handling eller underlåtenhet, misstänks ha överträtt en gemenskapsrättslig bestämmelse om anbudsförfaranden, exportbidrag och försäljning till nedsatt pris av interventionsprodukter som finansieras av jordbruksfondens garantisektion, jfr artikel 1.1 i förordning (EG) nr 1469/95, får anses utgöra en uppgift om enskilda affärsförhållande. Om det kan antas att en enskild fysisk eller juridisk person lider ekonomisk skada av att en sådan uppgift röjs, omfattas således dessa uppgifter av sekretess enligt ovan nämnda lagrum om inte uppgifterna redovisas i ett sådant beslut som har undantagits från det sekretessbelagda området.

Om de uppgifter Statens jordbruksverk tillför meddelandesystemet avser brottsliga förfaranden som har anmälts till polisen kan uppgifterna omfattas av förundersökningssekretess enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen.

I övrigt omfattas inte uppgifterna av någon särskild bestämmelse i sekretesslagen i den mån inte bestämmelsen om utrikessekretess i 2 kap. 1 § anses tillämplig. Det är dock tveksamt om sistnämnda bestämmelse skulle anses tillämplig på de uppgifter det här är fråga om.

Det synes således som om de svenska bestämmelserna inte ger de uppgifter som utbyts inom ramen för meddelandesystemet ett sekretessskydd som fullt ut motsvarar de krav på sekretess som uppställs i förordning (EG) nr 1469/95.

Bestämmelser i en EG-förordning är direkt tillämpliga och får inte genomföras i nationell rätt. Om en förordningsbestämmelse hänvisar till att vissa frågor, t.ex. en sekretessfråga skall regleras i nationell rätt kan dock förordningen kompletteras med svenska bestämmelser. Som nämnts ovan anges i artikel 4.2. i förordning EG (nr) 1469/95 att den information som meddelas eller tas emot enligt förordningen skall skyddas i enlighet med nationella regler om sekretess och tystnadsplikt. De i artikeln angivna användningsbegränsningarna hindrar emellertid Statens jordbruksverk att lämna ut sådana uppgifter som andra medlemsstater har tillfört meddelandesystemet till allmänheten, om inte den medlemsstat som har lämnat informationen uttryckligen samtycker till att så sker. Eftersom sistnämnda bestämmelser ges i förordningen får dessa inte genomföras i form av en materiell sekretessbestämmelse i sekretesslagen.

Regleringen i EG-förordningarna innebär således att det är möjligt att införa en materiell sekretessbestämmelse i sekretesslagen för sådana uppgifter som Statens jordbruksverk *tillför* meddelandesystemet. Det är dock inte möjligt att i sekretesslagen införa en materiell sekretessbestämmelse avseende sådana uppgifter som verket erhåller *från* meddelandesystemet. För att tryckfrihetsförordningens krav på att sekretessregler skall finnas i sekretesslagen eller i lag som sekretesslagen hänvisar till skall vara uppfyllt kan dock, beträffande sistnämnda information, övervägas om inte en hänvisning till de aktuella bestämmelserna i EG-förordningarna bör införas i sekretesslagen.

När det gäller införandet av en materiell sekretessbestämmelse som omfattar sådana uppgifter som Statens jordbruksverk *tillför* meddelandesystemet bör följande omständigheter beaktas. Den information som utväxlas med tillämpning av EG-förordningarna gäller, som ovan har nämnts, inte bara till skydd för fysiska personer utan även till skydd för juridiska personer. Den föreslagna bestämmelsen har placerats i 7 kap. I sistnämnda kapitel finns bestämmelser med hänsyn främst till skyddet för enskilda personliga förhållanden. Enligt sekretesslagens systematik anses inte juridiska personer ha några personliga förhållanden. Regeringen finner i och för sig att mycket talar för att regleringen i 8 kap. 6 § första stycket sekretesslagen, 2 § sekretessförordningen (1980:657) samt p 28 i bilagan till förordningen får anses ge tillräckligt skydd för de uppgifter Statens jordbruksverk tillför meddelandesystemet om juridiska personer. Vid en sådan bedömning kvarstår dock frågan hur en materiell sekretessbestämmelse till skydd för fysiska personer skall utformas.

EU-bedrägeridelegationen har påpekat att Jordbruksverket och även andra myndigheter har uppgiftsskyldighet i förhållande till kommissionen avseende oegentligheter enligt andra EG-förordningar utöver de ovan nämnda, exempelvis kommissionens förordning (EG) nr 1681/94. Sistnämnda förordning innehåller i artikel 10 sekretessbestämmelser som motsvarar sekretessbestämmelserna i de ovan nämnda förordningarna. Delegationen anser att det är viktigt dels att analysera vilken typ av uppgifter som förekommer i de olika rapporteringsformerna för att kunna bedöma om de skall omfattas av en sekretessbestämmelse, dels att samma typ av uppgifter behandlas lika inom samtliga berörda myndigheter.

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan anser finner regeringen att utredningens förslag inte bör genomföras och att frågan hur sekretessregleringen på detta område bör utformas måste övervägas vidare.

4.7 Utlämnande av uppgifter om misstänkt brottslighet samt utlämnande av uppgifter i brottsförebyggande syfte

4.7.1 Bakgrund

Det har nämnts i kapitel 4.1.5–6 att det finns särskilda sekretessbrytande bestämmelser som gör det möjligt för myndigheter att lämna sekretessbelagda uppgifter som rör brott. Ekosekretessutredningen har lämnat

förslag till omarbetning av en av de viktigaste generella sekretessbrytande bestämmelserna i detta sammanhang, nämligen 14 kap. 2 § fjärde stycket sekretesslagen, samt har även föreslagit att nya sekretessbrytande bestämmelser skall införas i 14 kap. 2 §. Innan dessa förslag presenteras skall dock en närmare redogörelse för gällande rätt lämnas.

Enligt 14 kap. 2 § fjärde stycket hindrar inte sekretess att uppgift som angår misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet om fängelse är föreskrivet för brottet och det kan antas föranleda annan påföljd än böter.

Vid införandet av denna bestämmelse diskuterades dels frågan om man skulle införa en *generell skyldighet* för myndigheter att anmäla brott eller bara skapa en *generell möjlighet* för myndigheter att anmäla brott, dels frågan *vilken grad av misstanke* som skulle krävas för att en myndighet skulle få lämna uppgifter om misstänkt brottslighet.

När det gällde den förstnämnda frågan konstaterade föredraganden att det enligt gällande rätt på ett flertal områden fanns bestämmelser som föreskrev skyldighet för en viss myndighet att anmäla misstankar om brott. Föredraganden ansåg att många skäl talade mot att införa en generell uppgiftsskyldighet, men fann att det borde införas en generell möjlighet för myndigheterna att anmäla brott. I de fall en myndighet hade möjlighet att lämna ut uppgifter om ett brott borde myndigheten normalt också lämna ut uppgiften, om den i ett konkret fall begärdes av en annan myndighet. Föredraganden hänvisade i detta sammanhang till uppgiftsskyldigheten enligt 15 kap. 5 § sekretesslagen (prop. 1983/84:142 s 23 ff).

När det gällde frågan vilken grad av misstanke som skulle krävas för att en myndighet skulle få lämna uppgifter om misstänkt brottslighet ansåg föredraganden att det var angeläget att de uppgifter som lämnades ut var så tillförlitliga och konkreta som möjligt samt att uppgifter om brott enbart skulle få lämnas ut om de var av viss kvalitet. I den promemoria som låg till grund för regeringens förslag hade det föreslagits att en förutsättning för uppgiftslämnande skulle vara att det ”skäligen kunde antas” att ett brott hade begåtts. Föredragande statsrådet ansåg att uttrycket i och för sig rätt väl beskrev vad som kunde krävas. Uttrycket hade emellertid kritiserats av remissinstanserna för att vara oklart och felaktigt kunna leda tankarna till begrepp som “skäligen misstanke”, “sannolika skäl” etc. som var etablerade i andra sammanhang. Föredraganden ansåg att det var svårt att välja ett uttryck som från alla synpunkter tedde sig som det lämpligaste. Bedömningen av i vilka fall misstankarna var av sådan styrka att uppgift borde lämnas borde enligt föredraganden överlåtas åt myndigheterna själva. Han underströk att den omständigheten att han inte hade föreslagit någon uppgiftsskyldighet för myndigheterna inte innebar att myndigheterna skulle vara passiva när det uppkom misstankar om brott utan att han tvärtom ansåg att det var önskvärt att myndigheterna utnyttjade de möjligheter att lämna ut uppgifter om brott som den nya bestämmelsen innebar. Han erinrade återigen om att en myndighet, när den hade rätt att utlämna en uppgift, också skulle lämna ut uppgiften om den begärdes av en annan myndighet (a prop. s 31 f).

Det begrepp som slutligen infördes i 14 kap 2 § fjärde stycket är ”uppgift som angår misstanke om brott”.

När det gäller den krets myndigheter uppgifter kan lämnas till anges det i 14 kap. 2 § fjärde stycket att uppgifter kan lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet. Med sistnämnda uttryck avses t.ex. en myndighet som har ålagts att utöva tillsyn inom ett område (a prop. s 41).

14 kap. 2 § fjärde stycket är inte tillämpligt beträffande alla slag av sekretess. Förutsättningarna för brytandet av sådan sekretess som har ansetts särskilt angelägen att upprätthålla har specialreglerats i 14 kap. 2 § femte stycket sekretesslagen. Enligt den bestämmelsen får sekretess som gäller enligt vissa angivna paragrafer, bl.a. hälso- och sjukvårdssekretessen och socialtjänstsekretessen, endast brytas såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Sistnämnda krav innebär att det i dessa fall inte finns någon möjlighet att lämna ut uppgifter om misstänkta straffbara förberedelse- och försöksbrott då sådana brott enligt 23 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken inte har någon fast lägsta straffsats.

Utöver 14 kap. 2 § sekretesslagen kan även andra bestämmelser åberopas till stöd för utlämnande av uppgifter om misstankar om brott.

Generalklausulen i 14 kap. 3 § första stycket kan åberopas som stöd för att lämna ut uppgifter om misstankar som angår förestående brott (a prop. s 32). Det framgår dock av 14 kap. 3 § andra stycket att generalklausulen inte är tillämplig på all slags sekretess, bl.a. får inte socialtjänstsekretessen eller hälso- och sjukvårdssekretessen brytas med tillämpning av generalklausulen. Vidare ger bestämmelserna om nöd och nödvärn i 24 kap. 1 och 4 §§ brottsbalken myndigheterna vissa möjligheter att lämna ut sekretessbelagda uppgifter i syfte att avvärja brott. En tjänsteman kan rent av vara skyldig att avslöja brott som är ”å färde” enligt bestämmelserna i 23 kap. 6 § brottsbalken (a prop. s 28).

Det är vidare möjligt att i vissa fall tillämpa generalklausulen på uppgifter angående misstankar om brott som inte kan antas medföra annan påföljd än böter. Även om föredraganden ansåg att sistnämnda möjlighet i praktiken främst skulle komma att utnyttjas i sådana fall när polis eller åklagare begär att få uppgifter under en förundersökning, erinrade föredraganden om att det inte var något villkor för tillämpning av generalklausulen att det föreligger en uttrycklig begäran från en annan myndighet. Som exempel på när en myndighet på eget initiativ skulle kunna åberopa generalklausulen för att lämna ut uppgifter om misstänkt bötesbrottslighet nämndes det fallet att en myndighet, som har hand om bidragsgivning till enskilda på ett visst område, upptäcker att en person upprepade gånger har lämnat oriktiga uppgifter om sina ekonomiska förhållanden och därigenom tillskansat sig ekonomiska fördelar på annat håll (a prop. s 32 ff).

Föredraganden tillade vidare att det även i fortsättningen kan inträffa fall då det kan vara befogat att rapportera misstankar om mindre allvarliga brott med stöd av 1 kap. 5 § sekretesslagen (a prop. s 33). Enligt sistnämnda bestämmelse hindrar inte sekretess att en uppgift lämnas ut om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten skall kunna fullgöra sin egen verksamhet. Inom myndighets verksamhet ligger bl.a. att se till att misstanke om förmögenhetsbrott som riktar sig mot den del av den del av den offentliga verksamheten som företräds av myndigheten blir utredd (prop. 1979/80:2 del A s 122).

Regeringens bedömning: Den sekretessbrytande bestämmelsen avseende uppgifter som angår misstankar om brott bör inte nu omarbetas eller kompletteras med sekretessbrytande bestämmelser avseende uppgifter om planerad brottslighet eller uppgifter av betydelse för viss underrättelseverksamhet.

Utredningens förslag: När det gäller 14 kap. 2 § fjärde stycket har utredningen föreslagit att det även fortsättningsvis skall krävas dels att fängelse skall vara föreskrivet för det misstänkta brottet, dels att annan påföljd än böter kan förväntas för att sekretessbelagda uppgifter skall kunna lämnas med stöd av bestämmelsen. När det gäller frågan vilken grad av misstanke som skall krävas har utredningen föreslagit att formuleringen ”uppgift som angår misstanke om brott” skall bytas ut mot ”det finns anledning att anta att brott har begåtts”. Utredningen har därutöver föreslagit att det för utlämnande av uppgift skall krävas att det kan antas att uppgiften har betydelse för utredningen om brottet samt att uppgiften enbart skall kunna lämnas till ”myndighet vars uppgift är att beivra brottet”, varmed utredningen avser myndighet som har att ingripa mot brottet i straffprocessuell ordning.

Utredningen har vidare föreslagit att det skall införas en ny sekretessbrytande bestämmelse för uppgifter om planerad brottslighet. Förslaget omfattar inte uppgifter som angår misstankar om straffbara försöks- eller förberedelsebrott, eftersom sistnämnda uppgifter omfattas av 14 kap. 2 § fjärde stycket, utan enbart uppgifter om planering av brott som ännu inte nått så långt att straffansvar kan inträda. Enligt förslaget skall sekretess inte hindra att uppgift lämnas till polismyndighet, tullmyndighet eller polisman vid Ekobrottsmyndigheten om uppgiften rör en konkret brottsplan och kan antas ha betydelse för möjligheten att avvärja brottet. Samma krav som enligt 14 kap. 2 § fjärde stycket uppställs beträffande brottets svårighetsgrad och förväntad påföljd skall även gälla beträffande den planerade brottslighetens förväntade straffvärde om denna skulle fullbordas.

Utredningen har slutligen föreslagit att sekretess inte skall hindra att uppgift som kan antas ha betydelse för särskild undersökning enligt bestämmelserna i polisdatalagen (1998:622) eller lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet (numera ersatt av lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet), lämnas till den myndighet som bedriver undersökningen, om undersökningen avser brottslighet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver.

Remissinstanserna: När det gäller förslaget att omarbeta 14 kap. 2 § fjärde stycket har majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrkt förslaget, lämnat det utan erinran eller lämnat detaljsynpunkter på det. När det gäller utredningens förslag att inskränka bestämmelsens tillämpningsområde så att det bara skall bli möjligt att lämna uppgifter till myndigheter som har att ingripa mot brottet i straffprocessuell ordning anser flera remissinstanser, bl.a. *Riksdagens ombudsmän*, *Skattemyndigheten i Göteborg* och *Kustbevakningen*, att den föreslagna lokutionen ”myndighet som har att beivra brottet” är oklar eller

missvisande. Vidare ifrågasätter *Skattemyndigheten i Östersund* om man inte i stället borde gå i motsatt riktning. Enligt skattemyndigheten borde man, i stället för att inskränka den krets myndigheter som uppgifter kan lämnas till, öppna en möjlighet till uppgiftslämnande till den sakmyndighet som normalt anmäler brottet. *Riksskatteverket* och *skattemyndigheterna i Stockholm och Östersund* anser att det skulle underlätta tillämpningen av bestämmelsen om uppgifter kunde lämnas om brott oavsett brottets svårhetsgrad.

Även förslaget om en ny sekretessbrytande bestämmelse avseende uppgifter om planerad brottslighet har av majoriteten av remissinstanserna tillstyrkts, lämnats utan erinran eller kommenterats på detaljnivå. *Ekobrottsmyndigheten* anser dock att förslaget inte medför de vinster för brottsbekämpningen som är åsyftade. Myndigheten anser att kravet att det skall röra sig om en konkret brottsplan måste mildras på något sätt och föreslår att man t.ex. kan stryka ordet ”konkret” i lagtexten. *Brottsförebyggande rådet* anser att argumentet att uppgifter om planerade brott enbart skulle få lämnas till polisen eller tullen till följd av dessa myndigheters befogenheter att använda våld inte håller streck eftersom brott rimligtvis även kan avstyras på annat sätt än genom tvång. *Patent- och registreringsverket* och *Skattemyndigheten i Göteborg* anser att uppgifter även bör kunna lämnas till skattebrottsenheterna. *Kustbevakningen* anser att uppgifter bör kunna lämnas till Kustbevakningen. *Kronofogdemyndigheten i Jönköping* anser att uppgifter även bör kunna lämnas till målsäganden. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala Universitet* har ifrågasatt om förslaget tillför något utöver gällande rätt och har härvid hänvisat till de möjligheter som finns att lämna ut uppgifter med stöd av generalklausulen i 14 kap. 3 § och 1 kap. 5 § sekretesslagen samt 23 kap. 6 § och 24 kap. brottsbalken. Fakultetsnämnden anser att det finns fördelar med en tydligare reglering, men att det också finns nackdelar, genom att regleringen kan uppfattas som mer bjudande än den är avsedd att vara. *Sveriges domareförbund* anser att 14 kap. 3 § torde kunna tillämpas i vissa av de fall som avses med det nya femte stycket, men att förutsebarheten och därmed rättssäkerheten ökar om en reglering sker i enlighet med förslaget. Förbundet anför att genom en reglering enligt förslaget torde utrymmet för att tillämpa 14 kap. 3 § begränsas ytterligare, vilket är en effekt som enligt förbundet är ägnad att stärka skyddet för den enskilde. *Sveriges advokatsamfund* menar att det kan hävdas att förslaget å ena sidan är överflödigt, med hänsyn till de möjligheter att lämna ut uppgifter om förberedelsebrott som redan finns enligt 14 kap. 2 § sekretesslagen, å andra sidan att det med sin generella utformning framstår som alltför långtgående. Sammanfattningsvis anser samfundet att förslaget inte är godtagbart av integritetsskäl. *Datainspektionen* har anført att förslaget måste analyseras närmare i förhållande till Dataskyddsdirektivet, personuppgifts- och registerlagstiftningen samt Europarådets rekommendation om användningen av polisuppgifter inom polissektorn. *Svenska Tidningsutgivareföreningen* anser att förslaget av rättsäkerhetsskäl bör ges en mer restriktiv utformning. *SIF* och *SAF* har ansett den föreslagna regleringen i 14 kap. 2 § fjärde stycket får anses tillräcklig när det gäller utlämnande av uppgifter om planerad brottslighet och har avstyrkt lagförslaget.

När det gäller förslaget till en ny sekretessbrytande bestämmelse avseende uppgifter som kan antas ha betydelse för viss underrättelseverksamhet har majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrkt förslaget, lämnat det utan erinran eller lämnat detaljsynpunkter. *Brottsförebyggande rådet, Riksskatteverket, skattemyndigheterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Östersund* samt *LO* anser att uppgifter även bör kunna lämnas till skattebrottsenheterna. *Kustbevakningen* anser att uppgifter även bör kunna lämnas till Kustbevakningen. *Sveriges domarförbund* anser dock att förslaget sträcker sig allt för långt med hänsyn till kravet på skydd för den personliga integriteten. Förbundet anser inte att utredningens analys tyder på att något starkt behov av en sådan regel föreligger samt att, om så är fallet, högre krav bör ställas på brottsligheten. *SIF* och *SAF* anser att förslaget innebär att sekretessen i förhållande till polis- och tullmyndigheter blir en chimär. Förbunden ifrågasätter om det finns tillräckliga skäl att sätta sekretessreglerna ur spel samt anser att i vart fall förutsättningarna för när inhämtande av uppgifter skall få ske bör preciseras. *Datainspektionen* har anfört att uppgifter i underrättelseverksamhet är särskilt integritetskänsliga samt att, om ett utökat informationsutbyte av sådana uppgifter överhuvudtaget skall tillåtas, bestämmelsen måste ges en mer preciserad utformning som hindrar massutlämnande av uppgifter. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget av integritetsskäl och menar bl.a. att förslaget drastiskt förändrar de förutsättningar som låg till grund för övervägandena avseende polisens register.

Skälen för regeringens bedömning

14 kap. 2 § fjärde stycket och förslaget till sekretessbrytande bestämmelse avseende planerad brottslighet

Gällande rätt innebär, som ovan nämnts, att uppgifter om misstänkt begången brottslighet (inklusive straffbara förberedelse- och försöksbrott) kan lämnas ut med tillämpning av 14 kap 2 § fjärde stycket om annan påföljd än böter kan förväntas. Myndigheterna får vid tillämpning av sistnämnda bestämmelse enligt förarbetsuttalandena själva avgöra i vilka fall misstankarna är av sådan styrka att uppgift bör lämnas till andra myndigheter. I den mån en myndighet har rätt att lämna ut en uppgift med tillämpning av sistnämnda bestämmelse är den enligt 15 kap. 5 § sekretesslagen också skyldig att lämna ut uppgifterna om uppgifterna begärs av en annan myndighet. För vissa slag av sekretess finns en särreglering i 14 kap. 2 § femte stycket. Utöver de möjligheter att lämna ut uppgifter som finns enligt 14 kap. 2 § fjärde och femte stycket kan, som ovan har nämnts, uppgifter om förestående brott lämnas med tillämpning av generalklausulen i 14 kap. 3 § sekretesslagen samt bestämmelserna i 23 kap. 6 § brottsbalken och 24 kap. 1 och 4 §§ brottsbalken. Slutligen kan uppgifter om bötesbrottslighet i vissa fall lämnas med tillämpning av generalklausulen eller 1 kap. 5 § sekretesslagen.

Utredningens förslag till omarbetning av 14 kap. 2 § fjärde stycket samt den nya sekretessbrytande bestämmelsen avseende misstänkt plane-

rad brottslighet preciserar under vilka förutsättningar myndigheter skall kunna bryta sekretessen för uppgifter om misstänkt begången och planerad brottslighet. Förslagen innebär ingen påtaglig utvidgning av myndigheternas möjligheter att lämna uppgifter om misstänkt brottslighet enligt gällande rätt. De innebär dock en inskränkning av gällande rätt på så vis att det inte längre skall vara möjligt att lämna uppgifter om misstänkt brottslighet till tillsynsmyndigheter. Detta innebär t.ex. att kronofogdemyndigheten, som bl.a. har till uppgift att utöva tillsyn över att näringsförbud inte överträds, inte längre kommer att med tillämpning av 14 kap. 2 § fjärde stycket kunna få uppgifter om att någon som belagts med näringsförbud misstänks ha överträtt detta genom att begå brott.

Regeringen anser att gällande reglering erbjuder myndigheterna relativt stora möjligheter att lämna uppgifter om misstänkt brottslighet när så anses befogat. Regeringen erinrar i detta sammanhang om att föredraganden, när regleringen i 14 kap 2 § fjärde stycket infördes, uttalade att avsikten inte var att myndigheterna skulle vara passiva när det uppkom misstankar om brott utan att han tvärtom ansåg att det var önskvärt att myndigheterna utnyttjade de möjligheter att lämna ut uppgifter om brott som den nya bestämmelsen innebar. Regeringen erinrar också om föredragandens uttalande om att en myndighet, när den har rätt att utlämna en uppgift, också skall lämna ut uppgiften om den begärs av en annan myndighet.

Regeringen ställer sig tveksam till om en ökad detaljeringsnivå avseende de sekretessbrytande bestämmelserna kommer att effektivisera informationsutbytet mellan myndigheterna när det gäller uppgifter om misstankar om brott. Sammantaget anser regeringen att det inte har anförts tillräckligt starka skäl för att ändra befintlig reglering på det sätt utredningen har föreslagit.

Sekretessgenombrott till förmån för särskilda undersökningar

Utredningens förslag om en ny sekretessbrytande bestämmelse för uppgifter som kan antas ha betydelse för en särskild undersökning enligt polisdatalagen (1998:622) eller lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet innebär att den myndighet som bedriver den särskilda undersökningen kan begära in uppgifter från andra myndigheter med stöd av 15 kap. 5 § sekretesslagen.

Med särskild undersökning avses en undersökning i underrättelseverksamhet som innebär insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. Att det skall vara föreskrivet fängelse i två år eller däröver för den misstänkta brottsligheten innebär att det räcker att fängelse i två år ingår i straffskalan.

Ett genomförande av förslaget skulle innebära att den myndighet som bedriver den särskilda undersökningen skulle kunna bedriva undersökningen mer effektivt. Denna ökade effektivitet måste dock vägas mot det integritetsintrång som uppgiftslämnandet skulle innebära. Vid denna avvägning måste beaktas att kravet på att den särskilda undersökningen skall avse brott, för vilket fängelse i två år ingår i straffskalan, inte utgör

en särskilt hög tröskel. Som exempel kan nämnas att samtliga brott i 11 kap. brottsbalken utom ringa bokföringsbrott uppfyller detta krav. Den sekretessbrytande bestämmelsen har även givits en generell avfattning, vilket innebär att den omfattar alla typer av brott, inte bara sådana brott som brukar hänföras till ekonomisk brottslighet. Som ovan har nämnts innebär vidare en särskild undersökning insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. Även om samtliga dessa syften är viktiga och angelägna har de en ganska vid omfattning. Med hänsyn till att både den brottskatalog som skulle komma ifråga och de syften för vilka en särskild undersökning kan inledas har en vid omfattning, finner regeringen att bestämmelsen skulle kunna leda till ett informationsflöde mellan polismyndigheter, tullmyndigheter och andra myndigheter som inte är godtagbart från integritetssynpunkt. Regeringen anser att denna invändning i sig väger så pass tungt att förslaget inte bör genomföras, i vart fall inte i sin nuvarande utformning.

Det finns emellertid även en annan viktig synpunkt som måste beaktas. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala Universitet* har anfört att utredningens förslag till sekretessbrytande bestämmelser måste analyseras mot bakgrund av principen om fair trial i Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Sistnämnda princip anses innebära att det inte är tillåtet att genom vitesförelägganden tvinga en person att medverka i en brottsutredning om sig själv. På grund härav har det i taxeringslagen (1990:324), skattebetalningslagen (1997:483), lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter samt tullagen (1994:1550) införts regler av innebörd att den skattskyldige, om det finns anledning att anta att denne, eller om den skattskyldige är en juridisk person, ställföreträdaren för den skattskyldige, har begått brott, inte får föreläggas vid vite att medverka i myndighetens utredning av en fråga som har samband med den gärning som misstanken avser (prop. 1997/98:10, bet. 1997/98:SkU10, rskr. 1997/98:70). En motsvarande bestämmelse har även införts i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Om t.ex. en skattemyndighet skulle få en begäran från en polismyndighet att lämna sekretessbelagda uppgifter till en särskild undersökning som syftar till att skapa underlag till ett beslut att inleda förundersökning får det således anses tveksamt om skattemyndigheten därefter skulle kunna använda sig av vitesförelägganden i skatteärendet. Förslaget skulle således kunna innebära att den myndighet som bedriver undersökningen genom sin förfrågan om utfående av uppgifter avhänder den myndighet som förfogar över uppgifterna möjligheten att använda sig av ett verktyg som sistnämnda myndighet kan behöva i sin primära verksamhet. Med hänsyn till att det här rör sig om en undersökning där det ännu inte kan antas att brott som hör under allmän åtal har förövats (jfr 3 § polisdatlagen och 23 kap. 1 § rättegångsbalken) kan man ifrågasätta om detta är önskvärt. Det måste här bli fråga om en avvägning dels mellan hänsynen till den enskildes integritet och myndigheternas behov av uppgifter för sin verksamhet, men även en avvägning mellan olika myndigheters intressen av att bedriva sin verksamhet effektivt. Om det under handläggningen av ett skatteärende uppstår misstankar om brott

som är tillräckligt konkreta har skattemyndigheten enligt gällande reglering möjlighet att på eget initiativ lämna uppgifter till de brottsutredande myndigheterna med tillämpning av 14 kap. 2 § fjärde stycket. Myndigheten kan t.o.m. ha en skyldighet att anmäla misstankarna, jfr uppgiftsskyldigheten enligt 17 § skattebrottslagen (1971:69).

Regeringen anser att frågan måste övervägas vidare under beaktande av de ovan anförda synpunkterna. Sådana överväganden kommer att ske inom ramen för den fortsatta beredningen av Polisdatautredningens betänkande.

4.8 Informationsutbyte med konkursförvaltare m.m.

4.8.1 Bakgrund

Skattemyndigheterna har enligt 9 kap. 1–2 §§ fjärde styckena sekretesslagen möjlighet att utan hinder av sekretess lämna en uppgift ur en revisionspromemoria till konkursförvaltaren i den reviderades konkurs. För att de uppgifter som en skattemyndighet lämnar till en konkursförvaltare med tillämpning av 9 kap. 1–2 §§ inte skall vara helt utan skydd efter det att de har lämnats till konkursförvaltaren får enligt 14 kap. 10 § första stycket 3 p sekretesslagen en myndighet vid utlämnandet uppställa förbehåll som inskränker konkursförvaltarens rätt att lämna uppgiften vidare eller att utnyttja uppgiften. Sådant förbehåll får dock enligt 14 kap. 10 § fjärde stycket inte innebära ett förbud att använda uppgiften om den behövs för att förvaltaren skall kunna fullgöra de uppgifter som åvilar honom i konkursen. Härmed avses t.ex. att lämna upplysningar till rätten, borgenärer, granskningsmän, konkursgäldenärer eller tillsynsmyndigheten, 7 kap. 9 § konkurslagen (1987:672), eller att anmäla brottsmisstanke till åklagare, 7 kap. 16 § samma lag.

Utredningen har föreslagit att konkursförvaltarens upplysnings-skyldighet i visst avseende skall förskjutas tidsmässigt, att tillämpningsområdet för de befintliga sekretessbrytande reglerna i 9 kap. 1–2 §§ skall utvidgas till att avse uppgifter i ett revisionsärende samt att en ny sekretessbrytande bestämmelse till förmån för konkursförvaltare avseende uppgifter ur förundersökning skall införas. Nedan kommer dessa förslag att behandlas i den ordning de nyss angivits.

4.8.2 Konkursförvaltares upplysningskyldighet

Regeringens förslag: Konkursförvaltares skyldighet gentemot borgenärer, granskningsmän eller gäldenären att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning skall, såvitt gäller uppgift om att han till åklagare har anmält brottsmisstankar eller misstankar om att näringsförbud kan komma ifråga, förskjutas tidsmässigt till dess konkursförvaltaren avger slutredovisning. Konkursförvaltarens skyldighet att lämna sådana uppgifter i förvaltarberättelsen upphävs.

Utredningens förslag: Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag bortsett från att utredningens förslag innebär att

uppgiftsskyldigheten förskjuts även i förhållande till tillsynsmyndigheten och rätten.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig har de flesta, däribland *Konkursförvaltarkollegiernas förening*, tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* anser att konkursförvaltarens befintliga upplysningsskyldighet bör ersättas med en bestämmelse som ger förvaltaren utrymme att själv bedöma om en uppgift om att anmälan till åklagare har skett bör lämnas. *Kronofogdemyndigheten i Stockholm* anser att förslaget bör begränsas så att uppgiftsskyldigheten inte förskjuts tidsmässigt i förhållande till tillsynsmyndigheten i konkurs. *Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna* får anses dela sistnämnda uppfattning. *Riksskatteverket*, som delar de två sistnämnda remissinstansernas uppfattning, avstyrker förslaget. Verket anser att det ändå kommer att framgå av förvaltarberättelsen och andra offentliga handlingar att brott misstänks.

Bakgrund

Enligt 7 kap. 16 § konkurslagen skall konkursförvaltaren, om han finner att gäldenären kan misstänkas för något brott som avses i 11 kap. brottsbalken, omedelbart underrätta allmän åklagare om det och ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för något brott av icke ringa beskaffenhet som har samband med verksamheten. Kan det misstänkas att gäldenären, eller om denne är en juridisk person, någon sådan ställföreträdare som avses i 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud, har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan komma i fråga skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

Av förvaltarberättelsen skall det enligt 7 kap. 15 § första stycket 5 konkurslagen framgå om anmälan om misstanke om brott eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud har gjorts till åklagare. Förvaltarberättelsen skall avlämnas snarast och senast sex månader från konkursbeslutet. Den skall skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som behöver den.

Till slutredovisningen skall konkursförvaltaren enligt 7 kap. 17 § bifoga en redogörelse för de åtgärder som han har vidtagit för att efterforska sådana brottsliga gärningar och sådant förfarande som avses i 7 kap. 16 § samt resultatet av dessa efterforskningar.

Konkursförvaltaren skall enligt 7 kap. 9 § på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten. Bestämmelsen innebär ingen skyldighet att lämna ut handlingar. Bestämmelsen torde dock kunna tolkas så att en konkursförvaltare som under utredningen finner att gäldenären kan misstänkas för brott ibland kan vara tvungen att på begäran lämna upplysningar härom bl.a. till gäldenären och borgenärerna (prop. 1995/96:127 s 21).

Konkursförvaltaren spelar en viktig roll när det gäller bekämpningen av ekonomisk brottslighet. Det är inte sällan denne som upptäcker och anmäler misstänkta fall av ekonomisk brottslighet. Som har framgått ovan kan dock konkursförvaltaren ibland vara tvungen att på begäran lämna upplysningar härom till bl.a. gäldenären och borgenärerna.

Ekosekretessutredningen har föreslagit att konkursförvaltarnas upplysningsskyldighet gentemot rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären och tillsynsmyndigheten skall, såvitt avser uppgifter om brottsmisstankar, förskjutas tidsmässigt till dess att det är dags att avge slutredovisning. Som skäl härför har utredningen anfört bl.a. att upplysningsskyldigheten i detta avseende kan försvåra en senare förundersökning. I förhållande till borgenärer och gäldenären anser utredningen att förslaget enbart skulle medföra att de försätts i samma läge som målsägande respektive misstänkta vid andra typer av brottsmisstankar, dvs. att uppgift om brottsmisstanke får spridning först när utredningen har bedrivits en tid och det inte längre är risk för att utredningen försvåras om misstanken blir offentlig. Utredningen anser att gäldenärens, borgenärens, granskningsmäns, tillsynsmyndighetens och rättens behov av att ta del av dessa uppgifter tillgodoses på ett tillfredställande sätt genom den redogörelse som konkursförvaltaren är skyldig att bifoga slutredovisningen avseende de åtgärder denne har vidtagit för att efterforska sådana gärningar och förfaranden som avses i 7 kap. 16 § konkurslagen samt resultatet av dessa efterforskningar.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det är angeläget att inte en brottsutredning med anknytning till konkursen försvåras av att konkursförvaltaren på ett alltför tidigt stadium åläggs en upplysningsskyldighet gentemot gäldenären m.fl. när det gäller uppgifter om misstankar om brott. Regeringen anser vidare att gäldenärens, borgenärens och granskningsmäns behov av att ta del av dessa uppgifter får anses tillgodosedd på ett tillfredställande sätt genom den redogörelse som konkursförvaltaren är skyldig att bifoga slutredovisningen enligt 7 kap. 17 § konkurslagen. Det övervägande antalet remissinstanser, däribland *Konkursförvaltarkollegiets förening*, har också tillstyrkt eller inte haft något att erinra mot utredningens förslag. *Riksskatteverket* och *kronofogdemyndigheterna i Stockholm och Eskilstuna* har dock invänt att konkursförvaltarens upplysningsskyldighet inte bör förskjutas tidsmässigt i förhållande till tillsynsmyndigheten i konkurs (TSM).

TSM skall enligt 7 kap. 27 § övervaka att förvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med konkurslagen och andra författningar. I Riksskatteverkets rekommendationer m.m. om tillsynsverksamheten vid kronofogdemyndigheternas enheter för tillsyn i konkurser (RSV Ex 1999:2) uttalas det att tillsynsmyndigheten bör vara aktiv under hela konkursförfarandet. Som nämnts ovan i kapitel 4.2. har TSM också en subsidiär skyldighet att snarast göra en anmälan om näringsförbud till åklagaren om konkursförvaltaren inte har gjort någon sådan och det finns anledning till det. Konkursförvaltarens upplysningsskyldighet bör således inte förskjutas tidsmässigt i förhållande till TSM. Frågan är då om det är meningsfullt att genomföra förslaget om upplysningsskyldigheten gentemot TSM bibehålls intakt. TSM har nämligen i

likhet med konkursförvaltaren en upplysningsskyldighet gentemot rätten, borgenärer, granskningsmän och gäldenären (28 § konkurslagen).

Enligt 5 kap. 1 § tredje stycket sekretesslagen gäller sekretess hos TSM för uppgifter om misstankar om att gäldenären har begått brott som har samband med dennes näringsverksamhet (jfr förslaget om utvidgning av denna bestämmelses tillämpningsområde i kapitel 4.2 ovan). Denna sekretess gäller till skydd för myndigheters verksamhet att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott och består så länge det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Vidare gäller under samma förutsättningar sekretess enligt 5 kap. 1 § första stycket 3 för uppgift som hänför sig till verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud. Sekretessen enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen gäller även gentemot gäldenären och genombröts, till skillnad från sekretessen till skydd för enskild i 8 kap. 19 § sekretesslagen, inte av TSM:s upplysningsskyldighet enligt 28 § konkurslagen. Det finns i och för sig en sekretessbrytande bestämmelse i 14 kap. 5 § sekretesslagen, vilken reglerar kollisionen mellan sekretessregler och bestämmelser om partsinsyn. Denna bestämmelse får emellertid bara betydelse i förhållandet mellan TSM och gäldenären för det fall uppgifterna från konkursförvaltaren medför att ett ärende påbörjas hos myndigheten med gäldenären som part (jfr prop. 1995/96:127 s 21).

Mot bakgrund av ovanstående anser regeringen att förslaget om tidsmässig förskjutning av konkursförvaltarens upplysningsskyldighet i förhållande till gäldenären, borgenärer och granskningsmän inte förlorar sitt syfte även om upplysningsskyldigheten bibehålls intakt gentemot TSM.

När det gäller konkursförvaltarens upplysningsskyldighet gentemot rätten gör regeringen följande bedömning. Det kan finnas fall där rätten behöver upplysningar från konkursförvaltaren som indirekt kan leda till uppgifter om att denne anmält brottsmisstanke till åklagaren. Rätten behöver t.ex. upplysningar om en konkursförvaltarens arbetsinsatser för att kunna bestämma förvaltarens arvode (14 kap. 4 och 6 §§ konkurslagen). En förvaltare får enligt 11 § inte lyfta sitt arvode förrän han har avgivit slutredovisningen för sin förvaltning. Under vissa förutsättningar får dock rätten tillerkänna förvaltaren skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms (12 §). Till en framställning om förskott skall bl.a. bifogas en redogörelse över det arbete som uppdraget har medfört. I normalfallet får således rättens behov av uppgifter om det av en konkursförvaltare nedlagda arbetet avseende t.ex. en anmälan enligt 7 kap. 16 § konkurslagen anses tillgodosett genom den redogörelse för dessa åtgärder som bifogas slutredovisningen. I de fall en konkursförvaltare begär förskott på arvodet bör dock rätten ha möjlighet att ställa de frågor som rätten anser är befogade för att kunna ta ställning till frågan om förskott. Konkursförvaltarens upplysningsskyldighet bör med anledning av ovanstående bibehållas intakt även gentemot rätten. Regeringen anser dock att de fall då rätten kan ha anledning att ställa frågor om en anmälan enligt 7 kap. 16 § före det att slutredovisning har avgivits inte kan anses vara så frekvent förekommande att ett bibehållande av konkursförvaltarens upplysningsskyldighet gentemot rätten i detta avseende skulle medföra att förslaget om tidsmässig

förskjutning av konkursförvaltarens upplysningsskyldighet i förhållande till gäldenären, borgenärer och granskningsmän skulle förlora sitt syfte.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser regeringen att förslaget bör genomföras med ovan nämnda inskränkningar.

Enligt 7 kap. 15 § första stycket 5 konkurslagen skall konkursförvaltaren i förvaltarberättelsen i förekommande fall ange om misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen om (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren. Med anledning av förslaget att konkursförvaltarens upplysningsskyldighet skall förskjutas tidsmässigt till slutredovisningen såvitt avser uppgifter om anmälan enligt 7 kap. 16 §, bör förvaltarens skyldighet att i förvaltarberättelsen lämna en sådan upplysning som avses i 7 kap. 15 § första stycket 5 upphävas.

4.8.3 Utvidgade sekretessbrytande bestämmelser i skattemyndighets fiskala verksamhet

Regeringens förslag: De sekretessbrytande bestämmelserna i sekretesslagen, som tillåter att uppgifter ur en revisionspromemoria lämnas till konkursförvaltare, utvidgas till att avse uppgifter i ärende om revision.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig har de flesta tillstyrkt förslaget, lämnat det utan erinran eller lämnat detaljsynpunkter på det. *Riksskatteverket, skattemyndigheterna i Stockholm och Malmö samt Ekobrottsmyndigheten* är positiva till förslaget men anser att det bör vara mer långtgående. De anser att det inte är rimligt att valet av utredningsform hos skattemyndigheten skall vara avgörande för om uppgifter skall kunna lämnas till förvaltaren och att den sekretessbrytande regeln därför även skall omfatta uppgifter som framkommer vid annan utredning om skatt än revision. Enligt *Riksskatteverket* borde en konkursförvaltare därutöver kunna få del av uppgift i ett ärende även om någon egentlig utredning inte vidtagits i skatteärendet, t.ex. uppgift i en självdeklaration som godkänts efter en rutinmässig avstämning.

Bakgrund

Enligt 4 kap. 2 § sekretesslagen gäller sekretess för uppgift som hänför sig till pågående granskning för kontroll beträffande skatt eller avgift till staten eller kommun eller annan förmån, om det med hänsyn till syftet med kontrollen är av synnerlig vikt att uppgiften inte uppenbaras för den uppgiften avser, s.k. utredningssekretess. I 9 kap. 1–2 §§ sekretesslagen finns sekretessbestämmelser som gäller inom skatteförvaltningen till skydd för den enskildes integritet. Det följer av 14 kap. 4 § att denna sekretess, till skillnad från utredningssekretessen inte gäller i förhållande till den enskilde själv.

Som har nämnts i avsnitt 4.8.1 kan skattemyndigheterna med tillämpning av sekretessbrytande bestämmelser i 9 kap. 1–2 §§ sekretesslagen låta konkursförvaltare ta del av uppgifter i en revisionspromemoria. Det följer av de sekretessbrytande bestämmelsernas placering att de bryter sekretessen till skydd för den enskilde, men inte den s.k. utredningssekretessen enligt 4 kap. 2 §. Den myndighet som förfogar över uppgifterna har vidare enligt 14 kap. 10 § möjlighet att vid utlämnandet uppställa förbehåll som inskränker konkursförvaltarens rätt att lämna uppgifterna vidare eller att utnyttja uppgifterna. Ett sådant förbehåll får dock inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren skall kunna fullgöra sina skyldigheter i konkursen.

Att ovan nämnda sekretessgenombrott har tillåtits måste ses mot bakgrund av gäldenärens förpliktelser i konkursen. Konkursgäldenären skall enligt 6 kap. 2 § konkurslagen bl.a. ge förvaltaren de upplysningar om boet som denne begär. Gäldenären är också enligt 6 kap. 3 § skyldig att inför rätten avlägga bouppteckningsed. Han skall därvid göra de tillägg till eller ändringar i bouppteckningen som han anser behövs och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig så att det inte enligt hans vetskap har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

I förarbetena till de sekretessbrytande reglerna i 9 kap. 1–2 §§ sekretesslagen angavs bl.a. att den enskilde normalt själv har tillgång till revisionsmaterialet och att konkursförvaltaren i viss mån träder i den enskildes ställe i och med konkursen. Mot bakgrund härav ansågs det naturligt att förvaltaren har samma möjlighet som gäldenären att få ta del av uppgifter som finns hos skatteförvaltningen eller hos annan beskattningsmyndighet med anledning av företagen revision (prop. 1993/94:165 s 52).

Skälen för regeringens förslag

Utredningen har föreslagit att de bestämmelser som bryter sekretessen enligt 9 kap. 1–2 §§ till förmån för konkursförvaltare skall utvidgas till att omfatta uppgifter i ett revisionsärende. Skälen till förslaget är dels att en konkursförvaltare kan ha behov av sådana uppgifter som inte tas in i revisionspromemorian, dels att det från effektivitetssynpunkt är önskvärt att en konkursförvaltare inte alltid skall behöva vänta med att ta del av för honom relevanta uppgifter i revisionsärendet till dess revisionen är slutförd. Eftersom konkursförvaltare har en långtgående utredningskyldighet förenad med ett skyndsamhetskrav kan förvaltaren annars, när revisionen är slutförd, ha tvingats genomföra delvis samma utredningsåtgärder som skatterevisorn. Sådant dubbelarbete bör enligt utredningen undvikas. När det gäller frågan om utvidgat sekretessgenombrott är acceptabelt från integritetssynpunkt anser utredningen att samma resonemang som i detta hänseende fördes i förarbetena till de befintliga reglerna om sekretessgenombrott i 9 kap. 1–2 §§ även är tillämpligt beträffande övriga uppgifter i ett revisionsärende och att den föreslagna utvidgningen av de sekretessbrytande bestämmelserna därför kan accepteras.

Eftersom uppgifter enbart kan sekretessbeläggas med stöd av 4 kap. 2 § om det är av synnerlig vikt att de inte uppenbaras för den som kontrollen avser innebär en utvidgning av de sekretessbrytande bestämmelserna i 9 kap. 1–2 §§ till att avse uppgifter i ett ärende om revision, att skattemyndigheterna ges möjlighet dels att lämna ut sådana uppgifter som inte omfattats av utredningssekretessen, dels att, beträffande uppgifter som inledningsvis omfattas av utredningssekretess, successivt lämna ut uppgifter i den mån utredningssekretessen upphör på grund av att revisionen förs framåt.

Regeringen anser av ovan anförda skäl att de i 9 kap. 1–2 §§ sekretesslagen stadgade sekretessgenombrotten bör utvidgas samt att ett utvidgat sekretessgenombrott kan accepteras från integritetssynpunkt. Det kan i detta sammanhang nämnas att sekretessen till skydd för enskild inom exekutionsväsendet inte gäller förhållande till konkursförvaltare i den enskildes konkurs (9 kap. 19 § sekretesslagen).

Vissa remissinstanser har förespråkat ett längre gående sekretessgenombrott än vad utredningen har föreslagit. Regeringen anser dock att en utvidgning enligt remissinstansernas förslag kräver ytterligare överväganden. Regeringen är därför inte beredd att föreslå att de sekretessbrytande bestämmelserna utvidgas i större omfattning än vad utredningen har föreslagit. Regeringen stannar därför vid att föreslå att de sekretessbrytande bestämmelserna i 9 kap. 1–2 §§ skall utvidgas till att avse uppgifter i ärende om revision.

4.8.4 Ny sekretessbrytande bestämmelse avseende uppgifter ur förundersökning

Regeringens förslag: En ny bestämmelse som bryter förundersökningssekretessen till skydd för enskild införs av innebörd att uppgift ur förundersökningen kan lämnas till en konkursförvaltare om uppgiften kan antas ha betydelse för konkursutredningen.

Den myndighet som lämnar ut uppgiften skall ha rätt att uppställa förbehåll som inskränker konkursförvaltarens rätt att utnyttja uppgiften eller lämna uppgiften vidare utom för att fullgöra sina skyldigheter i konkursen.

Utredningens förslag: Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock att uppgifter endast skall få lämnas om konkursgäldenären eller, om konkursgäldenären är en juridisk person, sådana personer som innehaft ställning som ställföreträdare för gäldenären inom en tidsperiod om två år före det att konkursansökan lämnades in till tingsrätten. Utredningens förslag innebär vidare att skattebrottsenheter inte skall få lämna uppgifter med stöd av bestämmelsen.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig har majoriteten tillstyrkt förslaget, lämnat det utan erinran eller lämnat detaljsynpunkter på det. *Riksskatteverket* har avstyrkt den av utredningen föreslagna tvåårsgränsen såvitt avser ställföreträdare med hänvisning till brottsbalkens preskriptionsregler. Verket har också ansett att skattebrottsenheter bör ges rätt att lämna uppgifter till konkursförvaltare utan hinder

av sekretess. *Datainspektionen* har anfört att förslaget behöver analyseras med utgångspunkt från Dataskyddsdirektivet samt personuppgifts- och registerlagstiftning.

Skälen för regeringens förslag: Sekretess gäller för uppgifter i förundersökning, dels till skydd för intresset att beivra brott enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen, dels till skydd för den enskilde enligt 9 kap. 17 §. Enligt sistnämnda bestämmelse i dess lydelse t.o.m. 1 april 1999 gällde sekretess i bl.a förundersökning för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden om det kunde antas att den enskilde skulle lida skada eller men om uppgiften röjdes, dvs. sekretess gällde med ett rakt skaderekvisit, vilket innebar att presumptionen var att uppgifterna var offentliga. Sekretessbestämmelsen ändrades i samband med att polisregistren anpassades till personuppgiftslagen (1998:204) och sekretess till skydd för den enskilde gäller numera med ett omvänt skaderekvisitet, dvs. sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men (prop. 1997/98:97 s 70 f).

Sistnämnda ändring har gjort det svårare för konkursförvaltare att få uppgifter från förundersökningar. En konkursförvaltare kan dock ibland få uppgifter från en förundersökning med tillämpning av 1 kap. 5 § sekretesslagen. Detta beror på att en förundersökningsledare ibland kan vara tvungen att avslöja sekretessbelagd information för konkursförvaltaren för att skapa förutsättningar för inhämtande av sådan information som är relevant för förundersökningen. Sistnämnda bestämmelse lämnar dock inget utrymme för förundersökningsledaren att lämna uppgifter till konkursförvaltaren som är till gagn enbart för den senares verksamhet, t.ex. uppgifter om vilken ekonomisk utredning som har vidtagits i samband med brottsutredningen eller uppgifter om egendom som kan bli föremål för återvinning.

I en brottsutredning kan det finnas åtskilligt material som skulle kunna vara till nytta för en konkursförvaltare och bidra till att effektivisera hans arbete. Som exempel kan nämnas att en åklagare kan ha upplysningar om tillgångar som kan antas tillhöra konkursgäldenären, om bulvanförhållanden som kan vara av intresse i konkursen eller om åtgärder som vidtagits i brottsutredningen och som kan innebära att konkursutredningen kan ges en annan inriktning. Inte minst kan förhören med gäldenären innehålla material av stor betydelse för konkursförvaltaren.

Eftersom konkursförvaltaren har en långtgående utredningsskyldighet förenad med ett skyndsamhetskrav kan förvaltaren, om en förundersökning pågår, tvingas genomföra delvis samma utredningsåtgärder som de brottsutredande myndigheterna om han inte på ett relativt tidigt stadium kan få tillgång till sådana uppgifter ur förundersökningen som är relevanta för konkursutredningen. I den mån ekonomisk brottslighet ligger bakom konkursen kan vidare en effektivt bedriven konkursförvaltning minska utbytet av brottsligheten. Såväl effektivitetssynpunkter som brottsbekämpningsskäl talar således för ett sekretessgenombrott.

Om uppgifter ur en förundersökning enbart får lämnas om konkursgäldenären – eller om denne är en juridisk person – ställföreträdaren, skulle den brottsutredande myndigheten i många fall vara förhindrad att lämna ut sådana uppgifter som är av intresse för konkursutredningen, t.ex. uppgifter om bulvanförhållanden och uppgifter om återvinningsbar egendom. Sådana upplysningar innehåller ju regelmässigt även uppgifter om andra än konkursgäldenären eller ställföreträdaren för gäldenären. Effektivitetssynpunkter talar således för ett i detta avseende vidare sekretessgenombrott än vad utredningen har föreslagit. Enbart effektivitetssynpunkter kan dock inte vara avgörande för sekretessgenombrottets omfattning. Hänsyn måste även tas till integritetsaspekter.

Mot bakgrund av den upplysningsskyldighet konkursgäldenären har i förhållande till konkursförvaltaren och till den skyldighet konkursgäldenären har att avlägga bouppteckningsed anser regeringen att hänsynen till den personliga integriteten inte utgör ett hinder mot ett utlämnande till konkursförvaltare av sådana uppgifter ur förundersökningen som avser konkursgäldenären och som kan antas ha betydelse för konkursutredningen. Med hänsyn till att konkursgäldenärens upplysningskyldighet även innefattar en plikt att lämna upplysningar om andra, t.ex. uppgifter om motparter i för konkursutredningen relevanta affärsuppställningar, anser regeringen inte heller att integritetsaspekter kan anses utgöra ett tillräckligt tungt vägande skäl mot att tillåta ett sekretessgenombrott även beträffande uppgifter om andra än konkursgäldenären om uppgifterna har betydelse för konkursutredningen.

Utredningen har föreslagit att uppgifter om en person som varit ställföreträdare för gäldenären enbart skall få lämnas ut om personen innehaft denna ställning inom en tidsperiod om två år före det att konkursansökan lämnades in till tingsrätten. Uppgifter som kan antas ha betydelse för konkursutredningen kan t.ex. vara uppgifter om sådana förhållanden som kan föranleda återvinning till konkursboet. Av 4 kap. 5 § konkurslagen framgår att återvinningsfristen i normalfallet är 5 år tillbaka i tiden från den dag konkursansökan kom in till tingsrätten (den s.k. fristdagen). Ett införande av en tidsgräns för vilka uppgifter som får lämnas med tillämpning av den sekretessbrytande bestämmelsen, som avviker från de tidsfrister som gäller enligt konkursregleringen, skulle innebära att uppgifter i en förundersökning, vilka skulle kunna leda till återvinning av egendom från en person som varit ställföreträdare inom en tidsperiod om två år före konkursansökan, skulle lämnas ut till en konkursförvaltare, men att motsvarande uppgifter avseende någon som varit ställföreträdare för konkursgäldenären längre tid tillbaka än två år före konkursansökan skulle hemlighållas och detta oavsett om återvinningsfristen fortfarande löper. En införande av en sådan tidsgräns skulle således medföra att vissa medborgare diskriminerades ur sekretesssynpunkt i förhållande till andra medborgare. Några skäl som rättfärdigar en sådan åtskillnad har regeringen inte kunnat finna. Någon annan tidsgräns för uppgiftslämnandet än den begränsning som ligger i att uppgiften skall antas ha betydelse för utredningen bör enligt regeringen därför inte införas.

Mot bakgrund av ovanstående anser regeringen att det enda krav som bör ställas för att en uppgift ur en förundersökning skall kunna lämnas till en konkursförvaltare skall vara att det kan antas att uppgiften har betydelse för konkursutredningen.

Regeringen återkommer senare till frågan om bestämmelsen bör bryta både förundersökningssekretessen till skydd för myndigheternas verksamhet att förebygga, uppklara, utreda eller beivra brott enligt 5 kap. 1 § och förundersökningssekretessen till skydd för enskild enligt 9 kap. 17 §, eller om bestämmelsen enbart bör bryta sekretessen enligt den sistnämnda bestämmelsen.

Vilka myndigheter skall få lämna uppgifter ?

Utredningen anser att uppgifter ur en förundersökning skall få lämnas av åklagarmyndigheter, polismyndigheter och tullmyndigheter. *Riksskatteverket* har föreslagit att uppgifter även skall få lämnas av skattebrottsenheter.

Skattebrottsenheter kan enligt lagen (1997:1024) om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar biträda åklagare och polis i förundersökningar. De får vidare på egen hand i fall som avses i 23 kap. 22 § rättegångsbalken, dvs. bl.a. om brottet inte kan antas föranleda någon annan påföljd än böter, utreda viss brottslighet om den misstänkte fyllt 21 år och kan antas erkänna gärningen. Eftersom skattebrottsenheterna bedriver en självständig verksamhet i förhållande till skattemyndigheterna i övrigt råder det sekretess mellan dessa enheter och övriga delar av verksamheten. Uppgifter som förekommer hos skattebrottsenheterna skyddas av samma sekretess som motsvarande uppgifter hos polis och tull, dvs. uppgifterna skyddas av sekretess enligt 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen.

Mot bakgrund av ovanstående reglering anser regeringen att även skattebrottsenheter bör kunna lämna ut uppgifter ur en förundersökning till konkursförvaltare om uppgifterna har betydelse för konkursutredningen.

Förbehåll

Det har i ansnitt 4.8.1 nämnts att skatteförvaltningen vid utlämnande av uppgifter med tillämpning av de sekretessbrytande bestämmelserna i 9 kap. 1–2 §§ till konkursförvaltare har möjlighet att uppställa förbehåll enligt 14 kap. 10 § sekretesslagen som inskränker konkursförvaltarens rätt att föra uppgifterna vidare och att utnyttja dem utom för att fullgöra sina skyldigheter i konkursen. Sistnämnda bestämmelse bör enligt regeringens uppfattning kompletteras så att motsvarande förbehåll kan uppställas även vid utlämnande av uppgifter med tillämpning av den i detta kapitel föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen.

Den s.k. förundersökningssekretessen gäller dels till skydd för utredningen (5 kap. 1 §) dels till skydd för den enskilde (9 kap. 17 §).

Enligt 5 kap. 1 § gäller sekretess för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Enligt 14 kap. 5 § andra stycket andra meningen sekretesslagen innebär dock sekretess inte begränsning i parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörande av mål eller ärende. Sistnämnda undantag från sekretessen skall enligt uttalanden i förarbetena även omfatta den rätt som en misstänkt enligt 23 kap. 18 § rättegångsbalken har att ta del av vad som har kommit fram under en förundersökning (prop. 1979/80:2 del A s 335).

Enligt sistnämnda bestämmelse i rättegångsbalken skall, när förundersökningen har kommit så långt att någon skäligen kan misstänkas för brott, denne underrättas om misstanken när han hörs. Efter denna tidpunkt har den misstänkte och hans försvarare rätt att fortlöpande, i den mån det kan ske utan men för utredningen, ta del av vad som förekommit i förundersökningen. De har också rätt att begära att utredningen kompletteras och i övrigt anföra vad de anser vara nödvändigt. Innan åtal väcks skall den misstänkte och hans försvarare ha fått tillfälle att ta del av hela utredningen och de skall ha fått skäligen råd. Rätten till insyn ger dock inte automatiskt rätt att få ut handlingar som upprättats under förundersökningen. En sådan rätt uppkommer först när åtal har beslutats, 23 kap. 21 § fjärde stycket rättegångsbalken.

Även om uppgifter ur förundersökningen skulle ha lämnats till den misstänkte kan sekretessen enligt 5 kap. 1 § ändå gälla gentemot allmänheten, t.ex. med anledning av att andra än den misstänkte skall höras i utredningen.

Enligt 9 kap. 17 § sekretesslagen gäller sekretess för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men. Sistnämnda sekretess upphör enligt huvudregeln i 9 kap. 18 § i förhållande till allmänheten när uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal.

Regeringen föreslår, som ovan har nämnts, att bestämmelsen om förbehåll i 14 kap. 10 § skall kompletteras så att den brottsutredande myndigheten vid utlämnande av uppgifter till konkursförvaltare skall ha möjlighet att uppställa förbehåll som inskränker konkursförvaltarens rätt att föra uppgifterna vidare och att utnyttja dem. Det har emellertid nämnts i kapitel 4.8.1 att ett förbehåll enligt 14 kap. 10 § sekretesslagen inte får innebära ett förbud att utnyttja den utlämnade uppgiften om den behövs för att förvaltaren skall kunna fullgöra de skyldigheter som åvilar honom i konkursen, bl.a. upplysningsskyldigheten gentemot gäldenären m.fl. enligt 7 kap. 9 § konkurslagen. Regeringen föreslår i och för sig att konkursförvaltarens uppgiftsskyldighet skall förskjutas tidsmässigt (avsnitt 4.8.2). Den föreslagna tidsförskjutningen omfattar dock bara

uppgifter om en anmälan enligt 7 kap. 16 § konkurslagen, medan det kan finnas många uppgifter i en förundersökning av betydelse för konkursutredningen som inte direkt rör konkursförvaltarens anmälan enligt sistnämnda lagrum.

Det kan inte antas att polisen skulle prioritera konkursutredningen högre än förundersökningen och att polisen därmed skulle vilja lämna ut uppgifter till konkursförvaltaren i de fall en vidare spridning av uppgifterna riskerar att skada förundersökningen. Om polisen anser att uppgifter som kan antas ha betydelse för konkursutredningen som polisen lämnat eller avser att lämna till den misstänkte även kan lämnas till konkursförvaltaren utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller om den framtida verksamheten skadas, står det emellertid polisen fritt att göra det om en bestämmelse som bryter sekretessen enligt 9 kap. 17 § införs. Det skall härvid beaktas att konkursförvaltaren inte bara har upplysningsskyldighet gentemot konkursgäldenären utan även gentemot borgenärer m.fl. Det får dock vara upp till polisen att bedöma i vilken mån det innebär en risk för förundersökningen att uppgifterna i fråga kan komma att spridas till dessa personer.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser regeringen att en sekretessbrytande bestämmelse till förmån för konkursförvaltare bör införas i 9 kap. 17 §. Ett sådant förslag lämnar utrymme för den myndighet som bedriver förundersökningen att bedöma om uppgifter i undersökningen, som kan antas ha betydelse för en konkursutredning, kan lämnas till förvaltaren i konkursen, innan uppgifterna blir allmänna genom överlämnande av uppgifterna till domstol med anledning av åtal, utan att förundersökningen blir lidande.

Förslagets förenligt med EG-direktivet om personuppgifter, personuppgiftslagstiftningen och Europarådets rekommendation No. R (87)15 om användningen av personuppgifter inom polissektorn

Europaparlamentets och Rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter är tillämpligt på behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas automatiserat, liksom för annan behandling än automatiserad för personuppgifter som ingår eller kommer att ingå i ett register. En huvudprincip i direktivet är att uppgifter inte får behandlas för ett ändamål som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgiften samlats in.

Enligt direktivet faller verksamhet som är hänförlig till avdelning VI i Maastrichtfördraget utanför direktivets tillämpningsområde. Denna avdelning avser bl.a. förebyggande och bekämpande av brottslighet. Då uppgifter i en förundersökning har insamlats för brottsutredande verksamhet faller således polisens behandling av sådana uppgifter, oavsett om behandlingen sker automatiserat, i syfte att föra in uppgifterna i ett register eller på annat sätt utanför direktivets tillämpningsområde. När uppgifterna väl har överlämnats till en konkursförvaltare faller emellertid den därefter följande behandlingen av uppgifterna under direktivet.

Direktivet har genomförts i svensk lagstiftning genom personuppgiftslagen (1998:204). Även om direktivet inte kräver att så skall ske har

personuppgiftslagen givits generell giltighet. Av 2 § denna lag framgår dock att om det i annan lag eller i en förordning finns bestämmelser som avviker från personuppgiftslagen skall de bestämmelserna gälla. Med stöd av denna bestämmelse har ett antal olika s.k. registerförfattningar utarbetats, t.ex. polisdatalagen (1998:622), lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt tillhörande förordningar. Dessa lagar och förordningar gäller utöver personuppgiftslagen vid behandling av uppgifter i en förundersökning.

För att en brottsutredande myndighet skall kunna lämna ut en uppgift som faller under en registerförfattning till en konkursförvaltare måste det framgå av registerförfattningen att så får ske. Det anges vidare i Europarådets rekommendation No. R (87) 15 avseende användning av personuppgifter i polissektorn att utlämnande till enskilda organ av uppgifter som samlats in för polisiära ändamål, förutom i vissa här ej relevanta fall, enbart får ske om det finns en rättslig skyldighet eller en rättslig auktorisation att göra så (rekommendationens principer 5.3.i och 5.3.ii).

Mot bakgrund av ovanstående avser regeringen att införa bestämmelser i polisdataförordningen (1999:81), förordningen (2001:88) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet samt förordningen (1999:105) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar som möjliggör ett utlämnande av uppgifter i förundersökningar till konkursförvaltare. För åklagare gäller förordningen (1995:1006) om registerföring vid åklagarmyndigheten, vilken avses bli ersatt av en ny förordning. I samband därmed har regeringen för avsikt att införa en bestämmelse om att åklagare har möjlighet att lämna ut uppgifter ur en förundersökning till konkursförvaltare.

4.9 Avvägningen mellan sekretess och rätten till partsinsyn

Regeringens bedömning: Någon ändring i den sekretessbrytande bestämmelse som reglerar kollisionen mellan sekretessregler och bestämmelser om partsinsyn bör inte genomföras nu.

Utredningens förslag och bedömning: Utredningen har föreslagit att 14 kap. 5 § sekretesslagen som reglerar kollisionen mellan bestämmelser om sekretess och bestämmelser om partsinsyn bör ändras så att det klart framgår att bestämmelsen inte i sig ger någon rätt till insyn. Utredningen föreslår vidare att bestämmelsen skall ändras så att kollisionen mellan sekretessbestämmelser och bestämmelserna om partsinsyn enligt rättegångsbalken skall regleras för sig. Enligt utredningen innebär sistnämnda ändring att målsägandens och misstänkts rätt till insyn i en förundersökning påverkas eftersom sistnämnda rätt i så fall enbart blir beroende av regleringen i rättegångsbalken.

Utredningen anser dock att förslaget inte bör genomföras förrän frågan om målsägandens och misstänkts rätt till insyn i förundersökningsförfarandet har lösts.

Remissinstanserna: Ingen av de remissinstanser som har yttrat sig har argumenterat mot utredningens tolkning av bestämmelsen. *Domstolsverket* har dock ifrågasatt om de ändringar som föreslås är ändamålsenliga och om de verkligen underlättar tillämpningen av paragrafen. Även *Kronofogdemyndigheten i Stockholm* anser att den föreslagna lydelsen är svårförståelig. *SIF, SAF, Ekobrottsmyndigheten* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms Universitet* delar utredningens bedömning att någon ändring av bestämmelsen inte bör komma till stånd innan frågan om insyn i förundersökningsförfarandet har utretts. *Malmö tingsrätt*, som har vissa redaktionella synpunkter på förslaget, anser dock att det saknas anledning att avvakta eventuella nya regler om insyn under förundersökningsförfarandet. Tingsrätten anför att förundersökningen är ett faktiskt handlande och inte ett förvaltningsärende som ger upphov till partsrättigheter. Eftersom frågan om insyn under förundersökning därmed faller utanför kollisionens normens tillämpningsområde förordar tingsrätten att förslaget genomförs så snart som möjligt.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 14 kap. 5 § *första stycket* sekretesslagen hindrar inte sekretess att sökande, klagande eller annan part i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet tar del av handling eller annat material i målet eller ärendet. Handling eller annat material får dock inte lämnas ut, i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att uppgift i materialet inte röjs. I sådant fall skall myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller, i den mån det behövs för att han skall kunna ta tillvara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen skall skydda. Av *andra stycket* samma paragraf framgår att sekretess aldrig hindrar att en part i mål eller ärende tar del av dom eller beslut i målet eller ärendet. Inte heller innebär sekretess begränsning i parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som lags till grund för avgörande av mål eller ärende. Första och andra stycket tillämpas enligt *tredje stycket* inte om avvikande bestämmelse har meddelats i lag.

14 kap. 5 § sekretesslagen har ansetts vara svårtolkad. I förarbetena till bestämmelsen anges följande. ”I paragrafen anges endast att sekretessen viker för parts rätt till insyn i handläggningen och *hur långt* sekretesskraven efterges. Huruvida part på egen begäran eller efter underrättelse ex officio är berättigad att få del av material i mål eller ärende framgår av regler i annan lag eller av rättspraxis eller allmänna principer om förfarande vid myndigheter. I 5 § är en sådan rätt förutsatt.” (prop. 1979/80:2 s 333 f).

I doktrinen har det anförts att paragrafen reglerar kollisionen mellan sekretesslagens bestämmelser om sekretess och den rätt till partsinsyn som kan finnas föreskriven på annat håll än i sekretesslagen (Sekretesslagen En kommentar, Regner m.fl., sid 14.40 f). Flera avgöranden av Regeringsrätten har dock tolkats som om Regeringsrätten har ansett att 14 kap. 5 § ger en part en självständig insynsrätt (a st).

Regeringsrätten har i RÅ 2001 ref. 27 klargjort att inte heller Regeringsrätten anser att stöd för partsinsyn kan hämtas direkt i 14 kap.

5 §. Regeringsrätten anför att stadgandet avser en situation där någon på annan grund har rätt till partsinsyn och att stadgandet då ger vederbörande en rätt till insyn som inte tillkommer annan som begär tillgång till allmän handling. Regeringsrätten anför dock att rätten till partsinsyn inte behöver stödja sig på en uttrycklig författningsbestämmelse utan kan framgå av allmänna rättsgrundsatser.

Regeringen anser att den ovisshet om hur 14 kap. 5 § skall tolkas som hittills har rätt får anses undanröjd genom ovan nämnda dom. Frågan om vilken rätt till insyn en målsägande eller en misstänkt skall ha i en förundersökning synes snarast bero på om man anser att målsäganden/den misstänkte intar ställning av part i en förundersökning eller inte. Ekosekretessutredningen har givit uttryck för åsikten att den misstänkte och målsäganden inte är att anse som parter i en förundersökning och inte heller har rätt till insyn i större omfattning än vad som framgår av rättegångsbalkens regler. Regeringsrätten har å sin sida i ett flertal fall klargjort att Regeringsrätten anser att den misstänkte har rätt till partsinsyn i avslutade förundersökningsärenden utan krav på uttryckligt stöd för en sådan rätt i 23 kap. rättegångsbalken (RÅ 1984 Ab 176, 1992 not 190 och 1995 ref. 28). Av ovan nämnda dom från 2001 framgår att Regeringsrätten anser att denna insyns rätt grundar sig på allmänna rättsgrundsatser.

Regeringen avser inte att i detta lagstiftningsärende ta ställning till om den rätt till insyn som misstänkta har enligt rättegångsbalken och rättspraxis bör ändras. Eftersom rättsläget avseende 14 kap. 5 § sekretesslagen inte längre kan anses oklart och då en eventuell ändring av bestämmelsens ordalydelse i förtydligande syfte kräver ytterligare överväganden avser inte regeringen att det i detta lagstiftningsärende föreslå någon ändring i 14 kap. 5 §.

4.10 Banksekretess m.m.

Regeringens bedömning: En lagreglering av bankers, kreditmarknadsföretags och värdepappersbolags behörighet/skyldighet att lämna ut uppgifter till förundersökningsledare eller åklagare bör inte införas nu.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att det i bankrörelselagen (1987:617), lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet, genom tillägg i bestämmelserna om att uppgifter inte får lämnas ut obehörigt, klargörs att det inte är obehörigt att lämna uppgifter till de brottsutredande myndigheterna under förundersökning.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig har de flesta tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Ekobrottsmyndigheten* och *Brottsförebyggande rådet* anser att banksekretessen i vissa fall bör vika även innan förundersökning har inletts. *Ekobrottsmyndigheten* anser vidare att utredningens förslag bör behandlas tillsammans med Banklagskommitténs förslag till reglering av banksekretessen (Vårdslös kreditgivning samt sekretess i banker m.m., SOU 1999:82). *Finansinspektionen* anser att de föreslagna bestämmelserna ger intryck av att utgöra en uttömmande reglering av vad som kan anses utgöra behörigt

röjande, vilket inte är avsett. Inspektionen anser därför att utformningen av bestämmelserna bör övervägas ytterligare. *Svenska Bankföreningen* motsätter sig inte en reglering av bankernas uppgiftslämnande, men anser att bestämmelsen skall omarbetas och ges en annan placering. Bankföreningen förutsätter vidare att det kommer att ske en samordning mellan utredningens och Banklagskommitténs förslag. *Fondbolagens förening* ansluter sig till Svenska Bankföreningens uttalanden samt anför att lagändringarna även bör avse sekretessbestämmelserna i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder. *Finansbolagens förening* har huvudsakligen samma åsikter som Svenska Bankföreningen med den skillnaden att den förstnämnda föreningen anser att en lagreglering av uppgiftslämnandet avseende den misstänkte är överflödigt då detta redan är reglerat i praxis.

Skälen för regeringens bedömning: Uppgifter från banker är ofta av vital betydelse för utredningar om ekonomisk brottslighet. Någon reglering i lag i vilken utsträckning banker skall lämna sådana uppgifter saknas dock. Vid införandet av banklagstiftningen anförde Riksåklagaren att vissa inskränkningar i banksekretessen skett genom uttryckliga lagbestämmelser. Han hänvisade i detta avseende till att uppgiftsskyldighet förelåg gentemot Riksbanken samt att sekretessbrytande bestämmelser fanns i taxeringslagen och tullagen. Då obehörighetsrekvisitet i banklagstiftningen i praktiken tolkats så att bankerna vid utredning av främst ekonomisk brottslighet i vid bemärkelse borde lämna åklagaren önskad information ansåg dock Riksåklagaren att det saknades anledning att genom någon särskild regel ge uttryck för bankernas uppgiftsskyldighet i anledning av förundersökning i brottmål. Föredragande departementschefen instämde i Riksåklagarens bedömning (prop. 1986/87:12 s 212).

Ekosekretessutredningen har anfört att banksekretessen enligt vissa bankföreträdare anses förhindra att uppgifter lämnas om andra än den som är misstänkt, medan andra bankföreträdare lämnar uppgifter även om andra än den misstänkte. Den praxis som har utvecklats hos exempelvis bankerna är således inte enhetlig. Vidare dröjer svaren i många fall vilket kan bero på osäkerhet om hur långt banksekretessen sträcker sig. Utredningen anser att den vacklande praxisen möjligen kan bero på att den blankett som åklagarväsendet har utformat för användning vid förfrågningar till banker i anledning av inledd förundersökning är utformad för att i första hand tillgodose uppgifter om misstänkta personer.

Utredningen har föreslagit att ett klagande tillägg i sekretessbestämmelserna i bankrörelselagen (1987:617) m.fl. lagar skall införas av innebörd att det inte är obehörigt att lämna uppgifter till de brottsutredande myndigheterna under förundersökning. Som skäl för sitt förslag har utredningen anfört att den sekretessbrytande regeln i 14 kap. 2 § sekretesslagen, enligt vilken sekretess inte hindrar att uppgift lämnas från en myndighet till en annan myndighet om uppgiften behövs där för förundersökning, inte är begränsad till att enbart avse uppgifter om misstänkta. Inte heller reglerna i rättegångsbalken om vittnesplikt, husrannsakan, beslag och edition är begränsade till att enbart avse uppgifter om misstänkta. Eftersom det som anses styra frågan om bankernas uppgiftslämnande är obehörigt eller inte är förundersök-

ningsledarens möjlighet att under pågående förundersökning begära vittnesförhör enligt reglerna i rättegångsbalken och då sådant förhör kan hållas med envar som antas kunna lämna upplysning av betydelse för utredningen, anser utredningen att det inte finns något i rättegångsbalkens reglering som motiverar att en åtskillnad görs mellan utlämnande av uppgifter om den misstänkte och utlämnande av uppgifter om någon annan om uppgifterna har betydelse för förundersökningen.

Regeringen anser att det inte är tillfredsställande att polisen vid inhämtande av uppgifter i anledning av förundersökning skall vara beroende av den enskilda bankens inställning till om uppgifter skall lämnas eller inte. Som utredningen har anfört finns det ingenting i rättegångsbalkens regler som motiverar att det skall göras en åtskillnad mellan utlämnande av uppgifter om den misstänkte och utlämnande av uppgifter om någon annan om uppgifterna har betydelse för förundersökningen. De administrativa rutiner som åklagarväsendet har för förfrågningar till banker i anledning av inledd förundersökning har dock förmodligen givit upphov till en del missförstånd på den punkten. Det pågår dock förhandlingar mellan bankerna och åklagarväsendet om en förbättring av dessa rutiner.

När det gäller utredningens förslag delar regeringen Finansinspektionens uppfattning att de föreslagna bestämmelserna ger intryck av att utgöra en uttömmande reglering av vad som kan anses utgöra ett behörigt röjande, vilket inte är avsett. Vidare bereds för närvarande Banklagskommitténs betänkande Vårdslös kreditgivning samt sekretess i banker m.m. inom Regeringskansliet. Betänkandet innehåller bl.a. ett förslag om att obehörighetsrekvisitet skall bytas ut mot ett behörighetsrekvisit.

Det pågår också ett internationellt samarbete i frågor om bl.a. annat utlämnande av bankinformation. En EU-konvention som kompletterar och vidareutvecklar 1959 års Europarådskonvention om rättslig hjälp i brottmål undertecknades av EU:s medlemsstater i maj år 2000. Den 16 oktober 2001 antog EU:s medlemsstater ett tilläggsprotokoll till 2000 års konvention. Protokollet syftar till att förbättra möjligheterna att få del av bankinformation över gränserna, t.ex. vilka konton en viss person har i ett annat EU-land och vad som har hänt, eller händer, på ett visst konto. Protokollet föreskriver, liksom flera andra instrument som Sverige har tillträtt, att regler om banksekretess inte får hindra samarbetet. Frågan om ett tillträde till konventionen och protokollet och vilken lagstiftning som krävs för detta övervägs för närvarande inom Justitiedepartementet med sikte på att en proposition skall kunna överlämnas till riksdagen under hösten 2002.

Sammantaget anser regeringen att ytterligare överväganden avseende regleringens utformning måste ske om en reglering av bankernas uppgiftsskyldighet i förundersökning skall komma till stånd.

4.11 Information om beslag

Regeringens bedömning: Myndighet som häver beslag bör inte åläggas skyldighet att underrätta kronofogdemyndighet om beslag som hävs från misstänkt.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att en myndighet som förvarar egendom som tagits i beslag från en misstänkt skall vara skyldig att lämna en underrättelse till kronofogdemyndigheterna när beslaget hävs under förutsättning att värdet av den beslagtagna egendomen kan antas uppgå till minst ett halvt basbelopp. Myndigheterna skall enligt förslaget också underrätta kronofogdemyndigheterna om de närmare omständigheterna vid beslaget. Det saknar enligt förslaget betydelse om brottsmisstanken har avskrivits när beslutet om hävande av beslaget meddelas.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget, lämnat det utan erinran eller lämnat detaljsynpunkter på det. *Svenska advokatsamfundet* anför att utredningens utgångspunkt att s.k. överskottsinformation, som användningen av tvångsmedel kan medföra, fritt får användas för utredning av andra tidigare okända brott ingalunda är oomstridd och att det i den situationen inte framstår som lämpligt att utvidga användningen av överskottsinformation också till andra områden. Svenska advokatsamfundet anser vidare att det framstår som logiskt haltande att underrättelseskyldigheten skall gälla beslag även hos en misstänkt i en förundersökning som har lagts ned. Sammantaget anser samfundet att förslaget inte bör läggas till grund för lagstiftning utan grundläggande omarbetning. *Riksdagens ombudsmän* har anmärkt att bestämmelsen omfattar även andra fall än när underrättelse omfattas av skadelidandes intresse av att få ut skadestånd och statens intresse av att få utmätning för skatteskulder. Riksdagens ombudsmän ifrågasätter om andra borgenärs intresse motiverar den relativt omfattande underrättelseskyldigheten.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 9 kap. 17 § sekretesslagen gäller sekretess för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden i angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål eller annan verksamhet för att förebygga brott om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men. Om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal upphör sekretessen för uppgiften enligt huvudregeln i 9 kap. 18 § sekretesslagen.

En viktig utgångspunkt för användningen av tvångsmedel är den s.k. ändamålsprincipen, dvs. att tvångsmedel inte får användas för något annat ändamål än det som lagstiftaren har angett. Användandet av tvångsmedel kan dock medföra att även annan information än den som avsetts blir tillgänglig, s.k. överskottsinformation. Sådan information kan i princip användas för utredning av andra, tidigare okända, brott. Man skulle därför kunna hävda att sådan information bör kunna användas även i syfte att säkerställa att skulder som har ett samband med brottslig verksamhet drivs in.

När det gäller frågan om det är tillåtet för polisen att vidarebefordra information om hävande av beslag till kronofogdemyndigheten har JO tidigare uttalat att det visserligen är svårt att göra ett allmängiltigt uttalande om i vilka situationer generalklausulen i 14 kap. 3 § kan tillämpas, men att han har svårt att se någon situation där det är uppenbart att intresset av att lämna uppgiften till kronofogdemyndigheten har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. JO har därför i tidigare yttranden intagit den ståndpunkten att ett

sådant uppgiftsutlämnande inte bör få ske om det inte har direkt stöd i lag eller i förordning (JO 1987/88 s 93, JO 1988/89 s 45).

JO har dock i ett senare beslut (1999-03-09, Dnr 3746-1997) uttalat att sekretesslagen enligt sin ordalydelse inte utesluter att en uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 17 § sekretesslagen efter en intresseavvägning i det enskilda fallet lämnas från en polis- eller åklagarmyndighet till en kronofogdemyndighet. Han uttalade vidare att det, i det fall beslutet avsåg, i vart fall inte kunde hävdas att en kammaråklagare, som hade underättat kronofogdemyndigheten om att han hade hävt ett beslag, hade gjort sig skyldig till brott mot tystnadsplikt.

De närmare omständigheterna i det sistnämnda ärendet var följande. Åklagaren hade under en förundersökning om grovt skattebedrägeri, skattebrott och bokföringsbrott fått kännedom om att den misstänkte hade gått i personlig konkurs, att bristen i konkursen uppgick till ca 440 000 kr samt att den misstänkte hade förtigit såväl tillgångar som skulder vid edgångssammanträdet. Några dagar innan åklagaren beslutade om åtal enligt ovan nämnda brottsrubriceringar hävde han ett beslag avseende 21 500 kr som hade hittats i ett kuvert hos den misstänkte och underrättade kronofogdemyndigheten om sitt beslut. JO, som inte riktade någon kritik mot åklagaren, hänvisade i sitt beslut dels till ordalydelsen av 14 kap. 3 § sekretesslagen, dels till Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd beträffande förfarande med egendom som tagits i beslag, förverkats eller tagits i förvar (FAP 102-2, avsnitt 7.2). Enligt sistnämnda bestämmelser bör, efter det att ett beslag har hävts, någon rutinmässig underrättelse om tillgångarna inte lämnas till kronofogdemyndigheten. Underrättelse kan emellertid lämnas om det är uppenbart att ägaren till pengarna eller egendomen har skulder och förhållandena är sådana att det skulle framstå som stötande att inte underrätta kronofogdemyndigheten.

Ekosekretessutredningen har anfört att utredningen inte anser att det finns något generellt hinder mot att tillämpa generalklausulen i samarbetet mellan polisen, tullen och kronofogdemyndigheten. En annan sak är att det är en grannlaga uppgift att avväga om intresset av att lämna uppgiften i det enskilda fallet väger över det intresse sekretessen skall skydda. Utredningen betonar att utredningens förslag inte innebär någon inskränkning av myndigheternas möjligheter att tillämpa 14 kap. 3 § sekretesslagen utan att syftet med förslaget är att skapa förutsättningar för ett *rutinmässigt* uppgiftslämnande avseende hävda beslag från polisen och tullen till kronofogdemyndigheten. Utredningen har som motiv till sitt förslag anfört bl.a. att större vikt måste läggas vid att skadestånd på grund av brott faktiskt betalas och inte bara upplevs som en papperskonstruktion av brottsoffret samt att vinsterna av den ekonomiska brottsligheten måste elimineras genom bl.a. effektiva indrivningsåtgärder. I den mån de skulder som finns registrerade hos kronofogdemyndigheten har samband med tidigare brottslighet eller brottslighet som senare bevisas i den pågående processen kommer förslaget att ha en positiv effekt på den brottsbekämpande verksamheten. Vad gäller andra kategorier av skulder anför utredningen att det är stötande att beslagtagen egendom återlämnas till en misstänkt person som exempelvis har ådragit sig skadeståndsskyldighet i något annat sammanhang samt att det inte är rimligt att den från vilken egendom har

tagits i beslag skall kunna återfå egendomen trots att denne har stora skatteskulder. Sistnämnda argument skulle dock lika gärna kunna anföras beträffande beslag från målsäganden. Den skiljelinje som utredningen drar upp mellan misstänkta och målsäganden när det gäller utlämnande av information om beslag motiveras med att det skulle vara stötande om beslag från annan än den misstänkte bringas till kronofogdemyndighetens kännedom, att en sådan ordning skulle kunna bidra till att minska allmänhetens förtroende för polisen samt inverka negativt på strävandena att engagera människor för att minska brottsligheten totalt sett.

Svenska advokatsamfundet anser att förslaget är logiskt haltande eftersom information även kan lämnas om beslag från misstänkt i en förundersökning som har lagts ned. Regeringen anser dock att utredningens förslag har en viss inneboende logik. Det ligger i begreppet misstänkt att man kan vara oskyldig. Om uppgifter inte får lämnas om den mot vilken brottsmisstanken har avskrivits borde uppgifter inte heller få lämnas om beslag från den som är misstänkt eftersom denne senare kan visa sig vara oskyldig. Om förslaget begränsades till att avse pågående förundersökningar borde förslaget rimligtvis kompletteras med en mekanism för kompensation i de fall förundersökningen senare läggs ned. Men på vilket sätt skall man kompenseras för att man i enlighet med utredningsbalkens regler har tvingats betala sina skulder?

Utredningens förslag innebär således att sekretessbelagd överskotts-information vidarebefordras på ett sätt som indirekt kan innebära en effektivisering av brottsbekämpningen, som i vart fall inte leder till annat än att skulder som rätteligen skall betalas också kommer att betalas och som inte bör medföra någon negativ verkan på allmänhetens benägenhet att söka stöd och hjälp hos polisen. Frågan är då om dessa skäl är tillräckligt beaktansvärda för att den reglering utredningen föreslår skall införas. I denna del gör regeringen följande överväganden.

Den information som enligt förslaget får lämnas till kronofogdemyndigheten kan användas för indrivning av vilken skuld som helst oavsett om denna skuld har samband med brottslig verksamhet eller inte. Förslaget innebär således att kronofogdemyndigheten kommer att få upplysningar om hävda beslag i de fall den misstänkt har en mängd restförda skulder hänförliga till brott. Men förslaget innebär också att polisen har skyldighet att lämna upplysningar till kronofogdemyndigheten avseende ett beslag från någon som misstänks eller har misstänkts för ett brott, trots att de restförda skulderna hos kronofogdemyndigheten kanske enbart avser teleräkningar och parkeringsböter som inte har något samband med brott. Sistnämnda fall skall ställas mot det fallet att en värdefull stulen tavla har tagits i beslag och att målsäganden har stora skatteskulder. Från sekretessynpunkt och i ett exekutivt perspektiv kan målsäganden i ett sådant fall inte anses mer skyddsvärd än den misstänkte.

Att den som misstänks för brott i vissa fall måste särbehandlas i förhållande till andra medborgare för att en utredning om brottet skall kunna bedrivas ligger i sakens natur. En särbehandling av en brottsmisstänkt i annat sammanhang enbart på den grunden att denne är misstänkt för brott bör dock bara tillåtas om det föreligger mycket starka skäl. Regeringen kan inte se att det finns några beaktansvärda skäl till att den som är eller har varit misstänkt för brott skall särbehandlas ur

sekretesssynpunkt när det gäller skulder som inte har samband med brott. Om en särskild sekretessbrytande regel avseende uppgifter om hävda beslag skall införas bör den därför utformas antingen så att den säkerställer att information om hävda beslag enbart resulterar i utmätning för skulder som har samband med brottslig verksamhet eller ges generell giltighet, dvs. även tillämpas på beslag från andra än den som är misstänkt för brott.

När det gäller det förstnämnda alternativet, dvs. att den sekretessbrytande regleringen utformas så att den enbart tar sikte på misstänkta, men säkerställer att information om hävda beslag enbart resulterar i utmätning för skulder som har samband med brottslig verksamhet, gör regeringen bedömningen dels att en sådan reglering är svår att konstruera, dels att en sådan reglering, i de fall den misstänkte även har skulder som inte har något samband med brott, skulle leda till att skulder som är hänförliga till brott skulle komma att prioriteras på ett sätt som skulle kunna uppfattas som stötande av de andra borgenärerna.

När det gäller det andra alternativet, dvs. att en sekretessbrytande bestämmelse införs som är tillämplig oavsett om beslaget hävs från en misstänkt eller från en målsägande, delar regeringen utredningens bedömning att en sådan bestämmelse skulle kunna minska allmänhetens benägenhet att söka hjälp och stöd hos polisen.

Regeringen finner således att, även om effektivitetssynpunkter och samhällsekonomiska skäl kan anföras för sekretessbrytande regler som tillåter ett rutinmässigt utlämnande av uppgifter om hävda beslag, viktiga principiella skäl kan anföras mot en sådan ordning.

Regeringen erinrar dock om innebörden av JO:s ovan berörda beslut, nämligen att 14 kap. 3 § sekretesslagen kan tillämpas i enskilda fall om det är uppenbart att intresset av att lämna uppgiften om det hävda beslaget har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. I jämförelse med standardiserade regler om sekretessgenombrott för uppgifter om hävda beslag har generalklausulen den fördelen att den intresseavvägning som skall ske enligt bestämmelsen medför att sekretessgenombrott enbart kan komma till stånd i de fall det verkligen kan anses vara befogat.

Mot bakgrund av ovanstående är regeringen inte beredd att föreslå några generella sekretessbrytande bestämmelser avseende sekretessgenombrott för uppgifter om hävda beslag.

4.12 Regleringen av myndigheternas samverkan vid bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten

Regeringens bedömning: Myndigheternas samverkan i syfte att bekämpa den ekonomiska brottsligheten bör, liksom hittills, regleras i förordning.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att de viktigaste delarna av förordningen (1997:899) om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet förs över i en ny lag och att skyldigheten att samarbeta lagfästs. Förslaget till lag innehåller bl.a. en regel om att de myndigheter som skall tillämpa bestämmelserna om statliga myndighe-

ters riskhantering särskilt skall uppmärksamma risken för ekonomisk brottslighet riktad mot stöd, bidrag eller liknande förmåner som utgör allmänna medel eller EU-medel.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *NUTEK* och *Statens jordbruksverk* har ansett att lagen bör kompletteras med sekretessbrytande bestämmelser. *Ekobrottsmyndigheten*, *Riksåklagaren*, *Brottsförebyggande rådet*, *Riksdagens ombudsmän*, *Justitiekanslern*, *Domstolsverket*, *Riksrevisionsverket*, *Patent- och registreringsverket*, *Kustbevakningen* och *Östersunds kommun* är tveksamma eller negativa till förslaget. *Malmö tingsrätt* avstyrker detsamma. De argument som har anförts mot förslaget är bl.a. att reglering av myndighetssamverkan inte kräver lagform, att myndigheternas samarbetsvilja inte påverkas av valet av regleringsform samt att riksdagen kan ta ställning till de aktuella frågorna på annat sätt. *Riksåklagaren* anför att de aktuella samverkansformerna f.n. är föremål för analys och kommer att bli föremål för mer fördjupade överväganden och att det i avvaktan på sådana överväganden inte finns skäl att göra förändringar i det befintliga regelsystemet.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen redovisade sin strategi för samhällets samlade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten för riksdagen år 1995. Riksdagen ställde sig bakom strategin. I kapitel 4.1.2. och 4.1.3. har givits en sammanfattning av de viktigaste åtgärderna som regeringen har vidtagit mot den ekonomiska brottsligheten på senare år. Där framgick bl.a. att regeringen genom förordningen (1997:899) om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet har reglerat myndigheternas samverkan i detta avseende samt att Ekobrottsmyndigheten och skattemyndigheternas brottsenheter har tillskapats. Regeringen avger årligen avge en skrivelse till riksdagen om hur den ekonomiska brottsligheten utvecklas och vilka åtgärder som vidtas mot densamma. I den senaste skrivelsen (skr. 2001/02:40) tillkännagav regeringen att den avser att utarbeta en ny samlad strategi mot den ekonomiska brottsligheten. I samband med den kommer regeringen att ta ställning till formerna för den fortsatta informationen till riksdagen m.fl. avseende utvecklingen på området.

Som Riksåklagaren har anfört är myndigheternas samverkansformer f.n. föremål för en översyn. Ekobrottsmyndigheten fick i regeringens myndighetsgemensamma mål och riktlinjer för åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten år 1999 (Ju98/4403) i uppdrag att utvärdera formerna för samverkan i de regionala samverkansorganen och i mån av behov föreslå förändringar. Ekobrottsmyndigheten har avlämnat en rapport i vilken myndigheten bl.a. föreslår att åklagardistriktet skall utgöra en geografisk bas för de regionala samverkansorganen i stället för länen. Förslaget har remissbehandlats och bereds f.n. inom Regeringskansliet.

Samverkan mellan myndigheter behöver, som flera remissinstanser har påpekat, enligt regeringsformen inte regleras i lag. Det finns vidare behov av att snabbt kunna anpassa samverkansformerna mot den ekonomiska brottsligheten till nya utvecklingstendenser och samverkansbehov. Detta framgår bl.a. av att 1997 års förordning om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet dels är den andra

förordningen i detta ämne sedan år 1995, dels redan är föremål för översyn. Regeringen anser vidare, i likhet med flera remissinstanser, att det inte finns skäl att tro att myndigheternas samarbetsvilja skulle påverkas av valet av regleringsform när det gäller samverkansformerna. I den mån riksdagen anser att regeringen bör ändra inriktning på de åtgärder som vidtas i förordningsform har vidare riksdagen på grundval av det informationsmaterial som regeringen årligen förser riksdagen med tillfälle att ge regeringen detta till känna. Sammanfattningsvis anser regeringen att samverkansformerna, liksom hittills bör regleras i förordning.

5 Ökad öppenhet i Säkerhetspolisens arkiv

5.1 Bakgrund och utgångspunkter

5.1.1 Säkerhetspolisens uppgifter

Säkerhetspolisen är organisatoriskt en del av Rikspolisstyrelsen men har en självständig ställning. Säkerhetspolisen har ett eget anslag och regeringen utfärdar riktlinjer för verksamheten genom ett regleringsbrev. Säkerhetspolisen leds av en säkerhetspolischef som är generaldirektör.

Säkerhetspolisens uppgifter framgår av 4, 5 och 5a §§ förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen. Säkerhetspolisens grundläggande uppgift är att förebygga och avslöja brott mot rikets inre och yttre säkerhet. Med brott mot den inre säkerheten avses verksamhet som syftar till att med våld, hot eller tvång ändra vårt statsskick, förmå beslutande politiska organ eller myndigheter att fatta beslut i viss riktning eller hindra medborgarna från att utöva sina medborgerliga fri- och rättigheter. Någon legaldefinition av begreppet rikets yttre säkerhet finns inte, men i allmänhet brukar med begreppet avses Sveriges nationella oberoende och territoriella suveränitet.

Säkerhetspolisen leder också polisverksamhet i fråga om terrorismbekämpning, bevaknings- och säkerhetsarbete som avser den centrala statsledningen eller som har samband med statsbesök och liknande händelser samt visst annat personskydd.

Vidare fullgör Säkerhetspolisen de uppgifter som Rikspolisstyrelsen ansvarar för enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) samt lämnar tekniskt biträde åt polisväsendet i den utsträckning som det är lämpligt med hänsyn till verksamhetens art.

Operativt kan Säkerhetspolisens uppgifter delas in i fyra verksamhetsgrenar; författningsskydd, kontrapionage, terrorismbekämpning och säkerhetsskydd.

Sekretess till skydd för det allmänna

I 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) finns regler om sekretess till skydd för det allmänna med hänsyn till intresset av att förebygga eller beivra brott. Enligt första stycket gäller sekretess bl.a. för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål, angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott samt åklagarmyndighets och polismyndighets verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott.

En förutsättning för att sekretess skall gälla är att det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs, dvs. sekretessen gäller med ett rakt skaderekvisit.

Enligt 5 kap. 1 § andra stycket sekretesslagen gäller sekretess för uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism. Med underrättelseverksamhet förstås enligt polisdatalagen polisverksamhet som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning. Uttrycket förebygga eller avslöja brott är avsett att innefatta även uppgifter som hänför sig till registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Sekretessen enligt andra stycket har – till skillnad från första stycket – avgränsats med ett omvänt skaderekvisit. Det innebär att uppgifter inte får lämnas ut, om det inte står klart att de kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Det föreligger således en presumtion för sekretess.

Sekretess till skydd för enskilds personliga och ekonomiska förhållanden

I 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) finns bestämmelser om sekretess till skydd för uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden. Sekretess gäller för sådana uppgifter om de förekommer bl.a. i

- en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål (punkt 1),
- en angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott (punkt 2),
- en angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (punkt 3),
- t.ex. åklagarmyndighets och polismyndighets verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott (punkt 4),
- register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (bl.a. SÄPO-registret) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag (punkt 6),
- register som förs enligt lagen om misstankeregister (punkt 7).

Sekretessen gäller med ett omvänt skaderekvisit. Uppgiften får alltså lämnas ut enbart om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

5.1.3 Sekretesstidens längd

I fråga om sekretess till skydd för det allmännas verksamhet varierar sekretesstiderna. För t.ex. en uppgift som hänför sig till en förundersökning i brottmål gäller enligt 5 kap 1 § sekretesslagen (1980:100) sekretess i högst 40 år. I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som annars hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretessen i högst 70 år. Sekretesstiden för uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden är i dessa fall också 70 år (9 kap. 17 § sekretesslagen).

För uppgifter för vilka utrikes- och försvarssekretess gäller är skyddstiden 40 år (2 kap. 1 och 2 §§ sekretesslagen). När det gäller uppgifter för vilka försvarssekretess gäller har emellertid regeringen bemyndigats att föreskriva att sekretessen skall gälla under längre tid. Detta bemyndigande har regeringen utnyttjat och i 1 § sekretessförordningen (1980:657) föreskrivit att sekretessen gäller i högst 70 år om uppgifterna i en allmän handling angår bl.a. underrättelseverksamheten inom underrättelse- och säkerhetstjänsten.

5.1.4 Bakgrunden till sekretesstidens längd

I samband med utarbetandet av sekretesslagen (1980:100) föreslog regeringen i lagrådsremissen att sekretesstiden till skydd för enskildas personliga förhållanden skulle sänkas från 70 till 50 år. Lagrådet riktade emellertid kritik mot förslaget och anförde bl.a. följande.

”Med den medellivslängd som man har att räkna med i vårt land kan förslaget inte ge skydd för uppgifter om en människas personliga förhållanden under hela hennes levnad och ännu mindre under alla hennes närståendes livstid. Det är svårt att förstå att en allmän handling, som tillkom när en person var 18 år och vars utlämnande anses menligt och vägras när han är 68 år, skall vara offentlig när personen fyllt 69 år. Det kan naturligtvis invändas att inte heller den nuvarande sekretesstiden 70 år är helt tillräcklig för att skydda uppgifter om enskildas personliga förhållanden under den enskildes eller honom närstående personers hela livstid. Den ger dock avsevärt bättre möjligheter härtill än den föreslagna femtioårsgränsen.”

I propositionen om ny sekretesslag föreslog regeringen att de viktigaste bestämmelserna om skydd för enskildas personliga förhållanden skulle vara 70 år. Förslaget motiverades på följande sätt (prop. 1979/80:2 del A s 493f).

”Man kan emellertid inte bortse från riskerna för att enskilda skall lida men är större med en sekretesstid på 50 år än om gränsen sätts vid 70 år. Som framgår av remissprotokollet riktades också kritik mot den i promemorian föreslagna 50-årsgränsen. Jag har därför vid förnyat

övervägande i frågan kommit fram till att sekretesstiden bör vara 70 år i de viktigaste bestämmelserna om sekretess till skydd för enskilda personliga förhållanden. Vid bedömningen av vilka bestämmelser i det remitterade förslaget som bör ändras bör emellertid hänsyn också tas till att den enskilde i många av de där beskrivna situationerna har uppnått vuxen ålder vid den tidpunkt då sekretesstiden börjar löpa. I de fall sekretesstiden blir 70 år kommer tiden att i princip överensstämma med vad som gäller för närvarande.”

Vid riksdagens behandling av propositionen uttalade konstitutionsutskottet (bet. 1979/80:KU37 s 11) att 50 år i vissa fall också enligt utskottets mening kunde vara en för kort tid för att utgöra tillräckligt skydd för den enskildes integritet, varvid även utskottet åberopade Lagrådets yttrande.

Genom den ändring som gjordes i sekretesslagen i samband med polisdatalagens (1998:622) införande tidsbegränsades sekretessen i polisregister till skydd för polisens verksamhet till 70 år. I förarbetena (prop. 1997/98:97 s 69) anfördes att regeringen ansåg att denna sekretesstids längd borde motsvara den som gäller till skydd för enskilda personliga förhållanden.

5.1.5 Tidigare registrering av politiska extremister

Registrering av politisk extremism före personalkontrollkungörelsen

Under andra världskriget övervakades kommunister och nazister av den svenska säkerhetstjänsten. I början av kriget framhöll den dåvarande justitieministern vikten av att politiska ytterlighetsriktningar övervakades. Det framhölls vidare att förteckningar över kommunister och nazister borde fastställas för hela riket. I februari 1940 genomfördes en husundersökning i hela riket dels i kommunistiska partiexpeditioner, redaktioner och liknande lokaler, dels hos enskilda kommunister i ledande ställning. Härigenom fick säkerhetstjänsten material för komplettering av registret. I maj 1941 upprättades genom säkerhetstjänstens chefs (säkerhetschefen) försorg närmare direktiv till övervakningscheferna beträffande registreringen av kommunister och nazister.

Hösten 1944 lämnades, efter en översyn av registret, nya direktiv för registreringen. I direktiven angavs att ny registrering endast skulle få ske av kommunister eller nazister som

- a) intog en ledande ställning i vederbörande parti,
- b) hade förbindelser med främmande makt,
- c) utövade verksamhet, som stred mot rikets säkerhet, eller
- d) eljest företog åtgärd, som ur synpunkten av rikets säkerhet kunde anses av anmärkningsvärd art.

I maj 1945 förklarade säkerhetschefen att specialregistreringen av kommunister inte längre skulle föras. Centralregistret fick inte längre uppta namn på svenska medborgare uteslutande på grund av medlemskap i det kommunistiska partiet eller på grund av att de prenumererade på partiets tidning. Skälet för registrering av en kommunist skulle uteslutande vara misstanke om illegal verksamhet av något slag. De registreringar som redan gjorts skulle dock bestå.

Mot bakgrund av världshändelserna, särskilt det kommunistiska maktövertagandet i Tjeckoslovakien, gav Kungl. Maj:t våren 1948 direktiv om återupptagande av registreringen av kommunister och i september samma år började man därför åter samla in och registrera sådana uppgifter. Registreringarna gjordes i enlighet ett cirkulär från Statspolisintendenten daterat den 22 september 1948.

Övervakningen skulle enligt cirkuläret inte innefatta övervakning av politiska partier som sådana. Det angavs dock att övervakningen å andra sidan måste rikta sig inte bara mot enskilda personer utan också mot organisationer som kunde misstänkas för vissa brott (spioneri, sabotage och liknande) eller som i ett kritiskt läge kunde misstänkas inta en hållning, varigenom rikets säkerhet sattes i fara. Någon skillnad skulle inte göras mellan extremistiska organisationer till höger eller vänster.

Under större delen av 1960-talet reglerades Säkerhetspolisens befattning med personalkontroll genom ett hemligt kungligt brev från den 30 juni 1961 till Statspolisintendenten. Det kungliga brevet gällde sedan för Rikspolisstyrelsen. Brevet upphörde att gälla den 1 oktober 1969 då personalkontrollkungörelsen (1969:446) trädde i kraft.

Registrering efter införandet av personalkontrollkungörelsen

Den 1 oktober 1969 infördes personalkontrollkungörelsen (1969:446). Därigenom infördes också ett uttryckligt förbud mot ren åsiktsregistrering. I 2 § personalkontrollkungörelsen angavs att det i säkerhetsavdelningens register för den särskilda polisverksamheten fick antecknas de uppgifter som behövdes för verksamheten. Anteckning fick dock inte göras enbart av det skälet att någon genom tillhörighet till organisation eller på annat sätt gav uttryck för politisk uppfattning. Den 22 september 1972 tillades i paragrafen att närmare bestämmelser om tillämpningen av den föreskriften skulle meddelas av regeringen. Regeringen beslutade samma dag sådana bestämmelser. Dessa var offentliga. Däri angavs bl.a. att vissa organisationer i antagna program angivit att organisationen skulle verka för att omvandla samhället med våld. Endast tillhörighet till en sådan organisation skulle inte medföra anteckning i registret. Om medlemmen i eller sympatisören till en sådan organisation genom sina åtgärder gett anledning till misstanke om att han skulle vara beredd att delta i verksamhet som medförde fara för rikets säkerhet eller som syftade till att förändra statskicket kunde han emellertid registreras.

Den 27 april 1973 meddelade Kungl. Maj:t hemliga föreskrifter till Rikspolisstyrelsen om tillämpningen av personalkontrollkungörelsen och föreskrifterna från september 1972. I dessa utvecklades ytterligare vilka förhållanden som skulle föranleda registrering. Dessutom angavs ett antal organisationer som Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning skulle ägna särskild uppmärksamhet åt. Dessa föreskrifter ändrades flera gånger under 1970-talet då nya organisationer lades till. Föreskrifterna upphörde att gälla den 1 januari 1982 då den hemliga förordningen den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning trädde i kraft.

Registreringen kom därefter att närmare regleras genom den förordningen samt genom de föreskrifter som Rikspolisstyrelsen meddelade i ämnet. Även i denna förordning fanns en förteckning över organisationer vars verksamhet Säkerhetspolisen skulle ägna särskild uppmärksamhet. De organisationer som fanns på listan var sådana som i ett antaget program angett att organisationen skulle verka för att omvandla samhället med våld.

En medlem eller sympatisör till en sådan organisation fick antecknas i Säkerhetspolisens register om han genom sina åtgärder hade gett anledning till misstanke om att han kunde vara beredd att medverka i verksamhet som innebar fara för rikets säkerhet eller som syftade till och var ägnad att med våld förändra det demokratiska styrelseskicket eller påverka rikets ställning som oberoende stat. Detta innebar bland annat att den som begått vissa typer av brott i samband med politisk verksamhet eller som intog en ledande ställning i en uppräknad organisation fick registreras. Åtgärder som endast innebar utövande av sedvanlig föreningsverksamhet fick inte föranleda anteckning i registret.

Förteckningen över organisationer uppdaterades fortlöpande under de år som förordningen var i kraft. Nya organisationer lades till och sådana som hade upphört eller inte längre ansågs innebära något hot togs bort. De organisationer som förekom på listan var partier eller andra förbund på yttersta vänster- eller högerkanten av den politiska skalan. Antalet registrerade enligt dessa bestämmelser uppgick vid utgången av det första kvartalet 1980 till drygt 4 000 personer och vid utgången av det första kvartalet 1998 till drygt 2 000 personer.

Personalkontrollkungörelsen upphävdes den 1 juli 1996 och ersattes av säkerhetsskyddslagen (1996:627) och i december 1998 upphävde regeringen förordningen från den 3 december 1981.

5.1.6 En öppnare säkerhetspolis

Med hänsyn till Säkerhetspolisens arbetsuppgifter ligger det i sakens natur att verksamheten till stor del måste vara hemlig. Många uppgifter är känsliga såväl med hänsyn till Sveriges förhållande till främmande makt som till skydd för rikets säkerhet. Det är också viktigt att skydda Säkerhetspolisens uppgiftslämnare och Säkerhetspolisens arbetsmetoder. Det skulle bli betydligt svårare för Säkerhetspolisen att få den information från utländska underrättelse- eller säkerhetstjänster eller andra källor som Säkerhetspolisen behöver om inte verksamheten var omgärdad av sekretess.

I likhet med den förundersökningsverksamhet som bedrivs av den öppna polisen är det nödvändigt med sekretess till skydd för den utredningsverksamhet och de förundersökningar som bedrivs av Säkerhetspolisen.

Det är emellertid av stor betydelse för förtroendet för Säkerhetspolisen att dess verksamhet ändå bedrivs så öppet som möjligt med hänsyn till dess arbetsuppgifter. Säkerhetspolisens verksamhet har också under en längre period blivit allt öppnare. Sedan 1989 ger Säkerhetspolisen ut en öppen version av sin verksamhetsberättelse där Säkerhetspolisens verksamhet redovisas i stora drag. Även hur många anställda som

Säkerhetspolisen har och huvuddragen i organisationen presenteras i verksamhetsberättelsen.

Registernämnden inrättades den 1 juli 1996 och skall i ärenden om registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) pröva frågor om utlämnande av uppgifter från bl.a. belastningsregistret, misstankeregistret och uppgifter från register som omfattas av polisdatalagen (1998:622). Nämnden skall också följa Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen, särskilt med avseende på 5 § i den lagen. Registernämnden fick i november 1997 i uppdrag att undersöka vissa frågor rörande hanteringen av personuppgifter i samband med personalkontroll enligt personalkontrollkungörelsen (1969:446). Nämnden redovisade sitt uppdrag i december 1998. Dess undersökning tar sikte på i vad mån personers anställningsförhållanden har påverkats till följd av att personuppgifter i Säkerhetspolisens register hanterats på ett sätt som, oavsett att det rymdes inom det regelverk som gällde vid tiden för handläggningen, inte framstår som rimligt med hänsyn till omständigheterna. Genom rapporten offentliggjordes de hemliga tilläggsföreskrifter till personalkontrollkungörelsen som regeringen utfärdat, förordningen den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning samt de föreskrifter som Rikspolisstyrelsen meddelat i ämnet.

I mars 1999 tillsatte regeringen en kommission, Säkerhetstjänstkommissionen (Ju 1999:09), som har till uppgift att kartlägga och granska de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddande verksamhet. Med författningsskyddande verksamhet avses säkerhetstjänsternas arbete med att kartlägga sådana politiska ytterlighetsorganisationer och grupperingar som bedöms utgöra eller kan komma att utgöra ett hot mot rikets säkerhet. Kommissionens uppdrag är avsett att resultera i ett samlat, uttömmande och definitivt klarläggande av säkerhetstjänsternas inrikes verksamhet. För att kommissionen skall kunna åstadkomma detta har den getts särskilda befogenheter genom lagen (1999:988) om förhör m.m. hos kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddande verksamhet. Kommissionen har därigenom bl.a. getts möjlighet att hålla förhör under straffansvar med den som kan antas lämna uppgifter av betydelse för kommissionens verksamhet samt getts rätt att utan hinder av sekretess från myndigheter inhämta uppgifter som kan antas ha betydelse för kommissionens verksamhet. Säkerhetstjänstkommissionen skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2002.

Också när det gäller allmänhetens möjlighet att få ta del av uppgifter ur Säkerhetspolisens arkiv och register har utvecklingen gått mot en ökad öppenhet. Fram till den 1 april 1999 gällde i princip absolut sekretess för sådana uppgifter. Undantag från sekretessen kunde endast ges till forskare. Från och med den 1 juli 1996 kunde undantag också ges om det enligt regeringen förelåg synnerliga skäl för att i ett enskilt fall medge undantag från sekretessen.

Efter införandet av polisdatalagen (1998:622) den 1 april 1999 och den samtidigt gjorda ändringen i 5 kap. 1 § sekretesslagen har möjligheterna för enskilda att få reda på vad som finns antecknat om dem hos Säkerhetspolisen ytterligare ökat. Detta genom att den absoluta sekretessen togs bort och ersattes med ett omvänt skaderekvisit. I dag

gäller alltså sekretess om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas.

Prop. 2001/02:191

5.1.7 Gallring

Bestämmelser om äldre register

I Kungl. Majt:s brev den 14 april 1961 till Statspolisintendenten (dåvarande motsvarighet till Säkerhetspolisen) gavs föreskrifter för gallring av Statspolisintendentens register. Föreskrifterna ger rätt att gallra sådana handlingar som inte längre behövs för verksamheten.

Den gallring som har företagits genom åren har praktiskt taget uteslutande avsett uppgifter om personer. I fråga om sakakterna har integritetsskyddshänsyn inte gjort sig gällande på samma sätt. Akter från 1929 och framåt finns för närvarande bevarade i Säkerhetspolisens arkiv. Akter från tiden 1914-29 har överlämnats till Riksarkivet.

Gallring av handlingar hos Säkerhetspolisen har beslutats av Säkerhetspolisen med stöd av Kungl. Majt:s brev. Ett sådant beslut togs när aktsystemet moderniserades år 1948, vilket medförde en omfattande gallring av uppgifter som inte längre ansågs behövligen i verksamheten. Den 13 maj 1949 utfärdade Kungl. Majt. ännu ett brev, enligt vilket allt material som erhållits vid telefonavlyssning samt post- och telegramkontroll skulle förstöras om det inte var av betydelse för uppdragandet av brott mot rikets säkerhet.

Interna gallringsföreskrifter har meddelats vid flera tillfällen. Sålunda föranledde införandet av personalkontrollkungörelsen år 1969 att närmare 100 000 poster gallrades ut. Särskilda gallringsinsatser gjordes också i samband med datoriseringen av registret, vilken inleddes år 1970. Uppgifter som registrerades med stöd av regeringens föreskrifter från år 1972 om registrering av politiska aktiviteter har gallrats tio år efter den senast kända aktiviteten.

Gallringsbestämmelser intogs sedermera i Säkerhetspolisens arbetsordning, enligt vilka en gallringsspärr åsattes vid all nyregistrering för att förhindra en okontrollerad tillväxt av arkivet. Olika spärrtider förekom men den vanligaste var tio år. Om ett objekt inte påfördes nya uppgifter under spärrtiden, utgick anteckningen såvida inte särskilda skäl förelåg för att den skulle kvarstå.

Bevarandeintresset tillmättes tidigare inte någon egentlig betydelse vid gallring av personposter i Säkerhetspolisens register. Uppgifter om en person fick stå kvar så länge de behövdes i verksamheten, därefter utplånades de i dataregistret och handlingarna förstördes, om det kunde ske utan att uppgifter som borde finnas kvar gick förlorade. Denna ordning förändrades i början av 1990-talet på så sätt att handlingar i personakter som bedöms vara av intresse för forskningen bevaras. Detta sker genom att uppgifterna om personen förs in i vad som kallas den historiska filen. Uppgifterna är därmed inte åtkomliga i den polisoperativa verksamheten.

Bestämmelser om gallring i Säpo-registret finns i 35 § polisdatalagen (1998:622). Enligt dessa bestämmelser skall uppgifter i Säpo-registret som kan hänföras till enskild person gallras senast tio år efter det att en sådan uppgift om personen som kan föranleda registrering senast infördes. Undantag görs för uppgifter som kan hänföras till enskild som undergått registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Om det finns särskilda skäl får dock uppgifterna stå kvar under längre tid. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål. Riksarkivet har i nya gallringsföreskrifter för Säkerhetspolisen meddelat generella undantag från gallring rörande person- och sakakter hos Säkerhetspolisen. I praktiken innebär detta ett totalt bevarande av de akter som inte längre behövs i säkerhetspolisens verksamhet. Blanketter för registerkontroll, viseringar samt äldre kopior av person- och sakakter på mikrofilm får däremot gallras.

Regeringen uttalade i propositionen till polisdatalagen (prop. 1997/98:97 s 156) att även om gallringsbestämmelser bör införas för att tillgodose integritetsaspekterna är det viktigt att uppgifter bevaras i tillräcklig omfattning för att tillgodose vårt historiska kulturarv och forskningens behov. Enligt vad som uttalades i propositionen borde därför regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få föreskriva att uppgifter i stället får bevaras för historiska eller vetenskapliga ändamål. Något skäl för att inte låta Säkerhetspolisen stå under arkivmyndighets tillsyn ansågs inte längre finnas.

Säkerhetspolisens arkiv förs över till Riksarkivet

Säkerhetspolisen har beslutat att lämna över stora delar av sina arkiv till Riksarkivet. Överföringen skall ske tidigast när Säkerhetstjänstkommissionen slutfört sitt arbete och beräknas vara genomförd vid utgången av 2003.

Säkerhetspolisen kommer att utan föregående granskning lämna över arkivmaterial, person- och sakakter i ärenden som hör till kontraspionageverksamheten och är från 1959 eller tidigare, ärenden som hör till kontraterrorismverksamheten och är från 1973 eller tidigare samt ärenden avseende författningsskyddsverksamheten som är från 1983 eller tidigare.

Efter föregående granskning kommer även ärenden från 1983 och tidigare och som hör till kontraspionageverksamheten och kontraterrorismverksamheten att lämnas över till Riksarkivet. Granskningen syftar till att skilja ut de ärenden som det inte finns ett verksamhetsbehov av att ha kvar hos Säkerhetspolisen.

Det innebär att prövningar av utlämnande av uppgifter ur nyss nämnda delar av Säkerhetspolisens arkiv därefter kommer att göras av Riksarkivet. Undantag gäller dock frågor om utlämnande till enskild av handlingar som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet. Enligt 7 § sekretessförordningen (1980:657) prövas sådana frågor av chefen för Justitiedepartementet om handlingen innehåller uppgifter som är

sekretessbelagda enligt 2 kap. 2 § eller 5 kap. 1 § sekretesslagen och som angår polisens verksamhet för att hindra eller uppdaga brott som rör rikets säkerhet. Frågan kan också hänskjutas till regeringens prövning.

Prop. 2001/02:191

5.2 Överväganden och förslag

5.2.1 Sekretessen till skydd för Säkerhetspolisens verksamhet avseende uppgifter från tiden före 1949

Regeringens förslag: Sekretess enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen skall inte gälla för uppgifter hänförliga till Säkerhetspolisens verksamhet avseende sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism, om uppgiften har införts i en allmän handling före 1949.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort sett med regeringens förslag. I promemorian föreslås att undantaget från sekretess skall gälla uppgifter i handlingar som upprättats före 1950.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har ingen erinran mot eller är i princip positiva till förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att många av uppgifterna från den aktuella tiden ändå inte kommer att kunna lämnas ut, eftersom de skyddas av försvarssekretess enligt 2 kap. 2 § sekretesslagen. *Hovrätten för Nedre Norrland* avstyrker förslaget och anför att det är anmärkningsvärt att det enbart är Säkerhetspolisens handlingar som anses behöva offentliggöras om det finns ett intresse av att lyfta fram historiska fakta i ljuset. *Säkerhetspolisen* avstyrker förslaget och anför att en generell förkortning av sekretesstiden till 50 år skulle vara att föredra. Undantag från offentligheten måste, enligt *Säkerhetspolisen*, göras för uppgifter som rör källskyddet och samarbetet med utländska säkerhets- och underrättelsetjänster. Fråga kan också uppstå om vad som blir nästa steg, vilket riskerar att leda till en osäkerhet som allvarligt kan försvåra underrättelseinhämtning från såväl enskilda som utländska säkerhetstjänster. *Lunds universitet* vill inte motsätta sig förslaget eftersom det finns ett stort allmänintresse av det, men förordar ändå att sekretesstiden bestäms till ett visst antal år och avstyrker därför förslaget om ett visst årtal. *Vetenskapsrådet Humaniora och Samhällsvetenskap* välkomnar den ambition till större öppenhet som präglar förslaget men anser det inte tillräckligt långtgående för att man skall kunna fullgöra sitt uppdrag att forska kring den militära underrättelsetjänsten.

Skälen för regeringens förslag: I Säkerhetspolisens arkiv finns handlingar som innehåller uppgifter som är av stor betydelse för det historiska kulturarvet. Det är viktigt att dessa uppgifter inte undanhålls allmänhetens insyn mer än vad som är nödvändigt, t.ex. med hänsyn till rikets säkerhet, förebyggandet och beivrandet av brott samt enskildas personliga förhållanden.

I den allmänna debatten på senare år – inte minst i anslutning till den s.k. Förintelsekonferensen, som ägde rum i Stockholm i januari 2000, men också i andra sammanhang – har Sveriges agerande före, under och

efter andra världskriget uppmärksammats allt mer. En huvudfråga har därvid bl.a. varit hur Sverige hanterade misstänkta krigsförbrytare och kollaboratörer som kom till Sverige under eller efter kriget. Sådana frågor har, enligt många, aldrig blivit fullständigt utredda. Detta i sin tur anses vara en nackdel i strävandena att, med utgångspunkt i vårt förflutna, intensifiera den nutida kampen mot framväxande nynazism och främlingsfientlighet. Tiden runt andra världskriget är inte heller mer avlägsen än att det som hände under den tiden fortfarande påverkar vårt samhälle.

Redan med nuvarande bestämmelser har de som vänt sig till Säkerhetspolisen med begäran om att få ut uppgifter från den aktuella tiden i de flesta fall fått ta del av större delen av det material som efterfrågats. Endast i undantagsfall förekommer uppgifter i det aktuella materialet som kan anses kunna skada Säkerhetspolisens verksamhet.

Regeringen anser emellertid att det är angeläget att ännu tydligare klargöra vikten av att det material som finns kvar från den aktuella tiden bör komma till allmänhetens kännedom. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att de aktuella uppgifterna är så gamla, och därför i allmänhet så inaktuella, att ett offentliggörande inte skulle påverka Säkerhetspolisens möjligheter att även framöver ha ett utvecklat och nära samarbete med andra länders säkerhets- och underrättelsetjänster. Inte heller torde det nämnvärt påverka Säkerhetspolisens möjligheter att även framöver få uppgifter från annat håll, t.ex. från privatpersoner. Som framgått är syftet med förslaget om att sprida klarhet om förhållanden kring tiden för andra världskriget. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att sekretessen till skydd för Säkerhetspolisens verksamhet skall tas bort för uppgifter från tiden före 1949. Därmed kommer Sverige att ha samma tidsgräns för sekretess avseende motsvarande uppgifter som sedan 1992 gäller i Finland.

Enligt promemorians förslag skall sekretess inte gälla för uppgift som införts i en allmän handling som upprättats före 1950. *Säkerhetspolisen* har i sitt remissvar anfört att handlingarna i arkivet inte är ordnade efter när handlingarna upprättades. Det torde också förekomma att det i handlingar upprättade före 1950 senare införts nya uppgifter. Sådana uppgifter skulle med promemorians förslag också komma att falla utanför sekretessen. Att införa en ordning enligt vilken uppgifter tillkomna betydligt senare än 1950 skulle lämnas ut helt utan sekretessprövning skulle kunna innebära risk för att Säkerhetspolisens framtida verksamhet skadas och därför vara alltför långtgående. Regeringen föreslår därför att undantagsregeln utformas så att den avgörande tidpunkten är när den specifika uppgiften fördes in i handlingen, inte när handlingen som sådan upprättades.

Regeringen är medveten om att det kan anses strida mot systematiken i sekretesslagen att sätta ett årtal som utgångspunkt för sekretesstiden och inte ett visst antal år. Men något underlag för att generellt justera sekretesstidernas längd finns inte i detta lagstiftningsärende. En sådan justering skulle kräva omfattande överväganden och inkludera sekretessbestämmelser inom skilda områden och inte bara sekretessen hos Säkerhetspolisen. Enligt regeringens bedömning är det så betydelsefullt att uppgifter från tiden runt andra världskriget

offentliggörs att det måste anses motiverat att göra en särskild lösning för handlingar upprättade hos Säkerhetspolisen.

Som framhålls av *Hovrätten för Nedre Norrland* berörs inte sekretessen till skydd för försvaret (2 kap. 2 § sekretesslagen) av promemorians förslag. Något underlag för att här föreslå att också försvarssekretessen avskaffas för aktuella uppgifter finns således inte. Som framgår av avsnitt 5.1.3 är sekretesstiden enligt 1 § sekretessförordningen (1980:657) 70 år för uppgifter som angår underrättelseverksamheten inom underrättelse- och säkerhetstjänsten. Det innebär att om det i något fall skulle begäras ut en uppgift som omfattas av sådan sekretess detta kan leda till att den inte lämnas ut eller lämnas ut med förbehåll enligt 14 kap. sekretesslagen. Regeringen anser emellertid att ett avskaffande av sekretessen till förmån för Säkerhetspolisens verksamhet för handlingar från åren runt andra världskriget är värdefullt och kommer att ytterligare öka våra kunskaper om vår nutidshistoria. Regeringen avser att låta tillsätta en utredning med uppgift att se över vad som krävs för att möjliggöra en ökad offentlighet för sådana uppgifter hos Försvarsmakten (militära underrättelse- och säkerhetstjänsten) som angår underrättelseverksamheten inom underrättelse- och säkerhetstjänsten och som hänför sig till tiden för andra världskriget.

Det bör i sammanhanget också påpekas att allt insamlat material inte längre finns kvar. Som framgått av avsnitt 5.1.7 har mycket av det material som samlades in under tiden kring andra världskriget gallrats.

5.2.2 Sekretessen till skydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden avseende uppgifter från tiden före 1949

Regeringens förslag: Sekretess till skydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden skall inte gälla avseende uppgifter som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i 9 kap. 17 § första stycket 1–4 och 6 sekretesslagen eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser om uppgiften har införts i en allmän handling före 1949.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås också att undantaget från sekretess skall gälla uppgifter i allmänna handlingar som upprättats före 1950.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna, däribland *Riksdagens ombudsmän (JO)* och *Justitiekanslern*, har ingen erinran mot eller är positiva till förslaget. *Hovrätten för Nedre Norrland* avstyrker emellertid förslaget och anser att skäl främst av enskild natur talar mot offentliggörande av uppgifter på det sätt som föreslås. *Datainspektionen* avstyrker förslaget och anför att de enskilda personernas intresse av fortsatt skydd för sin personliga integritet väger över intresset från bl.a. allmänheten att få full insyn i alla handlingar från tiden före 1950. *Försvarsmakten* anser att det finns skäl för att vissa uppgifter i handlingar som har tillkommit före år 1950 alltjämt bör vara sekretessbelagda och ställer sig därför tveksam till förslaget i denna del.

Försvarsmakten menar vidare att syftet med förslaget skulle uppnås också om ett rakt skaderekvisit infördes.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att det finns ett stort och berättigat intresse från allmänheten, och framför allt från dem som på något sätt varit berörda av andra världskriget, att få insyn i de handlingar som finns hos Säkerhetspolisen avseende denna tid och t.ex. få uppgifter om vilka personer som tillhörde nazistiska organisationer.

När det gäller skyddet för enskilda blir delvis andra avväganden aktuella än när det gäller skyddet för Säkerhetspolisens verksamhet. Allmänhetens intresse av insyn i handlingarna måste vägas mot risken för att enskilda kan lida men av att känsliga uppgifter offentliggörs.

Datainspektionen anför att mot detta intresse av full insyn måste vägas den risk för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma. Vid den avvägning mellan de olika intressena som måste göras är det bl.a. av betydelse vilken art av uppgifter det är fråga om och varför uppgifter om en person finns hos Säkerhetspolisen. Även vilken relation som personen i fråga haft till Säkerhetspolisen kan vara av betydelse.

Som *Datainspektionen* också påpekar kan det självklart inte heller uteslutas att det förekommer felaktiga uppgifter om personer i dessa handlingar. Felaktiga uppgifter, som i vissa fall kan vara mycket besvärande även i dag, kan därmed komma att spridas om personer som fortfarande är i livet och medföra risk för att dessa utsätts för repressalier och förföljelser. Det kan också vara svårt att så här långt efteråt fastställa om de uppgifter som finns i dessa handlingar är riktiga eller inte.

Också *Hovrätten för Nedre Norrland* pekar på att mot ett offentliggörande talar att de uppgifter som enligt promemorians förslag skulle bli offentliga ofta kan antas ha lämnats av anonyma personer eller annars tillkommit på tämligen lösa grunder. Sådana uppgifters riktighet torde det sannolikt vara omöjligt eller i vart fall förenat med betydande svårigheter att kontrollera. Den föreslagna lättningen i sekretessen skulle därmed, enligt hovrätten, innebära en stor risk för att uppgifter som är skadliga för enskilda personer som fortfarande är i livet blir offentliga samtidigt som dessa personer skulle ha liten möjlighet att vederlägga uppgifterna.

Det är främst frågan om svenska myndigheters och enskilda svenskers förhållningssätt till Tyskland och nazismen under andra världskriget som har motiverat översynen av sekretessen för tidsperioden. I det material som träffas av förslaget finns det många uppgifter som inte har någon beröring med vare sig andra världskriget eller exempelvis nazistiska organisationer.

Det framstår av det skälet som rimligt om man från sekretess kunde undanta enbart uppgifter som har anknytning till nazismen och Tyskland. Mot en sådan ordning talar emellertid att det är svårt att entydigt precisera vilka uppgifter som närmare bestämt skulle avses med en sådan avgränsning. Det skulle, även om en sådan precisering var möjlig, vara förenat med betydande svårigheter att, med den omfattande dokumentation som finns hos Säkerhetspolisen, i praktiken särskilja dessa uppgifter från andra.

Regeringen anser därför att avgränsningen av sekretessundantagets räckvidd skall göras med utgångspunkt i uppgifternas ålder och inte deras innehåll.

I avsnitt 5.1.4 redovisas Lagrådets resonemang om att en femtioårig sekretesstid inte är tillräcklig för att ge skydd för uppgifter om en människas personliga förhållanden under hela hennes levnad och ännu mindre under alla hennes närståendes livstid.

Det finns förvisso en risk för att personer som ännu är i livet kan drabbas av obehag om sekretessen för handlingar avskaffas på det föreslagna sättet. Regeringen bedömer emellertid att denna risk inte är så stor eller beaktansvärd att den kan få vara utslagsgivande för om sådana lättnader i sekretessen som det nu är fråga om skall komma till stånd eller inte. Det kan i vissa fall t.o.m. vara en fördel att uppgifterna blir kända medan inblandade personer fortfarande lever. Detta ger utpekade personer möjlighet att bemöta de påståenden som görs om dem och ökar möjligheterna att avslöja felaktigheter i de utlämnade uppgifterna. En ökad öppenhet kan också ha det goda med sig att obefogade misstankar skulle kunna avfärdas mot dem som visar sig ha varit oskyldiga till påstådda missgärningar eller t.o.m. aktivt motverkat sådana, kanske medan de själva ännu är i livet.

Det är viktigt att säkerställa att allt tillgängligt material faktiskt kommer att lämnas ut. Regeringen gör därför, till skillnad från *Försvarsmakten*, bedömningen att det behov av öppenhet som finns när det gäller förhållandena den aktuella tiden inte kan uppnås med ett s.k. rakt skaderekvisit. En sådan ordning skulle i och för sig innebära att offentlighet, till skillnad från den i dag gällande presumtionen för sekretess, blev huvudregel vid prövningen av utlämnande av uppgifter som avses i 9 kap. 17 § 1–4 och 6 sekretesslagen från den aktuella tiden. Det kan dock antas att en mängd uppgifter av stort allmänintresse med en sådan lösning inte skulle komma att bli offentliga. Detta skulle kunna försvåra den angelägna genomlysningen av vad som i olika hänseenden hände i Sverige före, under och åren direkt efter andra världskriget.

Regeringen föreslår därför att sekretess inte längre skall gälla för uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden enligt 9 kap. 17 § första stycket 1–4 och 6 sekretesslagen avseende uppgifter från tiden före 1949, dvs. samma år som föreslås när det gäller skydd för Säkerhetspolisens verksamhet.

Såsom föreslagits i avsnitt 5.2.1 bör året för införandet av uppgiften i en allmän handling även här vara avgörande för beräkningen av sekretesstiden, inte när handlingen som uppgiften finns i upprättades.

5.2.3 Möjlighet att få reda på om man förekommer hos Säkerhetspolisen eller inte

Regeringens förslag: Utan hinder av sekretess skall uppgift kunna lämnas till enskild om huruvida han eller hon förekommer i Säkerhetspolisens register med anledning av den verksamhet som bedrevs med stöd av personalkontrollkungörelsen (1969:446) och de hemliga tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den, med stöd av förordningen den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning eller med stöd av motsvarande äldre bestämmelser.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har i princip ingen erinran mot förslaget. *Säkerhetspolisen* och *Registernämnden* påpekar att förslaget kommer att komma till praktisk tillämpning under en kort tid, dvs. till dess att Säkerhetstjänstkommissionen är klar. Detta eftersom Säkerhetspolisen därefter avser att gallra akterna inom detta verksamhetsområde. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter behovet av den föreslagna ändringen. Om en ändring skall göras bör det enligt kammarrätten klart framgå i vilka fall besked kan lämnas att den enskilde inte förekommer. Enligt kammarrättens mening ger varken den föreslagna lagtexten eller redovisningen i promemorian klart besked om vad som avses med ”motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser”. Kammarrätten menar att betydande tillämpningssvårigheter kan befaras i denna del, inte minst för kammarrätten och Regeringsrätten vid överprövning av ett beslut där frågeställningen aktualiseras. *Hovrätten för Nedre Norrland* och *Kammarrätten i Jönköping* menar att man också bör ta ställning till vilket besked den som finns i arkiven skall få.

Skälen för regeringens förslag

Varför kan inte den som inte förekommer hos Säkerhetspolisen alltid få reda på det?

När det gäller möjligheten att få ut uppgifter ur Säkerhetspolisens register har, som tidigare redogjorts för, utvecklingen gått mot en ökad öppenhet. Fram till den 1 april 1999 gällde absolut sekretess. Undantag från den kunde endast ges till forskare eller, från och med den 1 juli 1996, om det enligt regeringen förelåg synnerliga skäl för att i ett enskilt fall medge undantag från sekretessen.

Efter införandet av polisdatalagen (1998:622) och den samtidigt gjorda ändringen i 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) har, som tidigare nämnts, möjligheterna för enskilda att få reda på vad som finns antecknat om dem hos Säkerhetspolisen ytterligare ökat. Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen eller som annars hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas.

Sedan denna ändring i sekretesslagen trädde i kraft den 1 april 1999 fram till den 30 oktober 2001 har drygt 4 500 framställningar om att få ta del av uppgifter hos Säkerhetspolisen gjorts. Av dessa har drygt 900 helt eller delvis bifallits, medan knappt 3 400 har avslagits. Endast när det gäller drygt 150 av de 3 400 avslagsbesluten förekommer uppgifter hos Säkerhetspolisen.

Det har dock riktats kritik mot att en sökande ofta inte får reda på att det inte finns några uppgifter om henne eller honom, utan att Säkerhetspolisen i de fall där en person inte förekommer i stället avslår

ansökan. Samma kritik har riktats mot att den som får ut handlingar oftast inte får veta om allt material har lämnats ut.

Regeringen har förståelse för att det kan kännas otillfredsställande att inte få ett klart besked från Säkerhetspolisen om man förekommer där eller inte. Det finns emellertid goda skäl för att Säkerhetspolisen inte i samtliga fall uppger om en person förekommer hos Säkerhetspolisen. Denna ståndpunkt intogs också i förarbetena till polisdatalagen (prop. 1997/98:97 s 68) där det anfördes att en person med anknytning till brottslig verksamhet kan ha ett starkt intresse av att veta om polisen har uppgifter om henne eller honom. I ett sådant fall skulle det kunna vara till stor skada för en utredning om det röjdes för vederbörande såväl att han eller hon är föremål för polisens intresse som att han eller hon inte är det. Det är därför viktigt att det är möjligt att hemlighålla huruvida en person förekommer eller inte.

Ett antal av Säkerhetspolisens avslagsbeslut har överklagats. Kammarrätten har i samtliga prövade fall lämnat överklagandena utan bifall. Regeringsrätten har lämnat prövningstillstånd i ett fall (RÅ 2000 ref. 15). Regeringsrätten avtog överklagandet och konstaterade i sin dom i likhet med kammarrätten, att sekretess gäller för uppgift om huruvida någon anteckning om en person finns hos Säkerhetspolisen i dess verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism, eftersom det inte står klart att en sådan uppgift kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas.

Det leder naturligtvis till svårigheter att i det enskilda fallet bedöma om det skulle skada Säkerhetspolisens verksamhet att meddela en sökande att han eller hon inte förekommer hos Säkerhetspolisen. Om personen inte förekommer i Säkerhetspolisens register är personen, om denne inte av annan anledning är bekant, okänd för Säkerhetspolisen. Det blir därför i sådana fall mer eller mindre omöjligt att bedöma om det går att utan risk för skada för verksamheten tala om för sökanden att det över huvud taget inte finns några uppgifter om henne eller honom.

Regeringen anser därför att det inte finns skäl för att Säkerhetspolisen generellt skall behöva tala om i fall det förekommer uppgifter om någon eller inte hos Säkerhetspolisen.

Möjlighet att i vissa fall få besked om man förekommer i Säkerhetspolisens register eller inte

När det gäller viss typ av registreringsverksamhet anser emellertid regeringen att det kan finnas skäl för att anlägga en annan syn på frågan om man skall få besked om att man förekommer i Säkerhetspolisens register eller inte. Detta gäller den registreringsverksamhet avseende misstänkta politiska extremister som Säkerhetspolisen bedrev före den 22 december 1998 då regeringens förordning den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning upphävdes. Registreringsverksamheten hade bl.a. till syfte att se till att personer som ansågs opålitliga ur säkerhetssynpunkt inte fick sådana befattningar som var av betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet i övrigt. Registreringsverksamheten var alltså avsedd att utgöra underlag för den personalkontroll som gjordes avseende sådana tjänster.

Den verksamhet som Säkerhetspolisen och dess föregångare bedrev med stöd av dessa bestämmelser är numera genom de uppdrag som getts till Registernämnden väl känd. De personer som begärt att få ta del av uppgifter ur Säkerhetspolisens register har i mycket stor utsträckning fått ut sådana om det gällt registreringar enligt dessa regler. Regeringen gör bedömningen att det inte heller innebär någon risk för Säkerhetspolisens verksamhet att tala om för en sökande om han eller hon förekommer i Säkerhetspolisens register eller inte med anledning av den registreringsverksamheten. Den som begär ut uppgifter från Säkerhetspolisen bör därför få besked om att han eller hon inte förekommer med anledning av den registreringsverksamhet som skedde med stöd av dessa bestämmelser.

För att åstadkomma den föreslagna ökningen av möjligheterna att få reda på om det existerar några uppgifter hos Säkerhetspolisen om enskilda i fall som beskrivits föreslår regeringen att en ändring görs i 5 kap. 1 § sekretesslagen.

Det i promemorian föreslagna begreppet motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser riskerar enligt *Kammarrätten i Stockholm* att leda till tillämpningssvårigheter för domstolarna. Kammarrätten menar därför att det finns skäl att ytterligare klargöra vad som avses med dessa bestämmelser. Som framgått i det föregående, se avsnitt 5.1.5, fanns före personalkontrollkungörelsens införande den 1 oktober 1969 ett antal föreskrifter av olika dignitet som styrde registreringen av organisationer och personer som misstänktes ha extremistiska politiska program eller åsikter. Det är enligt regeringens bedömning inte lämpligt att i lagtexten räkna upp dessa. I regeringens förslag anges därför att möjligheten att få reda på att man inte förekommer hos Säkerhetspolisen, förutom registrering enligt personalkontrollkungörelsen och regeringens förordning den 3 december 1981, också skall gälla registreringsverksamhet med stöd av motsvarande äldre bestämmelser. Med dessa äldre bestämmelser avses de olika föreskrifter som styrde Säkerhetspolisens och dess föregångares registrering av extremistisk politisk verksamhet före införandet av personalkontrollkungörelsen. Enligt regeringens bedömning är de bestämmelser som styrde registreringen så väl identifierade att förslaget inte bör leda till några tillämpningssvårigheter.

Säkerhetspolisen och *Registernämnden* har i sina remissvar gett uttryck för farhågor om att förslaget endast skulle få betydelse en begränsad tid, dvs. fram till nästa årsskifte då Säkerhetstjänstkommissionens arbete skall vara avslutat. Detta eftersom Säkerhetspolisen därefter haft för avsikt att gallra dessa delar av sitt arkiv. Som framgått i avsnitt 5.1.7 har Riksarkivet i nya gallringsföreskrifter meddelat generella undantag från gallring av person- och sakakter, vilket i praktiken kommer att innebära ett totalt bevarande av akter som inte längre behövs i Säkerhetspolisens operativa verksamhet.

Det förtjänar att betonas att det ligger i sakens natur att alla, oavsett den nu föreslagna ändringen, inte kommer att kunna få fullständig visshet om de varit registrerade. En person som av Säkerhetspolisen får veta att han eller hon inte förekommer hos den kan inte på grund av gallringsreglerna få säkert besked om att det aldrig funnits uppgifter registrerade eller om det tidigare funnits uppgifter som gallrats.

Den som har begärt att få ta del av uppgifter ur Säkerhetspolisens arkiv har i fråga om den typ av uppgifter som här är aktuell i de flesta fall fått ta del av uppgifter om sådana funnits. Den föreslagna ändringen kommer att leda till att sökanden får full klarhet i huruvida sådana uppgifter om henne eller honom förekommer i arkiven samt om det finns ytterligare sådana uppgifter utöver de som lämnas ut.

Den som begär att *enbart* få ta del av uppgifter av här aktuellt slag kommer att få besked om att det inte finns några uppgifter, få ut de icke sekretessbelagda uppgifter som finns eller, om det finns uppgifter som inte lämnas ut på grund av sekretess, få ett avslagsbeslut med motiveringen att uppgifter visserligen finns, men att de inte kan lämnas ut därför att de omfattas av sekretess.

Den som lämnar in en *generell begäran* om att få besked om han eller hon över huvudtaget förekommer hos Säkerhetspolisen kan dock inte få ett fullständigt besked, utom i den del som avser de numera upphävda författningarna. Ett besked från Säkerhetspolisen till den som lämnar in en sådan generell begäran kan med den föreslagna ändringen bli följande.

”Du förekommer inte i Säkerhetspolisens register när det gäller den verksamhet som bedrevs med stöd av personalkontrollkungörelsen och de tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den, med stöd av regeringens förordning den 3 december 1981 eller med stöd av motsvarande äldre bestämmelser.

I övrigt avslås din begäran.”

6 Sekretess hos Integrationsverket

Regeringens förslag: Sekretess skall gälla hos Integrationsverket i ärende om statlig ersättning för kostnader för mottagande av dels flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd, dels utlänningar som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana utlänningar. Sekretessen skall gälla för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Motsvarande sekretess skall gälla när verket medverkar vid nämnda personers bosättning.

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget har inte haft något att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Integrationsverket beslutar om viss statlig ersättning till kommuner och landsting för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar samt för sjukvårdskostnader för dessa personer, se förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Integrationsverket har även till uppgift att verka för att kommunerna har beredskap och kapacitet att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd och vid behov medverka vid deras bosättning i kommunerna, se förordningen

(1998:201) med instruktion för Integrationsverket. I sådana ärenden hos Integrationsverket kan det förekomma uppgifter om enskildas personliga förhållanden som är integritetskänsliga. Uppgifter i dessa ärenden lämnas av Migrationsverket. Kommuner eller landsting kan i undantagsfall lämna uppgifter till Integrationsverket.

Uppgifter som rör utlänningar omfattas generellt av sekretess i alla slags sammanhang hos myndigheter enligt 7 kap. 14 § första stycket sekretesslagen. Sekretessen gäller om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. På grund av de särskilda förutsättningar som gäller för sekretess enligt bestämmelsen är denna emellertid endast i undantagsfall tillämplig hos Integrationsverket. Utöver denna bestämmelse saknas det sekretessbestämmelser som är tillämpliga vid Integrationsverket i ärenden om ersättning för flyktingmottagande m.m. I dessa ärenden förekommer det ofta integritetskänsliga uppgifter, t.ex. uppgifter om enskilds hälsotillstånd, politisk inställning och liknande uppgifter om anhöriga i hemlandet. Det är inte tillfredsställande att det saknas sekretesskydd för sådana uppgifter i vissa fall.

Bestämmelsen om sekretess enligt 7 kap. 14 § första stycket sekretesslagen bör därför enligt regeringens mening kompletteras. Sekretessen bör alltså omfatta ärenden hos Integrationsverket om statlig ersättning för kostnader för mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd, liksom utlänningar som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana skyddsbehövande. Sekretessen bör också omfatta Integrationsverkets medverkan vid sådana personers bosättning.

Grundprincipen vid utformningen av varje särskild sekretessbestämmelse är att man inte skall åstadkomma mera sekretess än vad som är oundgängligen nödvändigt för att skydda det intresse som har föranlett bestämmelsen. Med hänsyn till detta bör ett rakt skaderekvisit vara tillräckligt, dvs. huvudregeln bör vara att offentlighet råder för uppgifterna. Sekretess bör alltså gälla för uppgift om enskildas personliga förhållanden om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. En sådan lösning har valts för liknade uppgifter bl.a. i socialförsäkringsärenden (jfr 7 kap. 7 § sekretesslagen). Som *Svea hovrätt* har konstaterat i sitt remissvar gäller sekretessen för uppgifter om enskildas personliga förhållanden. Som hovrätten har påpekat kan sekretessen därmed inte anses hindra insyn i frågor om hur och till vilka belopp staten ersätter kommuner och landsting för bl.a. mottagande av flyktingar.

Om meddelarfriheten

I 16 kap. 1 § sekretesslagen anges i vilka fall en tystnadsplikt har företräde framför meddelarfriheten, dvs rätten enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att lämna uppgift i vilket ämne som helst för publicering i de medier som de båda grundlagarna omfattar. I förarbetena till 16 kap. 1 § anförde föredra-

ganden att skyddet mot att utlänningar utsätts för sådana övergrepp eller sådant allvarligt men som hänger samman med hans särskilda förhållanden som utlänning måste anses väga så tungt att meddelarfriheten bör brytas igenom såvitt gäller den tystnadsplikt som gäller enligt 7 kap. 14 § första stycket sekretesslagen. Föredraganden ansåg dock inte att det fanns tillräckligt starka skäl för att låta meddelarfriheten stå tillbaka för den tystnadsplikt som gäller enligt samma paragrafs andra stycke (prop. 1979/80:2 Del A s 374).

Regeringen gör samma bedömning beträffande den i detta kapitel föreslagna sekretessbestämmelsen som föredraganden gjorde beträffande den i 7 kap. 14 § andra stycket intagna sekretessbestämmelsen. Någon ändring i 16 kap. 1 § föreslås således inte.

7 Sekretess för uppgifter om säkerhetsåtgärder inom civil luftfart

Regeringens förslag: Sekretess skall gälla för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd för den civila luftfarten. Sekretessen skall gälla om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget har inte haft något att invända mot det. Enligt *Riksdagens ombudsmän (JO)* bör man dock i det fortsatta lagstiftningsarbetet utförligare än vad som gjorts i promemorian ange vilken typ av uppgifter som berörs eller i vilka handlingar sådana uppgifter förekommer.

Bakgrund: Luftfartsverket ansvarar i samråd med Rikspolisstyrelsen för ett nationellt program för att förebygga brott mot den civila luftfartens säkerhet. Luftfartsskyddet är till för dels luftfartyg och flygplatser, inbegripet olika byggnader och anläggningar, dels de personer som uppehåller sig där. De brott man främst vill hindra är olika våldsbrott såsom sabotage och kapning samt hot om och förberedelser till sådana brott.

De konkreta skyddsåtgärderna finns återgivna i olika dokument, i form av krav i myndighetsföreskrifter eller egna handlingsprogram uppställda av flygplatser, flygföretag eller andra aktörer inom luftfartssektorn. I en skrivelse till Justitiedepartementet har Luftfartsverket föreslagit att det bör finnas möjlighet att hemlighålla uppgifter i sådan dokumentation. Uppgifterna kan exempelvis gälla i vilken omfattning ett flygplan skall genomsökas före en flygning, detaljerade uppgifter om hur passagerare och bagage skall kontrolleras och vilka slags fraktförsändelser som skall genomsökas. Som skäl för att det skall vara möjligt att hemlighålla detta har verket anfört att åtgärderna inte kan vara heltäckande eftersom det alltid måste bli en avvägning mellan möjliga åtgärder och kostnader. Därmed finns det enligt verket svagheter och luckor i skyddet, som inte får upptäckas av t.ex. terrorister om de tar del av dokumentationen.

Vidare utväxlas det dokument i det internationella arbetet som innehåller rekommendationer och detaljerade anvisningar för åtgärder som staterna skall vidta. Enligt Luftfartsverket måste även vissa uppgifter i sådana dokument kunna beläggas med sekretess för att inte de andra ländernas luftfartsskydd skall omintetgöras. Exempel på sådana uppgifter är kravspecifikationer på teknisk utrustning för genomsökning av passagerare och bagage samt vilka slags åtgärder som kan vidtas vid en förhöjd hotbild.

Skälen för regeringens förslag: I 5 kap. sekretesslagen finns bestämmelser om sekretess med hänsyn främst till intresset att förebygga eller beivra brott. Enligt 5 kap. 2 § gäller sekretess för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd med avseende på byggnader eller andra anläggningar, lokaler eller inventarier om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

Uppgifter som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhetsåtgärder i fråga om flygplatser eller andra anläggningar för luftfarten omfattas alltså av bestämmelsen i 5 kap. 2 §. Det är inte nödvändigt att en myndighet bedriver verksamhet i den byggnad som säkerhetsåtgärderna avser. Också uppgifter som inhämtats av en myndighet, t.ex. Luftfartsverket, om säkerhetsåtgärder för byggnader där enskilda bedriver verksamhet omfattas av bestämmelsen.

Sekretessen gäller däremot inte uppgifter som rör säkerhetsåtgärder för luftfartyg eller för personer som vistas i ett sådant eller på en flygplats. Med hänsyn till de krav på säkerhet som följer av det svenska regelverket och av de internationella åtagandena är detta otillfredsställande. Det måste anses vara lika angeläget att det finns regler om sekretess till skydd för dem som befinner sig på en flygplats som att det finns sådana regler till skydd för själva anläggningen. Regeringen föreslår därför att ett sådant skydd införs för uppgifter om säkerhetsåtgärder för personer som vistas på en flygplats och för luftfartyg, inbegripet besättning och passagerare. En sådan reglering kan uppnås genom att den civila luftfarten tas upp som en femte punkt i 5 kap. 2 § sekretesslagen. På detta sätt kommer sekretess att gälla för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd för den civila luftfarten om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

Om meddelarfriheten

I 16 kap. 1 § sekretesslagen finns bestämmelser som i vissa fall inskränker meddelarfriheten, dvs. rätten enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att lämna uppgift i vilket ämne som helst för publicering i de medier som de båda grundlagarna omfattar. När det gäller 5 kap. 2 § sekretesslagen finns paragrafen med i uppräknningen i 16 kap. 1 §. Meddelarfrihet råder alltså inte. Detsamma bör gälla för den nya bestämmelsen i 5 kap. 2 § om den civila luftfarten. Någon ändring av 16 kap. 1 § behövs därför inte.

8.1 Bakgrund

Kammarkollegiet har i en framställan till Justitiedepartementet begärt att en regel om sekretess införs för uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden när en myndighet efter en överenskommelse utför ett förvaltningsuppdrag åt en stiftelse.

En stiftelse bildas genom att egendom enligt förordnande av en eller flera stiftare avskiljs för att varaktigt förvaltas som en självständig förmögenhet för ett bestämt ändamål, se 1 kap. 2 § stiftelselagen (1994:1220). En stiftelse kan förvärva rättigheter och åta sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter, se 1 kap. 4 §. Liksom ett aktiebolag är en stiftelse ett enskilt organ och inte en myndighet, även om staten eller en kommun bestämmer över den.

En stiftelse kan enligt stiftelselagen ha egen eller anknuten förvaltning. Om ett åtagande att förvalta stiftelsens egendom i enlighet med ett stiftelseförordnande görs av en eller flera fysiska personer rör det sig om egen förvaltning. Den eller de som gjort åtagandet bildar styrelse för stiftelsen. Görs ett sådant åtagande av en juridisk person föreligger anknuten förvaltning. Den juridiska person som har åtagit sig att förvalta stiftelsens egendom är förvaltare för stiftelsen. Om staten har gjort ett sådant åtagande är det den myndighet som har gjort åtagandet för statens räkning som är förvaltare, se 2 kap. 2 § stiftelselagen.

Kammarkollegiet eller andra myndigheter kan alltså enligt ett stiftelseförordnande vara förvaltare för en stiftelse med anknuten förvaltning.

Åt stiftelser, såväl med egen som anknuten förvaltning, utför Kammarkollegiet emellertid också vissa förvaltningsuppdrag såsom kapitalförvaltning, ekonomisk administration och redovisning, se 7 § förordningen (1994:634) med instruktion för Kammarkollegiet. Även andra myndigheter utför sådana uppdrag åt stiftelser.

Enligt kollegiets bedömning är handlingar som inkommer till eller upprättas av en myndighet i dess funktion som förvaltare enligt ett stiftelseförordnande inte allmänna handlingar. Med detta synsätt anses handlingarna inkomna till eller upprättade av stiftelsen – inte myndigheten. Om däremot en myndighet efter en överenskommelse med en stiftelse utför ett uppdrag åt stiftelsen är de handlingar hos myndigheten som rör stiftelsen allmänna handlingar, enligt kollegiet.

Handlingar i ärenden som gäller uppdrag åt stiftelser kan enligt kollegiet innehålla känsliga uppgifter om personliga förhållanden eller andra uppgifter som, om de lämnas ut, kan skada destinatären, dvs. den som mottar bidrag av en stiftelse. Som exempel på det första fallet, dvs. situationer där uppgifter om destinatärer kan vara känsliga på grund av personliga förhållanden, har man nämnt att bidrag enligt stiftelseförordnandet skall lämnas till behövande eller till dem som lider av en viss sjukdom. Exempel på det andra fallet, dvs. situationer där uppgifter om annat än personliga förhållanden skulle kunna skada destinatären om de lämnades ut, är enligt kollegiet att stiftelser som förvaltas av t.ex. en polismyndighet lämnar belöning till personer som ingripit i brottsförebyggande syfte.

8.2 En ny sekretessregel

Regeringens förslag: Sekretess skall gälla i verksamhet som består i administrativa tjänster som utförs efter en överenskommelse med en stiftelse, för uppgift om annan enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: De som har yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft något att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts kan handlingar som rör en stiftelse förekomma hos en myndighet i två olika sammanhang. Det ena är när myndigheten i enlighet med ett stiftelseförordnande åtar sig att förvalta en stiftelses egendom. Det andra är när myndigheten efter en överenskommelse utför ett förvaltningsuppdrag åt en stiftelse. Om en myndighet i enlighet med ett stiftelseförordnande har åtagit sig att förvalta stiftelsens egendom har myndigheten hand om stiftelsens handlingar i egenskap av ett organ i stiftelsen. Handlingarna får därmed anses ha inkommit till eller upprättats hos stiftelsen. Eftersom en stiftelse är ett enskilt organ torde handlingarna där inte vara allmänna, se prop. 1993/94:9 s 136 och JO 1989/90 s 370. Om stiftelsen är intagen i bilagan till sekretesslagen eller står under ett rättsligt bestämmande inflytande av en kommun eller ett landsting är dock sådana handlingar allmänna (1 kap. 8 resp. 9 § sekretesslagen). När det gäller uppdrag åt en stiftelse i enlighet med en överenskommelse har handlingar som förvaras hos myndigheten och som rör stiftelsen antingen inkommit till myndigheten eller upprättats hos myndigheten. De är då alltså allmänna handlingar om övriga förutsättningar i 2 kap. tryckfrihetsförordningen är uppfyllda. Frågan om sekretess blir därmed aktuell bara när en myndighet utför ett uppdrag åt en stiftelse.

I verksamhet som består i tillsyn över stiftelser gäller enligt 8 kap. 21 § sekretesslagen sekretess för uppgift om stiftelses affärs- eller driftsförhållanden eller om annan enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att stiftelsen eller den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Uppgifter som lämnas till tillsynsmyndigheten kan alltså omfattas av sekretess.

Allmänhetens intresse av insyn i olika myndigheters tillsynsverksamhet får normalt anses vara stort. När det gäller tillsyn av stiftelser har lagstiftaren emellertid ansett att intresset av att skydda enskildas förhållanden väger tyngre för vissa känsliga uppgifter. Även när myndigheter utför förvaltningsuppdrag åt stiftelser kan det som framgått förekomma känsliga uppgifter om personliga eller ekonomiska förhållanden. Intresset av att skydda vissa uppgifter om enskilda vid sådana uppdrag måste enligt regeringens mening anses väga lika tungt som vid tillsynsverksamheten. En regel om sekretess vid förvaltningsuppdrag åt stiftelser bör därför införas.

Rent systematiskt hör en bestämmelse till skydd för enskildas förhållande av såväl personlig som ekonomisk natur hemma i 9 kap. sekretesslagen. Det kan dock vara lämpligt att de regler om sekretess som rör stiftelser finns i samma paragraf. Den föreslagna bestämmelsen bör därför föras in som ett nytt andra stycke i 8 kap. 21 § sekretesslagen, som redan i sin nuvarande lydelse gäller uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden.

Sekretessen för tillsynsverksamheten gäller om det kan antas att stiftelsen eller den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Vid denna verksamhet har alltså ett s.k. rakt skaderekvisit ansetts tillräckligt för att skydda enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. I förarbetena till bestämmelsen motiverades detta med att sekretesskyddet redan med ett rakt skaderekvisit skulle komma att omfatta alla typiskt sett känsliga uppgifter om den enskilde som avser t.ex. ekonomi, hälsotillstånd eller missförhållanden av olika slag (prop. 1993/94:165 s 49).

Vid förvaltningsuppdrag åt stiftelser torde sådana uppgifter som är så känsliga att de behöver omfattas av sekretess inte förekomma i större utsträckning än att det även här är tillräckligt med ett rakt skaderekvisit.

Om meddelarfriheten

I 16 kap. 1 § sekretesslagen finns bestämmelser som i vissa fall inskränker meddelarfriheten, dvs. rätten enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att lämna uppgift i vilket ämne som helst för publicering i de medier som de båda grundlagarna omfattar. Denna meddelarfrihet är vid tillsyn av stiftelser inskränkt i fråga om uppgift om enskilds personliga förhållanden vars röjande kan vålla allvarliga men. Detsamma bör gälla när administrativa tjänster utförs åt stiftelser. Som bestämmelsen i 16 kap. 1 § är utformad i fråga om 8 kap. 21 § behövs det därmed ingen ändring av 16 kap. 1 §.

9 Sekretessen hos vissa av ombudsmännen

9.1 Bakgrund

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) har i framställningar till regeringen framfört önskemål om att utökad sekretess skall gälla i deras verksamhet. Även Lagrådet har haft synpunkter på omfattningen av sekretesskyddet hos ombudsmännen. De synpunkter som har framförts har även relevans för sekretesskyddet i Jämställdhetsombudsmannens (JämO) verksamhet.

JämO har enligt 30 § jämställdhetslagen (1991:433) till uppgift att se till att lagen efterlevs. Jämställdhetslagen gäller inom arbetslivet. Av 1 § tredje stycket förordningen (1991:1438) med instruktion för Jämställdhetsombudsmannen följer att JämO skall verka för jämställdhet även inom skolväsendet, högskolan, arbetsmarknadsutbildningen och andra utbildningsformer genom rådgivning och information.

DO skall enligt 2 § lagen (1999:131) om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering verka för att diskriminering inte förekommer i arbetslivet eller på andra områden av samhällslivet. I fråga om diskriminering i arbetslivet framgår av 5 § samma lag enligt dess senaste lydelse (SFS 2001:1296) att DO skall öva tillsyn över efterlevnaden av lagen (1999:130) med åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet. Även på övriga samhällsområden skall DO enligt 3 § lagen om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering genom råd och på annat sätt medverka till att den som utsatts för etnisk diskriminering kan ta tillvara sina rättigheter. DO skall vidare genom överläggningar med myndigheter, företag och organisationer samt genom opinionsbildning, information och på liknande sätt ta initiativ till åtgärder mot diskriminering.

HomO har enligt 16 § lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning till uppgift att se till att den lagen följs. HomO skall enligt 1 och 2 §§ förordningen (1999:170) med instruktion för Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) även verka för att diskriminering på grund av sexuell läggning inte förekommer på andra områden av samhällslivet. HomO skall t.ex. genom rådgivning och på andra sätt medverka till att den som utsatts för diskriminering kan ta tillvara sina rättigheter. HomO har därtill bl.a. att efter samråd med Statens folkhälsoinstitut ta initiativ till eller medverka i upplysnings- och informationsverksamhet samt andra opinionsbildande insatser som rör diskriminering på grund av sexuell läggning.

Lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan innehåller bestämmelser om förbud mot diskriminering på grund av könstillhörighet, etnisk tillhörighet, sexuell läggning eller funktionshinder. Lagens tillämpningsområde är begränsat till att gälla dels universitet och högskolor som har staten, en kommun eller ett landsting som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434) i fråga om grundläggande högskoleutbildning och forskarutbildning, dels enskilda utbildningsanordnare som har examenstillstånd enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina i fråga om utbildning som kan leda fram till sådana examina. Enligt 16 § skall JämO, DO, HomO och Handikappombudsmannen utöva tillsyn över att lagen följs.

Sekretessregleringen

Enligt 9 kap. 21 § sekretesslagen (1980:100) gäller sekretess hos JämO, DO, och HomO för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs i ärenden enligt jämställdhetslagen, lagen om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet, lagen om diskriminering i arbetslivet

på grund av sexuell läggning samt lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Uppgifter som framkommer i ombudsmännens verksamhet i övrigt omfattas däremot inte av något sekretesskydd.

För DO är detta en nyordning i förhållande till vad som gällde tidigare. DO:s verksamhet inom både arbetslivet och andra samhällsområden reglerades tidigare i den nu upphävda lagen (1994:134) mot etnisk diskriminering. Sekretess gällde enligt 9 kap. 21 § sekretesslagen i dess dåvarande lydelse i alla ärenden hos DO enligt 1994 års lag. Vid införandet av den nuvarande lagstiftningen om etnisk diskriminering och den därmed sammanhängande ändringen av 9 kap. 21 § sekretesslagen (SFS 1999:151) kom emellertid DO:s verksamhet enligt lagen om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering inte att omfattas av sekretesskyddet.

Handikappombudsmannens verksamhet omfattar såväl arbetslivet och högskolan som andra samhällsområden. Handikappombudsmannen har enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen bl.a. till uppgift att se till att lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder följs, men också att bevaka frågor som angår funktionshindrade personers rättigheter och intressen samt följa upp och utvärdera sådana frågor. För Handikappombudsmannens del gäller – till skillnad från JämO, DO och HomO – sekretess såväl i verksamhet inom arbetslivet och högskolan som i övrig verksamhet.

Sekretesskyddet hos ombudsmännen är vidare inte enhetligt reglerat i frågan om sekretess skall gälla till förmån enbart för den enskilde eller även till förmån för närstående till den enskilde.

Enligt 9 kap. 21 § sekretesslagen gäller sekretess hos JämO, Jämställdhetsnämnden, DO, Nämnden mot diskriminering och HomO för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Hos Konsumentombudsmannen gäller enligt samma paragraf sekretess för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs i ärende enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister.

Hos Handikappombudsmannen gäller motsvarande sekretess i ärende enligt lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och i lagen om likabehandling av studenter i högskolan. I verksamhet hos Handikappombudsmannen enligt lagen om Handikappombudsmannen gäller sekretess emellertid även till skydd för närstående till den enskilde.

I mål hos domstol om tillämpning av de olika lagarna med förbud mot diskriminering gäller enligt 9 kap. 20 § sekretesslagen sekretess till förmån både för den enskilde och för närstående till den enskilde.

9.2 Skydd för närstående

Regeringens förslag: Sekretesskyddet hos JämO, Jämställdhetsnämnden, DO, Nämnden mot diskriminering, Handikappombudsmannen, HomO och Konsumentombudsmannen skall gälla även till förmån för närstående till den enskilde.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig har tillstyrkt eller lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I samband med att lagen om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet, lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning samt därmed sammanhängande ändringar i sekretesslagen infördes, anförde Lagrådet att det inte fanns något sakligt skäl till varför skillnad skulle göras mellan 9 kap. 20 § och 21 § eller mellan Handikappombudsmannens verksamhet enligt olika lagar när det gäller hänsyn till närstående. Lagrådet förordade att en ändring skulle göras för att åstadkomma enhetlighet i detta avseende (prop. 1997/98:179 s. 127).

Som nämnts ovan gäller sekretess till skydd för såväl den enskilde som till skydd för närstående till den enskilde enligt 9 kap. 20 § samt hos Handikappombudsmannen i verksamhet enligt lagen om Handikappombudsmannen. Även hos JämO, Jämställdhetsnämnden, DO, Nämnden mot diskriminering, Handikappombudsmannen och HomO kan det i ärenden enligt de olika diskrimineringslagarna förekomma känsliga uppgifter som, om de röjdes, skulle kunna vara till skada för såväl den person som berörs av uppgifterna som för närstående till denne. Även i ärenden hos KO enligt lagen om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister kan det förekomma uppgifter som skulle kunna vara till skada inte bara för den som direkt berörs av uppgifterna, utan även för någon närstående till denne.

Regeringen anser därför, i likhet med remissinstanserna, att sekretessen enligt 9 kap. 21 § sekretesslagen bör gälla även till förmån för närstående.

9.3 Sekretesskydd hos JämO, DO och HomO i ärenden som rör rådgivning åt enskild

Regeringens förslag: Sekretess skall gälla hos JämO, DO och HomO i ärende som rör rådgivning åt enskild.

Promemorians förslag: I promemorian föreslogs att sekretessen till skydd för enskild skulle gälla hos JämO även i ombudsmannens verksamhet för jämställdhet inom skolväsendet, högskolan, arbetsmarknadsutbildningen och andra utbildningsformer. Sekretess till skydd för enskild skulle vidare gälla hos DO även i verksamhet enligt lagen (1999:131) om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering och hos HomO även i ombudsmannens verksamhet mot diskriminering på grund av sexuell läggning på områden utanför arbetslivet.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig har tillstyrkt eller lämnat förslaget utan erinran. *Riksdagens ombudsmän (JO), Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO)* har framfört synpunkter bl.a. på den lagtekniska lösningen.

Skälen för regeringens förslag: Som ovan har nämnts omfattar sekretessbestämmelsen i 9 kap. 21 § sekretesslagen hela Handikappombudsmannens verksamhet, men endast vissa delar av JämO:s, DO:s och HomO:s verksamhet.

DO och HomO har framfört önskemål om att sekretess skall gälla i deras respektive verksamhet utanför arbetslivet. Enligt ombudsmännen är nu gällande sekretesskydd inte tillräckligt med tanke på att de hanterar uppgifter som rör enskilds personliga och ekonomiska förhållanden även i sin övriga verksamhet. Det rör sig om läkarintyg och andra handlingar som innehåller uppgifter av känslig natur. Det kan också gälla uppgifter om trakasserier som beror på etnisk tillhörighet eller sexuell läggning.

Regeringen anser i likhet med ombudsmännen och remissinstanserna att det är angeläget att ett adekvat sekretesskydd införs för känsliga uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden även i ombudsmännens verksamhet inom andra samhällsområden än arbetslivet och högskolan. *Lagrådet* har dock anfört betänkligheter mot promemorians och lagrådsremissens förslag till ändring i 9 kap. 21 §. Förslaget innebar, som ovan nämnts, att sekretess till skydd för enskild även skulle gälla i HomO:s verksamhet mot diskriminering på grund av sexuell läggning på andra områden av samhällslivet än i arbetslivet och i högskolan, i JämO:s verksamhet för jämställdhet inom skolväsendet, högskolan, arbetsmarknadsutbildningen och andra utbildningsformer samt i DO:s verksamhet enligt lagen (1999:131) om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. *Lagrådet* har, mot bakgrund av tryckfrihetsförordningens krav på att begränsningar i offentlighetsprincipen skall anges noga, anfört att det inte kan undvikas att generella begränsningar av det föreslagna slaget väcker betänkligheter. Enligt *Lagrådets* uppfattning förtjänar frågan om den lämpliga utformningen av sekretess hos de särskilda ombudsmännen ytterligare överväganden.

En parlamentarisk kommitté, utredningen (N 2002:06) En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (Dir. 2002:11), har till uppgift att överväga en gemensam lagstiftning mot diskriminering som omfattar alla eller flertalet diskrimineringsgrunder och samhällsområden. Kommittén skall bl.a. överväga hur sekretesskyddet hos den eller de ombudsmanna-institutioner som kommittén föreslår skall utformas, både vad gäller skaderekvisit och sekretesskyddets utformning i övrigt. Kommittén skall redovisa uppdraget senast den 1 december 2004. En generell översyn av den sekretessreglering som avser ombudsmännens verksamhet kommer således att ske inom ramen för ovan nämnda utredning.

I likhet med ombudsmännen anser regeringen att det är angeläget att ett adekvat sekretesskydd införs för känsliga uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden även i ombudsmännens verksamhet inom andra samhällsområden än arbetslivet och högskolan. Regeringen delar dock *Lagrådets* uppfattning att det är viktigt att inte sekretesskyddet ges en alltför generell utformning.

Känsliga uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden på andra områden än i arbetslivet och högskolan förekommer främst i samband med rådgivning åt enskilda. Regeringen anser således att det framför allt är i sådana ärenden det finns behov av ett sekretesskydd. Sekretesslagen förslås mot denna bakgrund ändras så att sekretessen hos JämO, DO och HomO skall gälla även i ärenden som rör

rådgivning åt enskild. Sekretessen skall, i likhet med sekretessen i dessa ombudsmäns övriga verksamhet, gälla med ett rakt skaderekvisit, dvs. presumtionen är att uppgifterna är offentliga. Förslaget får ses som en temporär lösning i avvaktan på behandlingen av de förslag som den ovan nämnda utredningen kan komma att lägga.

Om meddelarfriheten

I 16 kap. 1 § sekretesslagen finns bestämmelser som i vissa fall inskränker meddelarfriheten, dvs. rätten enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att lämna uppgift i vilket ämne som helst för publicering i de medier som de båda grundlagarna omfattar. Meddelarfriheten är inte inskränkt när det gäller uppgifter som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 21 § sekretesslagen. Någon anledning att inskränka meddelarfriheten med anledning av det utvidgade tillämpningsområdet för bestämmelsen som föreslås anser inte regeringen föreligga.

10 Handlingsoffentlighet hos vissa organ med förvaltningsuppgifter

Regeringens förslag: Handlingsoffentligheten utsträcks till att omfatta Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige, Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Föreningen Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, Sveriges författarförbund, Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag och Svenska Kennelklubben. Stiftelsen Svenska Rikskonserter och Riksteatern skall inte längre omfattas av lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde.

Regeringens bedömning: Bokbranschens finansieringsinstitut, Föreningen Svenska Tecknare, Svenska Fotografernas förbund och Svenska gruvföreningen bör inte omfattas av handlingsoffentligheten.

Promemorians förslag och bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) avstyrker förslaget i den del som avser STIM och har efterfrågat en avvägning mellan allmänhetens intresse av insyn och de krav på myndighetshandling som blir följden av att tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen skall tillämpas på ett enskilt organ. Övriga remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker eller har inget att invända mot det.

Bakgrund

Enligt 1 kap. 8 § sekretesslagen skall det som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos en myndighet

i tillämpliga delar gälla också hos vissa andra organ. Vilka dessa organ är anges i bilagan till sekretesslagen där det också anges vilken verksamhet hos det enskilda organet som omfattas av handlingsoffentligheten. Följden av att ett organ förs in i sekretesslagens bilaga är inte bara att handlingsoffentligheten blir tillämplig. Genom den lagtekniska konstruktionen blir också samtliga bestämmelser i 15 kap. sekretesslagen tillämpliga även hos dessa organ, trots att de inte är myndigheter. Regler om registrering och diarieföring blir alltså tillämpliga, liksom frågor om upplysningsplikt, förfarande vid utlämnande av allmänna handlingar och bestämmelser om överklagande. En ytterligare konsekvens av regleringen är naturligtvis att eventuellt förekommande bestämmelser om sekretess blir tillämpliga i den verksamhet hos det enskilda organet som omfattas av handlingsoffentligheten liksom bestämmelserna i arkivlagen (1990:782).

Genom lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde (nedan kallad överlämnandelagen) har förvaltningsuppgifter överlämnats till vissa enskilda organ. I samband med att dessa förvaltningsuppgifter har överlämnats har det i de flesta fall även beslutats att handlingsoffentlighet skall gälla för de handlingar som hör till den överlämnade verksamheten. Formellt har detta skett genom att det berörda organet har tagits in i bilagan till sekretesslagen. Alla organ som förvaltningsuppgifter har överlämnats till enligt lagen finns dock inte upptagna i bilagan till sekretesslagen. Riksarkivet har i en skrivelse till Kulturdepartementet aktualiserat frågan om handlingsoffentlighetens omfattning för dessa organ.

Vidare har i skrivelser från Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket frågan om Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag skall införas i bilagan tagits upp. Statens jordbruksverk och Svenska Kennelklubben har även anfört att Svenska Kennelklubben bör införas i bilagan.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Organ som omfattas av överlämnandelagen och som bör omfattas av handlingsoffentlighet

Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) prövar, enligt 3 § överlämnandelagen, frågor om individuell fördelning av statliga medel till bild- och formkonstnärer för att deras verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten eller används på något annat allmännyttigt sätt. Denna bestämmelse trädde i kraft den 1 januari 1997 och var en följd av regeringens förslag att viss del av visningsersättningen åt bild- och formkonstnärer skulle fördelas individuellt till ersättningsberättigade konstnärer (prop. 1996/97:3).

Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM) skall enligt 4 § i överlämnandelagen pröva frågor om fördelning av statliga medel till upphovsmän på musikområdet för utlåning av deras verk genom det allmänna biblioteksväsendet. Denna förvaltningsuppgift fick STIM den 1 januari 1999 när förordningen (1998:1387) om fonogramersättning trädde i kraft. Genom förordningen infördes en ersättning till upphovsmän och utövande konstnärer för folk- och skolbibliotekens utlåning av musikaliska verk på fonogram.

Enligt 4 a § i överlämnandelagen prövar Föreningen Svenska Artister och Musikers Intresseorganisation (SAMI) frågor om fördelning av statliga medel till utövande konstnärer på musikområdet. Pengarna utgör ersättning för utlåning genom det allmänna biblioteksväsendet av verk som de har medverkat i. I likhet med STIM fick SAMI, som företräder de utövande konstnärernas upphovsrättsliga rättigheter i övrigt på musikområdet, denna förvaltningsuppgift i samband med att fonogramersättningen infördes den 1 januari 1999.

Sveriges författarförbund har, förutom att utse och entlediga ledamöter och suppleanter i styrelsen för Sveriges författarfond, enligt 15 § i överlämnandelagen att pröva frågor om fördelning av statliga medel till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar. Medlen fördelas av Sveriges författarförbund till svenska författare och översättare av sådana verk som enligt 17 § andra stycket lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk framställs som talböcker eller ingår i taltidningar. Någon upphovsrättslig ersättning utgår inte för framställningen av talböcker. Av kulturpolitiska skäl får dock Sveriges författarförbund årligen medel för att fördela som ersättning till upphovsmän.

Samtliga ovan nämnda organ har tilldelats en förvaltningsuppgift genom att de skall fördela statliga medel till författare, konstnärer och musiker. En sådan förvaltningsuppgift innebär myndighetsutövning mot enskilda. Intresset av insyn i denna verksamhet får anses vara lika stor oavsett vilken form som har valts för verksamheten och den bör därför omfattas av handlingsoffentligheten. Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige, Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Föreningen Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation och Sveriges författarförbund bör därför föras in i bilagan till sekretesslagen. Enligt regeringen finns det inget behov av sekretesskydd för uppgifter i dessa ärenden.

Organ som omfattas av överlämnandelagen och som inte bör omfattas av handlingsoffentlighet.

Till Bokbranschens finansieringsinstitut (BFI) har enligt 1 § överlämnandelagen överlämnats ansvaret att pröva frågor om katalogdatorstöd, kreditstöd och sortimentsstöd samt utbildnings- och rådgivningsstöd till bokhandeln. I paragrafen anges dessutom att den som hos finansieringsinstitutet har tagit befattning med något av dessa ärenden inte obehörigen får röja vad han därvid har fått veta om enskilda affärs- eller driftsförhållanden.

Den 1 juli 1977 överlämnade regeringen till BFI att pröva frågor om kreditstöd av statliga medel till bokhandeln genom lagen (1977:485) om tillfälligt överlämnande av förvaltningsuppgift inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. I propositionen (prop. 1976/77:81) betonades vikten av att i lagen ta in en bestämmelse om tystnadsplikt för den hos BFI som har tagit befattning med ärende rörande statligt kreditstöd. Tystnadsplikten skulle gälla uppgifter om affärs- eller driftsförhållanden.

När BFI fick sitt nuvarande ansvar för fördelning av bokhandelsstödet togs bestämmelsen om överlämnande av förvaltningsuppgift in i den

nuvarande överlämnandelagen. Bestämmelsen om tystnadsplikt behövs i enlighet med den ursprungliga lydelsen.

Institutet beslutar om fördelning av stödet enligt förordningen (1985:525) om statligt stöd till bokhandeln. Stödet betalas dock ut av Kammarkollegiet. Detta innebär att de beslut av BFI som skall ligga till grund för utbetalningen kommer att omfattas av handlingsoffentlighet hos kollegiet, när besluten kommit in dit.

Frågan om utökad handlingsoffentlighet när det gäller fördelning av allmänna medel i form av statligt stöd till näringslivet behandlades av regeringen i samband med ett förslag till ändring av sekretesslagen 1987 (prop. 1986/87:151 s. 153f). I propositionen konstaterade regeringen att hänsynen till enskildas affärsintressen skulle innebära att man måste införa en mycket långtgående sekretess. Denna skulle medföra att offentligheten skulle begränsas kraftigt eller rentav upphävas helt. Det borde inte komma i fråga att införa offentlighetsprincipen i sådana fall där man redan på förhand kan se att detta inte skulle få någon praktisk betydelse. Regeringen förordade därför att offentlighetsprincipen inte skulle gälla i verksamheten hos BFI. Riksdagen hade inget att invända mot denna bedömning (bet. 1987/88:KU36, rskr. 1987/88:290).

Med hänsyn till den utformning som bestämmelsen om BFI har i överlämnandelagen och då det saknas anledning att göra någon annan bedömning än den som gjordes i samband med införandet av den utökade handlingsoffentligheten bör enligt regeringens mening verksamheten i bolaget inte omfattas av handlingsoffentlighet. Remissinstanserna har inte heller gjort någon annan bedömning.

När det gäller Föreningen Svenska Tecknare, Svenska Fotografernas Förbund och Svenska gruvföreningen så har även dessa organ anförtrotts vissa förvaltningsuppgifter som består i att utse och entlediga vissa ledamöter i olika sammanhang. I den nämnda propositionen bedömdes uppgifter av detta slag ofta vara en så begränsad del av det berörda organets verksamhet att den inte borde omfattas av handlingsoffentlighet. Enligt regeringen finns det ingen anledning att göra någon annan bedömning i dag.

Organ som inte längre bör omfattas av bestämmelser om överlämnande av förvaltningsuppgifter

Enligt 8 § i överlämnandelagen prövar Stiftelsen Svenska Rikskonserter frågor om statsbidrag och förlusttäckningsgarantier av statliga medel till regionala och lokala musikaktiviteter samt om statsbidrag till svenska musikernas utlandsverksamhet. Rikskonserter prövar emellertid inte dessa frågor i dag. Eftersom någon förvaltningsuppgift inte heller på annat sätt har överlämnats till stiftelsen bör den bestämmelse som rör Rikskonserter i överlämnandelagen upphöra att gälla.

Enligt 13 § i överlämnandelagen prövar Riksteatern (f.d. Svenska riksteatern) frågor om statsbidrag till finsk amatörteaterverksamhet i Sverige. Statens kulturråd övertog emellertid denna uppgift den 1 juli 1993 (jfr prop. 1992/93:100). Eftersom någon annan förvaltningsuppgift inte har överlämnats till teatern bör även den bestämmelse i överlämnandelagen som rör Riksteatern upphöra att gälla.

Enligt 14 § utsädesförordningen (2000:1330) får utsäde certifieras av Utsädeskontrollen eller, i fråga om annat utsäde än potatis, av sådan juridisk person som Jordbruksverket har förklarat behörig att certifiera utsäde. Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag är en sådan juridisk person som Jordbruksverket med stöd av nyss nämnda bestämmelse har förklarat behörig att certifiera utsäde. Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket har aktualiserat frågan om bolaget bör föras in i bilagan till sekretesslagen.

Certifiering av utsäde utgör myndighetsutövning mot enskild. Sådan verksamhet bör i princip omfattas av handlingsoffentlighet.

Enligt 8 kap. 6 § sekretesslagen, 2 § sekretessförordningen och p 66 i bilagan till sekretessförordningen gäller sekretess i statliga myndigheters verksamhet som består i bl.a. utredning, tillståndsgivning och tillsyn enligt bl.a. utsädeslagstiftningen och växtskyddslagstiftningen dels för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs (rakt skaderekvisit), dels för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet (absolut sekretess). Sekretessen gäller dock inte beslut i ärenden. Eftersom sekretessen för uppgifter om enskilds affärs- eller driftförhållanden gäller med ett rakt skaderekvisit är presumtionen att dessa uppgifter är offentliga. .

Ett införande av Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag i bilagan till sekretesslagen innebär att bolaget jämställs med myndighet vid tillämpning av 2 kap. TF och sekretesslagen. Med anledning härav kommer det att åligga bolaget att tillämpa ovan angivna bestämmelser. Något ytterligare behov av sekretess för uppgifter som förekommer i certifieringsärenden har inte framkommit.

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan finner regeringen att Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag bör föras in i bilagan till sekretesslagen såvitt avser bolagets verksamhet med certifiering av utsäde.

Svenska Kennelklubben

Enligt 2 § lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar skall ägaren av en hund låta registrera sitt ägarskap i ett för landet centralt register. Enligt 5 § samma lag får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket, besluta att överlåta driften av registret till en annan myndighet eller till en organisation. I lagstiftningsärendet uttalade Lagrådet att det förutsatte att registret skulle vara offentligt även om det skulle komma att föras av ett privaträttsligt organ. Regeringen anförde att regeringen, om driften av registret skulle överlåtas till ett privaträttsligt organ, hade för avsikt att föreslå att organet och dess registerverksamhet skulle föras in i bilagan till sekretesslagen (prop. 1999/2000:76 s 14). Jordbruksverket har med stöd av 6 § förordningen (2000:538) om märkning och registrering av hundar, numera ersatt av

förordningen (2002:7) om märkning och registrering av hundar, överlåtit driften av registret till Svenska Kennelklubben.

Uppgiften att driva registret innefattar myndighetsutövning mot enskild. Med hänsyn härtill och till registrets ändamål och funktion för identifiering av hundar och dess ägare bör registret vara offentligt. Svenska Kennelklubben bör därför föras in i bilagan till sekretesslagen såvitt avser driften av registret.

Frågan är då om det förekommer uppgifter i registret som är så pass känsliga att de bör omfattas av sekretess. Enligt 4 § första stycket 3 förordningen (2002:7) om märkning och registrering av hundar skall hundägarens personnummer, namn, adress och telefonnummer anges i anmälan om registrering av hunden. Uppgifter om adress eller telefonnummer betraktas i normala fall som harmlösa uppgifter för vilka sekretess inte gäller. Det finns dock fall där även sådana uppgifter kan omfattas av sekretess, t.ex. om någon är utsatt för personföljelse. Enligt 7 kap. 15 § första stycket sekretesslagen gäller sekretess bl.a. i verksamhet som avser folkbokföringen eller annan liknande registrering av befolkningen och, i den utsträckning regeringen föreskriver det, i annan verksamhet som avser registrering av betydande del av befolkningen för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon honom närtstående lider men om uppgiften röjs. Som exempel på när det kan finnas särskild anledning att vägra utlämnande av en adress nämns i förarbetena att adressen har blivit spärrad på grund av befarad personföljelse (prop. 1979/80:2 s 211). Svenska Kennelklubben har uppgett att det finns ett antal hundägare i registret, vars personuppgifter skyddas av sekretess i andra register.

Regeringen har med stöd av 7 kap. 15 § första stycket sekretesslagen i 1 b § sekretessförordningen (1980:657) föreskrivit att sekretess motsvarande folkbokföringssekretessen skall gälla i vissa uppräknade verksamheter. För att ett sekretesskydd för uppgifter om registrerade enskildas personliga förhållanden skall kunna åstadkommas genom ett införande av registret i sistnämnda bestämmelse krävs att registret avser en betydande del av befolkningen. Vad som avses med detta begrepp är inte närmare angivet i lagtext. Tanken är emellertid att uppgifter i sådana register som det ligger nära till hands att söka i efter t.ex. en adress skall kunna omfattas av sekretess. När ett sekretesskydd motsvarande folkbokföringssekretessen övervägdes för uppgifter i sjömansregistret uppgick antalet registrerade i sistnämnda register till ca 60 000 personer. Det ansågs att ett sådant antal inte kunde anses utgöra en betydande del av befolkningen. Med anledning härav ansågs det inte möjligt att införa ett sekretesskydd för uppgifter i sjömansregistret genom en ändring i 1 a § sekretessförordningen utan en ändring i 7 kap. 15 § första stycket sekretesslagen ansågs nödvändig (prop. 1993/94:165 s 40 f). Socialstyrelsens register över hälso- och sjukvårdspersonal finns dock infört i 1 b § sekretessförordningen. Enligt uppgift från Socialstyrelsen uppgår antalet registrerade i sistnämnda register till ca 250 000 personer.

Enligt uppgift från Jordbruksverket uppgår antalet hushåll som har hund till ca 800 000 och vid årsskiftet 2001/2002 hade ca 200 000 hundar registrerats. Den sistnämnda lägre siffran förklaras bl.a. av att hundar som var över åtta år när lagen om märkning av hundar trädde ikraft den

1 januari 2001 enligt övergångsbestämmelserna till lagen är undantagna från registreringsplikten. Enligt uppgift från Jordbruksverket förväntas antalet registrerade hundar öka med mellan 60 000-100 000 per år framöver.

Mot bakgrund av ovanstående anser regeringen att det register som avses i lagen om märkning och registrering av hundar, till den del det avser hundägarna, skall anses avse en betydande del av befolkningen. Regeringen avser således att införa registret i 1 b § sekretessförordningen med följd att sekretess kommer att gälla för uppgifter om enskilda personliga förhållanden om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

11 Inskränkningar i rätten att få kopior av censurklipp

11.1 Bakgrund

Konstitutionsutskottet behandlade i betänkandet Tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområden – barnpornografifrågan m.m. (bet. 1997/98:KU19) ett motionsyrkande om sekretess för s.k. klipp från filmer och videogram hos Statens biografbyrå. Sådana klipp innehåller de delar som inte har godkänts för visning i ett granskningsärende enligt lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram. Filmerna och videogrammen omfattas av sekretess hos Biografbyrån så länge ärendet pågår, men bortklippa sekvenser blir offentliga när ärendet har avslutats. Utskottet ansåg att rätten att få kopior av de delar som inte godkänts för visning borde inskränkas. Detta skulle, menade utskottet, förebygga att sådana kopior användes till s.k. skraddarsydda videogram. Enligt utskottet borde regeringen överväga frågan och återkomma med förslag (bet. 1997/98:KU19). Detta var också vad riksdagen tillkännagav regeringen (rskr. 1997/98:214).

11.2 Regler om sekretess hos Statens biografbyrå m.m.

En av grundsatzerna när det gäller yttrandefriheten i tryckta skrifter och andra massmedier är förbudet mot censur. Det får alltså inte förekomma att något som är avsett att tryckas i skrift först måste granskas av en myndighet eller något annat allmänt organ. Detsamma gäller något som är avsett att framföras i ett radio- eller TV-program eller en film, ett videogram eller någon annan teknisk upptagning. Det finns dock enligt 1 kap. 3 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) utrymme för lagstiftning om förhandsgranskning av filmer, videogram och andra tekniska upptagningar som skall visas offentligt. Rätten att sprida filmer och videogram över disk eller på andra sätt som inte utgör offentlig visning kan däremot inte begränsas genom censur.

Regler om förhandsgranskning finns i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram (granskningslagen). Enligt 1 § i

lagen skall framställningen i en film eller ett videogram vara granskad och godkänd av Statens biografbyrå innan den får visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. Utgångspunkten vid granskningen är att en framställning eller del av den inte får godkännas för visning om händelserna skildras på sådant sätt och i sådant sammanhang att framställningen kan verka förråande. Vid bedömningen skall man särskilt beakta om framställningen innehåller närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur, skildrar sexuellt våld eller tvång eller skildrar barn i pornografiska sammanhang (4 §).

Det finns också möjlighet att frivilligt lämna in filmer och videogram till förhandsgranskning hos Biografbyrå. En del distributörer gör det med filmer och videogram som skall spridas på annat sätt än genom offentlig visning, exempelvis genom uthyrning eller försäljning till TV-bolag eller enskilda personer. Att de lämnas in för granskning kan bero på att straffrättsligt ansvar för olaga våldsskildring inte kan komma i fråga om Biografbyrå har godkänt innehållet för visning (16 kap. 10 b § brottsbalken).

Filmer och videogram som lämnats in för granskning skall återlämnas till den som har begärt granskningen. De delar som inte har godkänts skall spelas av och bevaras. Om det gäller en film får Biografbyrå i stället klippa av och bevara de delar som inte har godkänts (7 § granskningslagen). De delar som finns kvar hos Biografbyrå omfattas av bestämmelserna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF) om allmänna handlingars offentlighet. Allmänhetens rätt att ta del av dessa får därför begränsas bara om det är påkallat med hänsyn till vissa i 2 kap. 2 § TF angivna syften. Sådana begränsningar anges huvudsakligen i sekretesslagen (1980:100).

Så länge ett ärende om granskning pågår gäller enligt 8 kap. 20 § sekretesslagen absolut sekretess för uppgifter ur filmen respektive videogrammet. Sekretessen upphör att gälla när beslut i saken har vunnit laga kraft. Biografbyrås granskningsbeslut kan överklagas till Kammarrätten i Stockholm och därefter till Regeringsrätten.

För olaga våldsskildring och barnpornografibrott finns det vidare särskilda bestämmelser om sekretess i 5 kap. 6 § sekretesslagen. Bestämmelserna inskränker allmänhetens rätt att i mål om ansvar m.m. för sådana brott få kopior av skildringar som har beslagtogs, förverkats eller konfiskerats i målet eller annars förekommer där. Sekretessen gäller även hos Biografbyrå när den biträder Justitiekanslern m.fl. i sådana mål.

De sekvenser som Biografbyrå behåller efter ett lagakraftvunnet beslut i ett granskningsärende, och som inte förekommer där i sådana mål som just har nämnts, omfattas alltså inte av sekretess utan är tillgängliga för allmänheten.

11.3 Ingen inskränkning

Regeringens bedömning: Allmänhetens rätt att få kopior av censurklipp bör inte inskränkas.

Promemorians bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har något att invända mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Som nämnts gäller sekretess enligt 8 kap. 20 § sekretesslagen i ärenden om granskning av film eller videogram, men den sekretessen upphör när beslut i saken har vunnit laga kraft. Därefter lämnar Biografbyrån tillbaka filmen eller videogrammet men bevarar avspelningar respektive bortklippta avsnitt av de delar som inte har godkänts för visning. Dessa s.k. klipp blir alltså offentliga när granskningsärendet vunnit laga kraft.

Bestämmelsen skyddar rättighetshavarens ekonomiska intresse. Om t.ex. en film skulle bli allmänt tillgänglig innan den får visas offentligt skulle rättighetshavaren kunna lida ekonomisk skada. En regel som inskränker allmänhetens rätt att få kopior av icke godkända delar skulle ha ett annat syfte. Skälet för en sådan regel torde närmast vara att hindra spridning av olaga våldsskildring eftersom det är framställningar som kan verka förråande för att de skildrar sexuellt våld eller tvång som normalt inte godkänns. En bestämmelse om detta syftar alltså till att förebygga brott och hör då närmast hemma i 5 kap. 6 § sekretesslagen, som reglerar sekretess i mål om ansvar för olaga våldsskildring m.m. Enligt paragrafen gäller sekretess bl.a. i mål om ansvar för olaga våldsskildring, för motsvarande tryckfrihets- eller yttrandefrihetsbrott eller för barnpornografibrott, för uppgift i skildring som har beslagttagits, förverkats eller konfiskerats i målet eller annars förekommer där, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att den sprids vidare i strid med brottsbalken, tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

Regeln i 5 kap. 6 § sekretesslagen instiftades sedan Stockholms tingsrätt våren 1993 tvingats att lämna ut kopior av beslagtagna videogram med barnpornografi och olaga våldsskildring. Lagstiftningen kom till som en temporär lösning på ett akut problem. När frågan sedan övervägdes på nytt av Mediekommittén, se betänkandet Grundlagsskydd för nya medier (SOU 1997:49), betonade kommittén att det behövs tungt vägande skäl för att inskränka offentlighetsprincipen och att inskränkningar bara skall göras där det visat sig finnas ett verkligt problem som måste lösas. Kommittén ansåg därför att inskränkningarna inte skulle omfatta ytterligare tryck- och yttrandefrihetsbrott.

Som nämnts innebär förhandsgranskning ett avsteg från det grundläggande censurförbudet när det gäller yttrandefriheten i tryckta skrifter och andra massmedier. Därför får intresset av insyn i censurverksamheten särskild styrka. Denna insyn skulle delvis begränsas om offentlighetsprincipen, i detta fall allmänhetens rätt att få kopior av censurklipp hos Biografbyrån, inskränktes. Visserligen skulle rätten att ta del av en framställning på stället inte inskränkas. Men offentlighetsprincipen är till för alla som vistas i Sverige. För många kan det innebära problem att ta sig till en myndighet för att se en framställning på stället. För dessa skulle det kunna ha betydelse om rätten att få kopior inskränktes. Även en sådan begränsad inskränkning av offentlighetsprincipen, eller närmare bestämt handlingsoffentligheten, kräver därför starka skäl.

Intresset av att motverka spridning av framställningar som innefattar brott och som har tagits i beslag eller konfiskerats har i det tidigare nämnda lagstiftningsärendet ansetts utgöra ett tungt vägande skäl för att inskränka offentligheten. De censurerade klippen är emellertid inte föremål för beslag eller konfiskering. I denna fråga handlar det alltså inte om att lösa en konflikt mellan å ena sidan TF:s regler om rätten att få kopior av allmänna handlingar och å andra sidan TF:s och YGL:s regler om beslag och konfiskering för att hindra att vissa skildringar sprids. Visserligen skulle det även här vara fråga om att hindra spridning av framställningar som innefattar brott. Men den omständigheten att en film eller ett videogram frivilligt lämnas in för granskning talar för att sådana framställningar delvis är av ett annat slag än de som tas i beslag eller konfiskeras. De senare torde innehålla betydligt fler och grövre fall av olaga våldsskildring. Även filmer som skall visas offentligt måste antas vara av ett annat slag än de som är föremål för utredning om yttrandefrihetsbrott. Senast ett inslag klipptes bort ur en framställning som skulle visas offentligt var 1995. I sammanhanget kan det vidare nämnas att under 1999 gjorde Biografbyrån ingrepp i elva videogram som frivilligt lämnats in för granskning. Biografbyrån har förklarat att i de fall man numera inte godkänner en del av ett videogram eller en film rör det sig om pornografiska videogram som innehåller inslag som kan verka förråande för att de skildrar sexuellt våld eller tvång.

Regeringen föreslog i den lagrådsremiss som föregick propositionen Tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområden – barnpornografifrågan m.m. (prop. 1997/98:43), och som bl.a. grundades på Mediekommitténs betänkande, att inskränkningar i rätten att få kopior skulle gälla för alla tryck- och yttrandefrihetsbrott. Lagrådet ifrågasatte emellertid starkt en sådan utvidgning bl.a. med hänsyn till att något praktiskt behov av detta inte ansågs finnas. Regeringen gick därför inte vidare med förslaget i denna del.

En viktig fråga är därför om det finns något praktiskt behov av att inskränka handlingsoffentligheten när det gäller klippen hos Biografbyrån. Enligt uppgifter från Biografbyrån har under de senaste åren ingen begärt att få ut kopior av sådana delar av framställningar som inte har godkänts för visning. Byrån har också upplyst att på den kommersiella marknaden har man inte stött på s.k. skraddarsydda videogram, dvs. videogram som innehåller sammanställningar från flera skilda bildupptagningar som redigerats samman i enlighet med en beställares individuella önskemål.

Med hänsyn till intresset av insyn i censurverksamheten och med beaktande av att det inte finns något praktiskt behov av att inskränka handlingsoffentligheten när det gäller censurklippen bör allmänhetens rätt att få kopior av sådana klipp inte inskränkas. De remissinstanser som uttalat sig i frågan ansluter sig till denna bedömning. Regeringen lägger därför inte fram något förslag om lagändring. Frågan bör emellertid övervägas på nytt om det uppkommer ett praktiskt behov av att inskränka handlingsoffentligheten, exempelvis därför att censurklipp används i s.k. skraddarsydda videogram.

De eventuella kostnadsökningar som förslagen kan innebära för det allmänna beräknas vara så marginella att dessa ryms inom ramen för befintliga anslag.

13 Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna bör kunna träda i kraft den 1 mars 2003.

14 Författningskommentar

14.1 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

5 kap.

1 §

Ändringar i syfte att underlätta bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten

Paragrafens första stycke 3 kompletteras så att sekretess även gäller för utredning om förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde enligt lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt och ekonomiskt biträde i vissa fall m.m. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.4.

Paragrafens första stycke 4 kompletteras så att sekretess även gäller för kronofogdemyndighets brottsförebyggande verksamhet. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.2.

Sekretesskyddet hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet i paragrafens tredje stycke utvidgas från att avse uppgift som angår misstanke om att gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens verksamhet, till att avse misstanke om brott oavsett vilket brott det är fråga om och oavsett vem som är misstänkt. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.2.

Upphävvd sekretess för uppgifter införda i allmänna handlingar före 1949

Paragrafens sista stycke kompletteras med en ny bestämmelse. Bestämmelsen innebär att uppgifter som hänför sig till Säkerhetspolisens underrättelseverksamhet samt dess verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism inte längre skall vara underkastade sekretess om de införts i allmänna handlingar före år 1949.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.2.1

Ett nytt fjärde stycke införs i paragrafen. I det nya stycket anges att den som begär att få reda på om han eller hon förekommer hos Säkerhetspolisen utan hinder av sekretess kan få besked om huruvida han eller hon förekommer hos Säkerhetspolisen med anledning av den registreringsverksamhet som bedrevs med stöd av personalkontrollkungörelsen (1969:446) och de tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den eller med stöd av regeringens förordning den 3 december 1981 eller med stöd av motsvarande äldre bestämmelser. Vilka dessa äldre bestämmelser i huvudsak var framgår av avsnitt 5.1.5. Bestämmelsen har formulerats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Säkerhetspolisens övriga verksamhet, såsom kontraspionage, kontra-terrorism eller säkerhetsskydd skall inte omfattas av de föreslagna bestämmelserna. Om någon begär att få ut uppgifter från dessa verksamheter har den som förvarar handlingar från Säkerhetspolisens arkiv att tillämpa de sekretessbestämmelser som i övrigt gäller enligt sekretesslagen.

Frågan om möjligheterna att få reda på om huruvida man förekommer hos Säkerhetspolisen har behandlats i avsnitt 5.2.3.

2 §

En ny femte punkt förs in i paragrafen. Genom den nya bestämmelsen blir det möjligt att sekretessbelägga uppgifter som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärder när det gäller den civila luftfarten. Som förutsättning för detta gäller att man kan anta att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

Någon närmare definition på civil luftfart finns inte i svensk lagstiftning. Med den civila luftfarten brukar man avse den luftfart som inte sker för statsändamål. Till de statliga luftfartygen räknas militär-, tull- och polisfartyg.

Uppgifter som kan behöva sekretessbeläggas är exempelvis detaljerade uppgifter om hur passagerare och bagage skall kontrolleras, kravspecifikationer på röntgenutrustning och vilka slags fraktförsändelser som skall genomsökas.

Bestämmelsen har behandlats i kap. 7.

7 kap.

14 §

Ett ny bestämmelse om sekretess hos Integrationsverket, som gäller utöver den sekretess som i allmänhet gäller för utlänningar enligt paragrafens första stycke, införs i ett nytt tredje stycke. Enligt den nya bestämmelsen skall Integrationsverket, när verket beslutar om ersättning till kommuner för de kostnader kommunerna haft för att ta emot flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd samt anhöriga till dessa personer, kunna hemlighålla typiskt sett känsliga uppgifter om den enskilde utlänningen, t.ex. om dennes hälsotillstånd eller politiska inställning. Kostnaderna kan avse sjukvård m.m. Bestämmelsen omfattar även när verket medverkar vid sådana personers bosättning.

Sekretessen är begränsad med ett rakt skaderekvisit. Huvudregeln är alltså att uppgifterna i ärenden om ersättning för flyktingmottagande och i verksamhet som avser medverkan till bosättning är offentliga.

Bestämmelsen har behandlats i kap. 6.

8 kap.

21 §

Ett nytt andra stycke har införts i paragrafen. Bestämmelsen innebär att en myndighet som har avtalat med en stiftelse att tillhandahålla kapitalförvaltning, redovisning och andra administrativa tjänster åt stiftelsen, i denna del av verksamheten kan hemlighålla känsliga uppgifter om enskilda som söker och får bidrag ur stiftelsens medel. Det kan gälla uppgifter om att destinatären lider av en viss sjukdom eller lever under knappa ekonomiska förhållanden. Sekretessen är begränsad med ett rakt skaderekvisit. Huvudregeln är således att offentlighet skall gälla i myndigheternas verksamhet av detta slag.

Bestämmelsen har behandlats i kap. 8.

9 kap.

1 §

Paragrafens tredje stycke 2 upphör att gälla. I paragrafens tredje stycke undantas vissa kategorier av beslut från det sekretessbelagda området. Från denna undantagsregel görs i samma stycke undantag av innebörd att vissa av dessa beslut skall omfattas av sekretess enligt huvudregeln. Regleringen i tredje stycket 2 innebär att beslut av skattemyndigheten eller Riksskatteverket enligt 27 § 4 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt (SIL) skall omfattas av sekretess. Detta moment har dock upphört att gälla den 1 januari 1999 (prop. 1998/99:15, 1998/99:SkU5, rskr.1998/99:67). Med anledning härav bör 9 kap. 1 § tredje stycket 2 sekretesslagen upphävas. Sistnämnda bestämmelse skall dock genom en övergångsbestämmelse gälla även fortsättningsvis för de beslut som meddelats med stöd av 27 § 4 mom. SIL.

Paragrafens fjärde stycke innehåller en sekretessbrytande bestämmelse till förmån för konkursförvaltare. Denna bestämmelse utvidgas från att avse uppgifter ur revisionspromemoria till att avse uppgifter i ärende om revision. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.8.3.

2 §

Paragrafens fjärde stycke innehåller en sekretessbrytande bestämmelse till förmån för konkursförvaltare. Denna bestämmelse föreslås bli utvidgad från att avse uppgifter ur revisionspromemoria till att avse uppgifter i ärende om revision.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.8.3.

17 §

Ett nytt andra stycke införs. Bestämmelsen innebär att sekretess enligt första stycket skall gälla även hos tillsynsmyndighet i konkurs för

uppgift som angår misstanke om brott. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.2.

I ett nytt sjunde stycke införs en sekretessbrytande bestämmelse till förmån för konkursförvaltare. Bestämmelsen innebär att sådana uppgifter i en förundersökning som har betydelse för en konkursutredning skall kunna lämnas till förvaltaren i konkursen. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.8.4.

Paragrafens sista stycke kompletteras med en ny bestämmelse. Ändringen innebär att sekretess till skydd för enskilda personliga och ekonomiska förhållanden inte skall gälla för uppgifter hos Säkerhetspolisen som är hänförliga till de verksamheter som anges i punkterna 1–4 eller 6 eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser om uppgifterna har införts i en allmän handling före 1949.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.2.2.

18 §

Ett tillägg görs till paragrafens andra stycke. Enligt bestämmelsens huvudregel upphör förundersökningssekretessen enligt 9 kap. 17 § att gälla för en uppgift som lämnas till domstol med anledning av åtal. Vissa undantag görs från denna huvudregel. Tillägget innebär att ytterligare ett undantag görs så att förundersökningssekretessen för uppgifter om företagshemligheter fortsätter att gälla trots att uppgifterna lämnas till en domstol med anledning av åtal om uppgifterna omfattas av sekretess hos domstolen enligt 8 kap. 17 §.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.5.

21 §

Sekretessen hos JämO, Jämställdhetsnämnden, DO, Nämnden mot diskriminering, Handikappombudsmannen, HomO och Konsumentombudsmannen skall gälla, inte bara om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs, utan även om det kan antas att någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Med anledning av härav görs dels en ändring i paragrafens första stycke, dels en redaktionell ändring så att andra stycket inarbetas i första stycket 4.

Den sekretess till skydd för enskilda som enligt paragrafens första stycke gäller hos JämO, DO och HomO i vissa ärenden skall gälla även i annat ärende som rör rådgivning åt enskild. Med rådgivning avses sådan service och olika former av bistånd som ombudsmännen regelmässigt lämnar enskilda.

Bestämmelsen har behandlats i kapitel 9.

14 kap.

2 §

Vissa ändringar görs i paragrafen med anledning av att de allmänna advokatbyråerna har avvecklats.

Den 1 juli 2000 ändrades 9 kap. 9 § sekretesslagen som en följd av att de allmänna advokatbyråerna hade avvecklats (SFS 2000:144). Ändringen i sekretesslagen behandlades i prop. 1999/2000:26, bet.

1999/2000:JuU10 och rskr. 1999/2000:151. Paragrafen reglerade tidigare sekretessen hos de allmänna advokatbyråerna i första stycket och sekretessen hos Notarius publicus i andra stycket. Numera består paragrafen endast av ett stycke och reglerar sekretessen hos Notarius publicus.

I 14 kap. 2 § femte och sjätte styckena sekretesslagen finns för närvarande hänvisningar till 9 kap. 9 § sekretesslagen i dess tidigare lydelse. På grund av förbiseende kom någon ändring inte att föreslås i 14 kap. 2 § sekretesslagen.

Hänvisningen i 14 kap. 2 § femte stycket till 9 kap. 9 § andra stycket ändras till att avse 9 § eftersom paragrafen numera enbart består av ett stycke. 14 kap. 2 § sjätte stycket upphävs.

10 §

Myndigheter som med tillämpning av de sekretessbrytande bestämmelserna i 9 kap. 1–2 §§ lämnar sekretessbelagda uppgifter till en konkursförvaltare får enligt 14 kap. 10 § första stycke 3 uppställa förbehåll som med vissa begränsningar inskränker konkursförvaltarens rätt att lämna uppgiften vidare eller att utnyttja uppgiften. Bestämmelsen kompletteras så att förbehåll får uppställas också om uppgifter lämnas ut till konkursförvaltare med tillämpning av den nya sekretessbrytande bestämmelsen i 9 kap. 17 §. Förslaget har behandlats i avsnitt 4.8.4.

Ändringen i 14 kap. 10 § första stycket 3, vad avser hänvisningen till 9 kap. 1 § fjärde stycket andra meningen, är en följdändring till den ändring som gjordes i sistnämnda stycke genom SFS 2000:1285, då en ny mening infördes i stycket och den dittillsvarande andra meningen blev den tredje meningen.

14.2 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)

7 kap.

9 §

Ett nytt andra stycke införs.

Enligt första stycket är en konkursförvaltare skyldig att under hela konkursförfarandet lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten. Enligt det nya andra stycket förskjuts denna upplysningsskyldighet i förhållande till borgenärer, granskningsmän och gäldenären, såvitt avser uppgift om att förvaltaren har anmält brottsmisstankar eller misstankar om att näringsförbud kan komma ifråga till åklagaren enligt 7 kap. 16 § konkurslagen, till dess förvaltaren avger slutredovisning. Andra stycket innebär inte att konkursförvaltaren skulle vara förhindrad att lämna upplysningar om en anmälan enligt 7 kap. 16 § före slutredovisningen i de fall han anser att det finns skäl till det.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 4.8.2.

15 §

Paragrafens första stycke 5 upphävs.

I paragrafen anges vad förvaltarberättelsen skall innehålla. Enligt första stycket 5 skall förvaltarberättelsen bl.a. innehålla en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren.

Eftersom konkursförvaltarens upplysningsskyldighet enligt 7 kap. 9 § förskjuts tidsmässigt avseende sådana uppgifter som avses 15 § första stycket 5 till dess han avger slutredovisning upphävs den sistnämnda bestämmelsen. Ändringen innebär inte att konkursförvaltaren skulle vara förhindrad att lämna upplysningar om en anmälan enligt 7 kap. 16 § i de fall han anser att det finns skäl till det.

Ändringen har behandlats i avsnitt 4.8.2.

14.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgift inom Kulturdepartementets förvaltningsområde

Ändringen har behandlats i kapitel 10.

14.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:576) om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Den 30 maj 2002 antog riksdagen lagen (2002:576) om ändring i sekretesslagen (prop. 2001/02:130, bet. 2001/02:TU13, rskr. 2001/02:280). Lagändringen avsåg de i bilagan till sekretesslagen angivna enskilda besiktningsorgan som utför fordonskontroll. Ändringen skall träda i kraft den 1 maj 2003.

Eftersom de förslag till ändringar i bilagan som framläggs i denna proposition föreslås träda i kraft redan den 1 februari 2003 har förslaget till ändringar i bilagan utformats som en lag om ändring i ovan nämnda lag.

De nya ändringarna i bilagan innebär att offentlighetsprincipen och sekretesslagen skall gälla för sådan verksamhet hos Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige, Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Föreningen Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation och Sveriges författarförbund som består av fördelning av statsbidrag till enskilda konstnärer, musiker och författare. Offentlighetsprincipen och sekretesslagen skall vidare gälla för Frökontrollen Mellansverige Aktiebolags verksamhet, såvitt avser certifiering av utsäde, och Svenska Kennelklubbens verksamhet, såvitt avser driften av det register som avses i lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar.

Ändringarna har behandlats i kap. 10.

Sammanfattning av Ekosekretessutredningens betänkande Ekonomisk brottslighet och sekretess (SOU 1999:53)

Prop. 2001/02:191
Bilaga 1

Bakgrund

Utredningens huvuduppgift har varit att föreslå åtgärder i syfte att effektivisera bekämpningen av ekonomisk brottslighet, genom att göra det möjligt för berörda myndigheter och andra organ att i ökad utsträckning lämna information om sådant som har betydelse för att förebygga, upptäcka eller utreda ekonomisk brottslighet. Utredningen har därvid utgått från den syn på brottsbekämpningen som kommit till uttryck i bl.a. regeringens strategi för samhällets samlade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten om hur bekämpningen av sådan brottslighet skall bedrivas och hur den förväntas utvecklas i framtiden.

Bör grundstrukturen i sekretesslagen ändras?

Åtskilliga av de sekretessproblem som har påtalats hör samman med grundprincipen i sekretesslagen att sekretess gäller inte bara i förhållande till enskilda utan även mellan myndigheter och mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet. Mot bakgrund av att en översyn av hela sekretesslagen har beslutats, och att regeringen därvid har tagit ställning för att det nuvarande systemet med sekretess mellan myndigheter skall bestå, har vi avstått från att lägga fram förslag som bryter den grundläggande strukturen i den nuvarande lagstiftningen.

Ett annat område som har utpekats som problemfyllt är generalklausulen och dess tillämpning. De problem som har påtalats har emellertid inte gett underlag för att föreslå förändringar i denna utan tyder mera på att det krävs utbildningsinsatser för att undanröja problem som hänför sig till en alltför försiktig hållning till de möjligheter till samarbete som generalklausulen erbjuder. Dessutom skulle en ändring av generalklausulen få generell verkan och därmed följer på områden där vi inte kan överblicka konsekvenserna.

Uppgifter om brott

Bestämmelserna om sekretessgenombrott för uppgifter om misstanke om brott är enligt vår mening tillräckliga för att tillgodose behovet av att myndigheter kan anmäla brott och lämna uppgifter under förundersökning. Vi föreslår därför inte några nya regler om anmälningsskyldighet eller annan uppgiftsskyldighet. 14 kap. 2 § sekretesslagen är emellertid svåröverskådlig och anses svårtolkad. Vi föreslår därför vissa förändringar som skall göra paragrafen lättare att tillämpa och därigenom kunna bidra till ett ökat informationsflöde.

Uppgifter om planerade brott

Bestämmelserna i 14 kap. 2 § fjärde och femte styckena sekretesslagen medger sekretessgenombrott vid misstanke om *begångna brott* (även brott som är straffbara på försöks- och förberedelsestadiet) men däremot inte vid misstanke om *planerade brott*. Sådana uppgifter kan i viss utsträckning lämnas med stöd av generalklausulen. Vi anser emellertid att de nuvarande möjligheterna att lämna upplysning om planerade brott är för begränsade och föreslår därför en bestämmelse om sekretessgenombrott för planerade brott. Samma förutsättningar bör gälla beträffande brottets svårhetsgrad och förväntad påföljd som för sekretessgenombrott för begångna brott. Härutöver bör krävas att uppgiften rör en konkret brottsplan och att den kan antas ha betydelse för att avvärja brottet. Syftet är att uppgiftslämnandet skall kunna leda till att brottet förhindras. Bestämmelsen får framför allt betydelse i de fall myndigheterna känner igen handlingsmönster från tidigare brott.

Kravet på att det skall vara fråga om en konkret brottsplan innebär att allmänna misstankar om att en person sysslar med brottslig verksamhet, obekräftade tips om att en person kan komma att begå ett inte närmare preciserat brott eller diffusa uppgifter om att ett visst företag kan komma att utnyttjas för brott i framtiden inte är tillräckligt för att bryta sekretess med stöd av den föreslagna bestämmelsen.

Vi anser att den nuvarande lagstiftningen ger tillräckliga möjligheter för polisen att i det enskilda fallet varna den som riskerar att utsättas för brott. Vi föreslår därför inte några ändrade regler på detta område.

Informationsutbyte i underrättelseverksamhet

Underrättelseverksamhet förväntas bli en allt viktigare informationskälla för att förebygga och förhindra brott. Till viss del bedrivs underrättelseverksamhet på ett sätt som liknar förundersökningar, nämligen vid s.k. särskilda undersökningar. Sådana undersökningar förutsätter ett särskilt beslut där undersökningens inriktning och omfattning anges samt hur den skall bedrivas.

Ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter skulle effektivisera underrättelseverksamheten. Vi föreslår att det för tullens och polisens underrättelseverksamhet införs en sekretessbrytande regel som möjliggör informationsutbyte i särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet. Med allvarlig brottslig verksamhet avses detsamma som i registerlagstiftningen, nämligen brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver. Även om på sikt samma regler bör gälla för skattebrottsenheternas underrättelseverksamhet som för polisens och tullens anser vi att det ännu är för tidigt att lägga fram förslag om detta.

Det är angeläget att samma sekretesskydd gäller för uppgifter i underrättelseverksamhet oavsett vilken myndighet som bedriver denna. Vi föreslår därför att sekretessen för tullens underrättelseverksamhet skärps så att samma sekretesskydd kommer att gälla för underrättelseuppgifter hos polisen, tullen och skattebrottsenheterna.

Begreppet brottsförebyggande verksamhet är inte definierat i lagtext och dess närmare innehåll är oreglerat. Det förutsätts ett mer eller mindre aktivt engagemang av hela samhället i syfte att begränsa förutsättningarna för brott. I vid mening har därför de flesta myndigheter en brottsförebyggande roll, exempelvis vid upphandling eller i kontrollverksamhet. En sekretessbrytande regel för brottsförebyggande verksamhet skulle mot den bakgrunden bli diffus och medföra att myndigheter kunde lämna sekretessbelagda uppgifter till varandra i en utsträckning som knappast kan överblickas. Den skulle dessutom kunna komma i konflikt med vissa myndigheters primära arbetsuppgifter. Vi föreslår därför inte några sekretessbrytande regler för brottsförebyggande ändamål, utöver de förslag som tidigare redovisats.

Vi skall enligt direktiven särskilt ta upp frågan om varningssignaler i brottsförebyggande syfte. En sådan varningssignal kan vara att någon är misstänkt eller dömd för ekonomisk brottslighet. Vi har därför diskuterat tillgången till uppgifter ur polisens register. Vi föreslår inte någon generell förändring i fråga om tillstånds- och bidragsbeviljande myndigheters rätt att få tillgång till uppgifter ur polisens register. Det bör enligt vår mening prövas från fall till fall om ytterligare myndigheter bör få åtkomst till sådana uppgifter.

Sekretesskyddet för den enskilde, för information hos Jordbruksverket om personer som betraktas som en risk vid handläggning av EU-bidrag inom jordbrukets område, är bristfälligt. Vi föreslår därför en sekretessregel som skall tillgodose detta skydd.

Informationsutbyte vid myndighetssamverkan

Vi diskuterar ingående i vilken utsträckning sekretess hindrar myndigheter att samverka vid bekämpningen av ekonomisk brottslighet och konstaterar att sekretessregleringen inte hindrar de flesta former för samverkan som statsmakterna utpekat som särskilt viktiga. Vi finner bl.a. att sekretess inte hindrar samverkan som består i att

- följa och analysera utvecklingen av den ekonomiska brottsligheten,
- arbeta problemorienterat,
- ägna uppmärksamhet åt nya former av ekonomisk brottslighet,
- utarbeta gemensamma strategier för brottsbekämpningen,
- planera och genomföra gemensamma kontrollaktioner,
- verka för att förebygga brott,
- delta i fasta arbetsgrupper eller att
- analysera och utvärdera verksamheten.

När det gäller samarbetet i enskilda ärenden i den operativa verksamheten ter det sig dock annorlunda. Där kan sekretessproblem uppstå. Vi föreslår, efter en ingående diskussion om för- och nackdelar, inte några nya regler om sekretess eller sekretessgenombrott i samverkansorgan.

För att åstadkomma en snabbare utveckling av samverkan mellan myndigheter bör emellertid kravet på att dessa skall samarbeta och dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter göras tydligare. Det är också viktigt att riksdagen får möjlighet att ta ett samlat grepp på frågorna om myndighetssamarbete och informationsutbyte. Vi föreslår därför att de

viktigaste delarna av förordningen om myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet förs över till en lag och att skyldigheten att samarbeta lagfästs. Det är också angeläget att arbetet med att förhindra att EU-bidrag används för fel ändamål får en tydligare knytning till bekämpningen av ekonomisk brottslighet. Myndigheter som tillämpar bestämmelserna om statliga myndigheters riskhantering föreslås få skyldighet att särskilt uppmärksamma risker för ekonomisk brottslighet riktad mot stöd, bidrag och liknande förmåner som utgår av allmänna medel eller EU-medel.

Samarbete mellan myndigheter och konkursförvaltare

Sekretessen hos bl.a. polisen och åklagare för uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden har nyligen skärpts. Detta gör det svårare än tidigare för myndigheter att engagera konkursförvaltare i den brottsbekämpande verksamheten, vilket står i motsatsförhållande till de av statsmakterna uttalade önskemålen att utvidga samarbetet med dessa. Det bortfall av information som den ändrade sekretessregleringen ger upphov till måste enligt vår mening kompenseras.

Av det skälet och för att effektivisera konkursutredningen föreslår vi en sekretessbrytande regel som innebär att åklagare, polismyndighet och tullmyndighet kan lämna uppgift ur en förundersökning om konkursgäldenären till förvaltaren i dennes konkurs, om uppgiften kan antas ha betydelse för konkursutredningen. I de fall konkursgäldenären är en enskild näringsidkare eller en juridisk person gäller motsvarande för dessas företrädare. Den utlämnande myndigheten skall enligt förslaget kunna uppställa förbehåll vid utlämnandet.

Ett problem i samarbetet mellan myndigheter och konkursförvaltare är att denne inte omfattas av sekretesslagens regelsystem. Förvaltaren har dessutom upplysningsskyldighet enligt konkurslagen gentemot bl.a. gäldenären. För att begränsa problemen med att gäldenären till följd av denna upplysningsskyldighet kan få kännedom om uppgifter om brottsmisstankar som han annars inte skulle ha haft tillgång till, föreslår vi att det inte skall föreligga någon skyldighet för konkursförvaltare att lämna uppgift om att han gjort brottsanmälan eller vad han fått kännedom om i anledning av brottsmisstanken förrän i samband med slutredovisningen.

Vi föreslår även att möjligheten att låta konkursförvaltare i den reviderades konkurs få del av uppgifter från skattemyndigheterna utvidgas från att gälla enbart revisionspromemorior till att omfatta även andra handlingar i revisionsärenden.

Banksekretess

Banksekretessen regleras genom en bestämmelse i bankrörelselagen som innebär att en bank inte obehörigen får yppa vad den vet om en kund och dennes förhållanden. Motsvarande regler finns för den som bedriver värdepappersrörelse eller finansieringsverksamhet. Det finns, utöver de allmänna reglerna i rättegångsbalken, inte några särskilda regler om när och hur brottsbekämpande myndigheter i en förundersökning kan få

tillgång till information hos banker. I stället har praxis utvecklats ur en tolkning av vad som är obehörigt yppande. Eftersom en effektiv brottsbekämpning förutsätter att nödvändig information är åtkomlig snabbt och då praxis i fråga om utlämnande inte är enhetlig, föreslår vi att det direkt av bestämmelserna om sekretess skall framgå att uppgiftslämnande för brottsbekämpande ändamål inte är obehörigt. Förslaget innebär ingen ändring i fråga om bankernas möjlighet att göra anmälan om brott och att i samband med detta spontant lämna erforderliga uppgifter, även om dessa omfattas av sekretess.

Vi föreslår inte någon regel som bryter banksekretess innan förundersökning har inletts. Även om en sådan regel skulle öka effektiviteten i den brottsutredande verksamheten anser vi att det skulle innebära ett alltför stort avsteg från den nuvarande strikta synen på banksekretess att medge sekretessgenombrott för de icke reglerade förstadierna till förundersökning.

Nya regler för kronofogdemyndigheterna

Den svaga och begränsade sekretessen hos kronofogdemyndigheter och tillsynsmyndigheter i konkurs har framhållits som ett särskilt problem vid samverkan mellan myndigheter. Mot bakgrund av statsmakternas önskemål om att ge exekutionsväsendet en mer framträdande roll i bekämpningen av ekonomisk brottslighet föreslår vi att sekretess skall gälla inom exekutionsväsendet och hos tillsynsmyndigheter i konkurs för uppgift om brott, oavsett vilket brott det är fråga om och oavsett vem som är misstänkt. Vi föreslår också att sekretessen till skydd för enskild regleras på motsvarande sätt. Genom dessa förslag kommer lika starkt sekretesskydd att gälla för brottsmisstankar hos alla de myndigheter som oftast samverkar vid bekämpning av ekonomisk brottslighet.

För närvarande skyddas inte uppgifter om bl.a. planerade aktioner av någon sekretess hos kronofogdemyndigheterna, om inte någon regel om överförd sekretess kan tillämpas. Hos andra myndigheter med vilka kronofogdemyndigheterna samverkar finns det däremot sekretesskydd för uppgifter av detta slag. Eftersom gemensamma aktioner är ett av statsmakterna särskilt utpekat område där samarbetet skall förstärkas föreslår vi en ny sekretessregel. Sekretess skall enligt förslaget gälla för kronofogdemyndighets verksamhet som rör planering av eller annan förberedelse för verkställighetsåtgärd.

Underrättelse till kronofogdemyndighet om beslag

Vi föreslår en regel om att myndigheter som hanterar beslag, främst polisen och tullen, i samband med hävande av beslaget skall underrätta kronofogdemyndigheten om det finns tillgångar som är tillgängliga för exekutiva åtgärder. Alla typer av beslag, men endast beslag från den misstänkte, omfattas av regleringen; dock endast om värdet av det beslagtagna kan antas uppgå till minst ett halvt basbelopp. För att underlätta kronofogdemyndighetens hantering skall den även underrättas om omständigheter rörande beslaget som är av intresse för den fortsatta handläggningen, t.ex. sådant som belyser ägarförhållandena. Den

föreslagna regeln utesluter inte en tillämpning av generalklausulen i andra fall.

Prop. 2001/02:191
Bilaga 1

Vi diskuterar om en motsvarande reglering bör införas för andra tvångsmedel eller i andra situationer där polisen och tullen kan få kännedom om ekonomiska tillgångar men föreslår inga sådana bestämmelser. I det enskilda fallet får övervägas om generalklausulen kan tillämpas.

Frågor om insyn och sekretess

Av olika uttalanden och av rättspraxis framgår att bestämmelsen om partsinsyn i 14 kap. 5 § sekretesslagen är svårtolkad och att den tillämpas olika. Vi föreslår att paragrafen ändras så att den blir tydligare och enklare att tillämpa. De av oss föreslagna ändringarna i paragrafen bör emellertid – hur angelägna de än är – inte genomföras innan frågan om målsägandens och misstänkts rätt till insyn i förundersökning har lösts.

Vissa andra sekretessfrågor

I direktiven har tagits upp frågan om sekretess enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen gäller för uppgifter i en förundersökning som avslutats utan beslut om åtal. Eftersom rättspraxis numera ger stöd för att sekretess kan gälla även för uppgifter i en nedlagd förundersökning finner vi inget behov av lagändring på denna punkt.

Att olika sekretessregler gäller hos åklagare och domstol vid handläggning av mål där det förekommer företagshemligheter har lett till problem. För att undanröja dessa, och de risker det kan innebära för den enskilde att en företagshemlighet oavsiktligt avslöjas, föreslår vi att sekretessen för uppgifter i en förundersökning om företagshemligheter skall kunna kvarstå även om uppgifterna lämnas till domstol med anledning av åtal.

Eftersom det är viktigt att sekretesslagstiftningen inte utgör ett hinder mot ett effektivt samarbete över nationsgränserna föreslår vi att sekretess skall gälla i ärenden om internationell rättshjälp.

Vi föreslår vidare att samma sekretess skall gälla för utredning om rådgivningsförbud som för utredning om näringsförbud.

Utbildnings- och kompetensfrågor

Eftersom bristfälliga kunskaper om sekretessregleringen i sig utgör ett hinder mot bättre samarbete mellan myndigheter föreslår vi att kraftfulla insatser skall göras för att höja kompetensen. Det är enligt vår mening nödvändigt att höja kompetensen inom alla berörda myndighetsområden i frågor som rör sekretess och informationsutbyte. Vi föreslår att Ekobrottsmyndigheten får i uppdrag bl.a. att utarbeta förslag till utbildning med inriktning på sekretessproblem vid myndighetssamarbete.

1 Förslag till lag om samverkan mellan myndigheter för att bekämpa ekonomisk brottslighet

Häri genom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller föreskrifter om samverkan mellan myndigheter för att förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet. Syftet med samverkan är

1. att effektivisera kampen mot den ekonomiska brottsligheten genom informationsutbyte, överläggning och samordning mellan berörda statliga myndigheter och genom samverkan mellan dessa myndigheter och kommuner, näringsliv och organisationer,
2. att identifiera och uppmärksamma risker för ekonomisk brottslighet riktad mot stöd, bidrag och liknande förmåner som utgår av allmänna medel eller EU-medel samt
3. att ge regering och riksdag underlag för åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten.

Samverkansorgan

2 § På central nivå finns ett samverkansorgan mot ekonomisk brottslighet, Ekorådet.

3 § Ekorådet skall särskilt

1. följa utvecklingen av den ekonomiska brottsligheten,
2. tidigt uppmärksamma nya inslag i denna brottslighet,
3. vara forum för överläggningar som rör samordning av de berörda centrala myndigheternas verksamhetsplanering såvitt avser bekämpningen av ekonomisk brottslighet,
4. ta initiativ till myndighetsgemensamma aktioner för att förebygga och beivra ekonomisk brottslighet samt
5. analysera och utvärdera dessa insatser.

4 § I varje län finns ett regionalt samverkansorgan mot ekonomisk brottslighet. Detta skall inom länet utföra de uppgifter Ekorådet har på central nivå.

Skyldighet att samverka m.m.

5 § Myndigheter, som har till uppgift att

1. bekämpa ekonomisk brottslighet,
 2. utöva tillsyn över verksamhet där ekonomisk brottslighet kan förekomma,
 3. besluta om utbetalning av stöd, bidrag och liknande förmåner som utgår av allmänna medel eller EU-medel, eller
 4. för annans räkning utbetala sådana medel,
- skall samarbeta med varandra i syfte att förhindra och förebygga ekonomisk brottslighet.

6 § Myndigheter, som skall tillämpa bestämmelserna om statliga myndigheters riskhantering, skall särskilt identifiera och uppmärksamma risker för ekonomisk brottslighet riktad mot stöd, bidrag och liknande förmåner som utgår av allmänna medel eller EU-medel. Myndigheterna skall därvid samarbeta med varandra. De skall även i övrigt samverka för att förhindra och förebygga ekonomisk brottslighet. I den mån hinder inte möter på grund av sekretess skall de lämna information till andra myndigheter om vad de erfarit angående risker, utvecklingstendenser m.m.

Prop. 2001/02:191
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 9 och 15 §§ konkurslagen (1987:672) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.
9 §¹²

Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten.

Förvaltaren är dock inte skyldig att, innan han avger slutredovisning, lämna uppgift om anmälan enligt 16 § eller vad han i samband därmed har erfarit.

15 §

Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,
2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,
4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta särskild balansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,
5. *en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren,*
6. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bok-

5. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bok-

¹² Senaste lydelse 1987:672.

föringskyldig har tillämpat och hur bokföringskyldigheten har fullgjorts. Prop. 2001/02:191 Bilaga 2

föringskyldig har tillämpat och hur bokföringskyldigheten har fullgjorts.
Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen.

3 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Prop. 2001/02:191
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 8 § rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap. 8 §¹³

Om det inte inom den tid som avses i 7 § har väckts åtal eller kommit in någon begäran till rätten om förlängning av tiden eller om det annars inte längre finns skäl för beslag, skall beslaget omedelbart hävas.

Beslag av föremål som någon har framställt anspråk på får dock hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om att beslaget kan komma att hävas har sänts till den som framställt anspråket. Om denne medger det, skall dock beslaget hävas omedelbart. Den som beslaget har gjorts hos behöver inte underrättas.

Ett beslag hävs av rätten eller, om beslaget inte har meddelats eller fastställts av rätten, av undersökningsledaren eller åklagaren.

När ett beslag från en misstänkt hävs och värdet av det som skall återställas till denne kan antas uppgå till minst ett halvt basbelopp skall polisen eller annan som förvarar det beslagtagna, om inte särskilda hinder möter, genast underrätta kronofogdemyndigheten om hävandet. Kronofogdemyndigheten skall också underrättas om de närmare omständigheterna vid beslaget.

När målet avgörs, skall rätten pröva om ett beslag fortfarande skall bestå. Om målet avgörs genom dom, skall andra stycket inte tillämpas. Rätten får i samband med dom besluta om beslag.

¹³ Senaste lydelse 1998:1573.

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)

dels att 5 kap. 1 §, 9 kap. 1, 2, 17, och 18 §§, samt 14 kap. 2, 5 och 10 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 5 kap. 7 §, 7 kap. 37 § och 14 kap. 11 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹⁴

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål, 2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott, 3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud, 4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, <i>eller</i> 5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderlagen (1990:1342) eller efterlevnaden av 7 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,	3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud <i>eller rådgivningsförbud</i>, 4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, 5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderlagen (1990:1342) eller efterlevnaden av 7 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, <i>eller</i>

6. kronofogdemyndighets verksamhet som rör planering av eller annan förberedelse för verkställighetsåtgärd

om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

<p>För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet</p>	<p>För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet</p>
---	---

¹⁴ Senaste lydelse 1999:93.

med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Detsamma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar.

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Detsamma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar och 4 § lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Sekretessen enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om brott.

7 §

Sekretess gäller för uppgift i myndighets verksamhet för åtgärd på begäran av främmande stat

1. i utredning enligt reglerna om förundersökning i brottmål,

2. rörande angelägenhet som avser användning av tvångsmedel,

om det kan antas att åtgärden begärts under förutsättning att uppgiften inte röjs. Under samma förutsättning gäller sekretess även för framställning om sådan åtgärd.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

7 kap.

37 §

Sekretess gäller hos Statens jordbruksverk för uppgift om överträdelse av bestämmelse i gemenskapsrätten om stöd inom jordbrukets område och om den som gjort sig skyldig till eller misstänks för en sådan överträdelse, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

9 kap.

1 §¹⁵

Sekretess gäller i myndighets verksamhet, som avser bestämmande av skatt eller som avser taxering eller i övrigt fastställande av underlag för bestämmande av skatt, för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden. Motsvarande sekretess gäller i myndighets verksamhet som avser förändring av eller uttag ur register som avses i skatteregisterlagen (1980:343) för uppgift som har tillförts sådant register och hos kommun eller landsting för uppgift som lämnats dit i ett ärende om förhandsbesked i skatte- eller taxeringsfråga. Uppgift hos Tullverket får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. För uppgift i mål hos domstol gäller sekretessen endast om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Detsamma gäller uppgift som med anledning av överklagande hos domstol registreras hos annan myndighet enligt 15 kap. 2 § första stycket 3 eller 4. Har uppgift i mål hos domstol erhållits från annan myndighet och är den sekretessbelagd där, gäller dock denna sekretess hos domstolen, om uppgiften saknar betydelse i målet.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och, med undantag för arvsskatt och gåvoskatt, annan direkt skatt samt omsättningskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift samt skattetillägg och förseningsavgift. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Sekretessen gäller inte beslut, varigenom skatt eller pensionsgrundande inkomst bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs, såvida inte beslutet meddelas i ärende om

1. förhandsbesked i taxerings- eller skattefråga,
2. medgivande att skattepliktig intäkt enligt reglerna om statlig inkomstskatt inte skall anses uppkomma vid avyttring av aktier i fåmansföretag,

¹⁵ Senaste lydelse 1998:1686.

3. beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige när beslutet har fattats av Forskarskattenämnden.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lag om förfarande vid beskattning, om skatteregister eller i lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m. Vidare får utan hinder av sekretessen uppgift i *en revisionspromemoria* lämnas till förvaltare i den reviderades konkurs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lag om förfarande vid beskattning, om skatteregister eller i lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m. Vidare får utan hinder av sekretessen uppgift i *ärende om revision* lämnas till förvaltare i den reviderades konkurs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

2 §¹⁶

Sekretess gäller i

1. särskilt ärende om revision eller annan kontroll i fråga om skatt, tull eller avgift samt annan verksamhet som avser tullkontroll och som inte faller under 1 §,

2. ärende om kompensation för eller återbetalning av skatt,

3. ärende om anstånd med erläggande av skatt

för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

I fråga om sekretess enligt denna paragraf tillämpas 1 § första stycket tredje–sjätte meningarna.

Sekretessen gäller inte beslut i ärende som avses i första stycket 2 och 3.

Utan hinder av sekretessen får uppgift i *en revisionspromemoria* lämnas till förvaltare i den reviderades konkurs. Vidare får utan hinder av sekretessen uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m.

Utan hinder av sekretessen får uppgift i *ärende om revision* lämnas till förvaltare i den reviderades konkurs. Vidare får utan hinder av sekretessen uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lagen (1994:1552) om tullkontroll av varumärkesintrång m.m.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

17 §¹⁷

Sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om inte annat följer av 18 §

1. i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

2. i angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,

3. i angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),

4. i åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Statens kriminaltekniska laboratoriums, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,

¹⁶ Senaste lydelse 1998:1686.

¹⁷ Senaste lydelse 1999:94.

5. i Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,

6. i register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:622) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,

7. i register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,

8. i register som förs av Riksskatteverket enligt lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar eller som annars behandlas där med stöd av samma lag, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Sekretess enligt första stycket gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om brott.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt förordning som har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretessen får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622) och lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

18 §¹⁸

Sekretessen enligt 17 § första stycket gäller inte

1. beslut huruvida åtal skall väckas, beslut om att förundersökning inte skall inledas samt beslut om att förundersökning skall läggas ned,

2. uppgift i ärende om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot,

3. uppgift som avser omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen (1984:387).

Sekretessen enligt 17 § första stycket upphör att gälla, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal, såvida inte sekretess för uppgiften skall gälla hos domstolen enligt 16 §, eller uppgiften uppenbarligen saknar betydelse i målet eller finns i handling som har erhållits från annan myndighet där sekretess gäller för uppgiften.

Sekretessen enligt 17 § första stycket upphör att gälla, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal, såvida inte sekretess för uppgiften skall gälla hos domstolen enligt 8 kap. 17 § eller 9 kap. 16 §, eller uppgiften uppenbarligen saknar betydelse i målet eller finns i handling som har erhållits från annan myndighet där sekretess gäller för uppgiften.

¹⁸ Senaste lydelse 1984:922

14 kap.

2 §¹⁹

Sekretess hindrar inte att uppgift i annat fall än som avses i 1 § lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för

1. förundersökning, rättegång, ärende om disciplinansvar eller skiljande från anställning eller annat jämförbart rättsligt förfarande vid myndigheten mot någon rörande hans deltagande i verksamheten vid den myndighet där uppgiften förekommer,

2. omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer, eller

3. tillsyn över eller revision hos den myndighet där uppgiften förekommer.

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas i muntligt eller skriftligt yttrande av sakkunnig till domstol eller myndighet som bedriver förundersökning i brottmål.

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428). Uppgift hos myndighet som driver televerksamhet om enskilds telefonnummer får dock, om den enskilde hos myndigheten begärt att abonnemanget skall hållas hemligt och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket, lämnas ut endast om den myndighet som begär uppgiften finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl.

Sekretess hindrar inte att uppgift som angår misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet, om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda annan påföljd än böter.

Om det finns anledning anta att ett brott har begåtts för vilket fängelse är föreskrivet och för vilket annan påföljd än böter kan förväntas, hindrar inte sekretess att uppgift som kan antas ha betydelse för utredning om brottet lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet vars uppgift är att beivra brottet.

Om det finns anledning anta att ett brott som sägs i fjärde stycket planeras, hindrar inte sekretess att uppgift lämnas till polismyndighet, tullmyndighet eller polisman vid Ekobrottsmyndigheten, om uppgiften rör en konkret brottsplan och kan antas ha betydelse för möjligheten att avvärja brottet.

Sekretess hindrar inte att uppgift, som kan antas ha betydelse för en särskild undersökning enligt bestämmelserna i polisdatalagen

¹⁹ Senaste lydelse 1994:86

(1998:622) eller lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, lämnas till den myndighet som bedriver undersökningen, om undersökningen avser brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6, 33 och 34 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § andra stycket gäller vad som föreskrivs i *fjärde stycket* endast såvitt angår *misstanke om* brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1, 4, 33 eller 34 § inte att uppgift som angår *misstanke om* brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

Tredje och fjärde styckena gäller inte uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 9 § första stycket.

Sekretess enligt 7 kap. 1 § och 4 § första och tredje styckena hindrar inte att uppgift om enskild, som inte fyllt arton år eller som fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel, eller närstående till denne lämnas från myndighet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten till annan sådan myndighet, om det behövs för att den enskilde skall få nödvändig vård, behandling eller annat stöd. Detsamma gäller i fråga om lämnande av uppgift om gravid kvinna eller närstående till henne, om det behövs för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6, 33 och 34 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § andra stycket gäller vad som föreskrivs i *fjärde–sjätte styckena* endast såvitt angår brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1, 4, 33 eller 34 § inte att uppgift som angår brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

Tredje–sjätte styckena gäller inte uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 9 § första stycket.

5 §²⁰

Sekretess hindrar inte att sökande, klagande eller annan part i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet tar del av handling eller annat material i målet eller ärendet. Handling eller annat material får dock inte lämnas ut, i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådant fall skall myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller, i den mån det behövs för att han skall kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen skall skydda.

Sekretess hindrar inte att *den som är* sökande, klagande eller annan part i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet, *och som på grund härav har rätt till insyn*, tar del av handling eller annat material i målet eller ärendet. Handling eller annat material får dock inte lämnas ut, i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådant fall skall myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller, i den mån det behövs för att han skall kunna ta tillvara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen skall skydda. *Sekretess hindrar aldrig att den som är part i ett mål eller ärende tar del av dom eller beslut i målet eller ärendet.*

Sekretess hindrar aldrig att part i mål eller ärende tar del av dom eller beslut i målet eller ärendet. Inte heller innebär sekretess begränsning i parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörande av mål eller ärende

Om rätten att ta del av omständigheter eller handlingar följer av rättegångsbalken gäller inte första stycket. Sekretess innebär inga begränsningar i fråga om rätt till insyn enligt rättegångsbalken och hindrar aldrig den som är part att ta del av dom eller beslut i målet eller ärendet.

Första och andra styckena tillämpas inte, om avvikande bestämmelser har meddelats i lag.

10 §²¹

Myndigheten får uppställa förbehåll, som inskränker enskild mottagares rätt att lämna uppgift vidare eller utnyttja uppgift, också när

1. myndigheten enligt 5 § lämnar sekretessbelagd uppgift till part, ställföreträdare, ombud eller biträde,

2. myndigheten med stöd av 7 § första stycket lämnar uppgift till någon som inte är knuten till myndigheten på det sätt som anges i 1 kap. 6 §,

3. myndigheten med stöd av 9 kap. 1 § fjärde stycket andra meningen eller 9 kap. 2 § fjärde stycket lämnar uppgift till 3. myndigheten med stöd av 9 kap. 1 § fjärde stycket andra meningen eller 9 kap. 2 § fjärde stycket *eller 14 kap. 11 §* lämnar

²⁰ Senaste lydelse 1991:575

²¹ Senaste lydelse 1994:595

konkursförvaltare.

uppgift till konkursförvaltare.

Prop. 2001/02:191

Bilaga 2

Förbehåll enligt första stycket 1 får inte innebära förbud mot att utnyttja uppgiften i målet eller ärendet eller mot att lämna muntlig upplysning till part, ställföreträdare, ombud eller biträde.

Har förbehåll uppställts enligt första stycket 2, skall i fråga om förbehållet gälla vad som föreskrivs i 7 § tredje och fjärde styckena angående förbud att lämna ut eller utnyttja uppgift.

Ett förbehåll enligt första stycket 3 får inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren skall kunna fullgöra de skyldigheter som åvilar honom i anledning av konkursen.

Förordnande av regeringen eller riksdagen för särskilt fall om undantag från sekretess för uppgift får förenas med villkor att förbehåll som anges i första stycket skall uppställas vid utlämnande av uppgiften.

11 §

Sekretess hindrar inte att uppgift om en enskild ur en förundersökning lämnas till förvaltaren i dennes konkurs av åklagare, polismyndighet eller tullmyndighet, om uppgiften kan antas ha betydelse för konkursutredningen. Detsamma gäller uppgift om den som senare än två år innan konkursansökan inkom till tingsrätten innehaft ställning som sådan företrädare för en enskild näringsidkare eller juridisk person i konkurs som avses i 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

5 Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Prop. 2001/02:191
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 10 § bankrörelselagen (1987:617) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

10 §²²

Enskildas förhållanden till bank får inte obehörigen röjas.

Enskildas förhållanden till bank får inte obehörigen röjas. *Som obehörigt röjande anses inte att uppgift lämnas till förundersökningsledare eller åklagare, om uppgiften kan antas ha betydelse i en förundersökning.*

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken skall inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket. Detsamma gäller en revisor som bryter mot förbudet i 3 kap. 14 § första stycket att lämna upplysningar om en banks angelägenheter.

I 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser som innebär att vad som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

²² Senaste lydelse 1997:557.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

Prop. 2001/02:191
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 8 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
8 §²³

En styrelseledamot eller befattningshavare hos ett värdepappersbolag, vilken i den egenskapen får kunskap om en uppdragsgivares affärsförhållanden eller personliga förhållanden, får inte obehörigen röja vad han har fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med uppdragsgivarens intresse.

En styrelseledamot eller befattningshavare hos ett värdepappersbolag, vilken i den egenskapen får kunskap om en uppdragsgivares affärsförhållanden eller personliga förhållanden, får inte obehörigen röja vad han har fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med uppdragsgivarens intresse. *Som obehörigt röjande anses inte att uppgift lämnas till förundersökningsledare eller åklagare, om uppgiften kan antas ha betydelse i en förundersökning.*

I 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser som innebär att vad som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

²³ Senaste lydelse 1997: 558

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet

Prop. 2001/02:191
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
5 §²⁴

Enskildas förhållanden till kreditmarknadsföretag får inte obehörigen röjas.

Enskildas förhållanden till kreditmarknadsföretag får inte obehörigen röjas. *Som obehörigt röjande anses inte att uppgift lämnas till förundersökningsledare eller åklagare, om uppgiften kan antas ha betydelse i en förundersökning.*

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken skall inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket.

I 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser som innebär att vad som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

²⁴ Senaste lydelse 1997:453.

Förteckning över remissinstanser och andra organ som har yttrat sig över Ekosekretessutredningens betänkande Ekonomisk brottslighet och sekretess (SOU 1999:53)

Riksdagen ombudsmän, Svea hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Malmö tingsrätt, Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Kammarkollegiet, Riksförsäkringsverket, Tullverket, Finansinspektionen, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Statens jordbruksverk, Närings- och teknikutvecklingsverket, EU-bedrägeridelegationen, Patent- och registreringsverket, Kustbevakningen, Stockholms kommun, Malmö kommun, Östersunds kommun, Svenska Kommunförbundet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Industriförbund (SIF), Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR), Sveriges Försäkringsförbund, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademiernas centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska Tidningsutgivareföreningen, Svenska Bankföreningen, Sveriges domareförbund, Fondbolagens förening, Konkursförvaltarkollegiernas förening, Svenska Inkassoföreningen, Finansbolagens Förening.

Riksskatteverket har bifogat yttranden från skattemyndigheterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Östersund samt från kronofogdemyndigheterna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Eskilstuna och Jönköping.

SACO har bifogat ett yttrande från Förbundet för jurister, civil-ekonomer, systemvetare, personalvetare, samhällsvetare (JUSEK) och LO har bifogat ett yttrande från Svenska Transportarbetareförbundet

Därutöver har Hotell och Restaurangfacket (HRF) kommit in med ett yttrande.

Sammanfattning av promemorian Två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen (Ds 2001:8)

Prop. 2001/02:191
Bilaga 4

I promemorian föreslås att uppgifter i sådana allmänna handlingar hos Säkerhetspolisen som hänför sig till tiden före år 1950 inte längre skall vara underkastade sekretess. Detta innebär att det blir möjligt för var och en att utan föregående sekretessprövning få tillgång till sådana allmänna handlingar hos Säkerhetspolisen som har tillkommit före år 1950. Bakgrunden till förslaget är den allmänna debatt som har förekommit de senaste åren, inte minst i samband med den s.k. Förintelsekonferensen i Stockholm i januari förra året, om behovet av att klargöra bl.a. hur Sverige i olika hänseenden förhöll sig till Tyskland och nazismen vid tiden för andra världskriget. I promemorian görs bedömningen att den sekretess som för närvarande gäller för uppgifter från denna period bör hävas med hänsyn till den stora betydelse som Säkerhetspolisens material i dessa delar kan ha för den historiska forskningen och opinionsbildningen i stort. För att åstadkomma den förordade ökade offentligheten föreslås att en särskild undantagsbestämmelse införs i sekretesslagen.

I promemorian berörs också möjligheterna för en enskild person att enligt gällande regler kunna få besked om huruvida det finns eller inte finns någon uppgift om honom hos Säkerhetspolisen. I den allmänna debatten har det gjorts gällande att tillämpningen av dessa regler är sådan att den ökade öppenhet som förutsågs när reglerna infördes år 1999 inte har kommit till stånd i praktiken. I promemorian konstateras att det visserligen saknas grund för att påstå att tillämpningen av dessa regler är alltför restriktiv men att det i för sig ändå är förståeligt om förväntningarna på 1999 års reform av polisregisterlagstiftningen på sina håll inte anses ha blivit infriade. Något förslag till ändrad lagstiftning läggs inte fram i den delen.

Lagförslagen i promemorian Två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen (Ds 2001:8)

Prop. 2001/02:191
Bilaga 5

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100) att 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap. 1 §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,
4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller
5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderstrafflagen (2000:1086),

om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Detsamma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar.

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

Sekretess gäller inte för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i andra stycket och som ingår i en allmän handling som har

9 kap.

17 §

Sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om inte annat följer av 18 §,

1. i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,
2. i angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. i angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),
4. i åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Statens kriminaltekniska laboratoriums, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,
5. i Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,
6. i register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:622) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
7. i register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,
8. i register som förs av Riksskatteverket enligt lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
9. i särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,

om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretessen får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622) och lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Sekretess gäller inte för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i första stycket 1–4 och 6 och som ingår i en allmän handling som har tillkommit före år 1950.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2001.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:628) om ändring i sekretesslagen (1980:100) att punkt 2 i övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om uppgifter som hänför sig till sådana angelägenheter som avses i 9 kap. 17 § första stycket 2 i den äldre lydelsen.

Föreslagen lydelse

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om uppgifter som hänför sig till sådana angelägenheter som avses i 9 kap. 17 § första stycket 2 i den äldre lydelsen. *Sekretess gäller dock inte för sådana uppgifter hos Säkerhetspolisen som ingår i en allmän handling som tillkommit före år 1950.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2001.

Sammanfattning av promemorian Förslag till ändring i 5 kap. 1 § sekretesslagen

I promemorian föreslås att uppgift utan hinder av sekretess skall få lämnas till en enskild person om att han eller hon inte förekommer hos Säkerhetspolisen med anledning av den registreringsverksamhet som bedrevs med stöd av personalkontrollkungörelsen (1969:446) och de hemliga tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den, med stöd av förordningen den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning eller med anledning av motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser.

I promemorian görs bedömningen att det finns goda skäl för att inte Säkerhetspolisen i samtliga fall skall uppge om en person förekommer hos Säkerhetspolisen eller inte men att det finns skäl för att anlägga en annan syn på situationen när det gäller den registreringsverksamhet som gjordes med stöd av personalkontrollkungörelsen och regeringens hemliga förordning den 3 december 1981 under åren 1969-1998 samt motsvarande verksamhet dessförinnan. Detta eftersom den verksamheten genom de uppdrag som getts till Registernämnden numera är väl känd och att det inte torde innebära någon risk för Säkerhetspolisens verksamhet att tala om för en sökande att han eller hon inte förekommer hos Säkerhetspolisen med anledning av den registreringsverksamheten.

För att åstadkomma en sådan ökning av möjligheterna att få reda på att det inte existerar några uppgifter hos Säkerhetspolisen om enskilda i fall som beskrivits föreslås en ändring i 5 kap. 1 § sekretesslagen. Denna ändring bör enligt promemorian göras på sätt att det görs ett tillägg till paragrafen. I tillägget bör anges att uppgift utan hinder av sekretess får lämnas till en enskild person om att han eller hon inte förekommer hos Säkerhetspolisen med anledning av den registreringsverksamhet som bedrevs med stöd av personalkontrollkungörelsen (1969:446) och de hemliga tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den, med stöd av förordningen den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning eller med anledning av motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser.

Lagförslaget i promemorian Förslag till ändring av 5 kap. 1 § sekretesslagen

Prop. 2001/02:191
Bilaga 7

Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,
4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller
5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderstrafflagen (2000:1086),

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Detsamma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

Utan hinder av sekretess får uppgift lämnas till enskild om att han eller hon inte förekommer hos Säkerhetspolisen med anledning av den registreringsverksamhet som bedrevs med stöd av personalkontrollkungörelsen (1969:446) och de hemliga tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den, med stöd av förordningen den 3 december

1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning eller med anledning av motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser.

Prop. 2001/02:191

Bilaga 7

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

Förteckning över remissinstanser och andra organ
som har yttrat sig över departementspromemoriorna
Två frågor om sekretess hos Säkerhetspolisen (Ds
2001:8) och Förslag till ändring av 5 kap. 1 §
sekretesslagen

Riksdagens ombudsmän (Justitieombudsmannen), Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Jönköping, Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Registernämnden, Datainspektionen, Försvarsmakten, Vetenskapsrådet- Humaniora och Samhällsvetenskap, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Riksarkivet och Sveriges advokatsamfund.

Riksåklagaren har bifogat yttranden från åklagarmyndigheterna i Stockholm, Linköping, Malmö, Göteborg, Västerås och Umeå.

Yttrande har därutöver inkommit från Christer Forsberg.

1 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Häri genom föreskrivs att 5 kap. 2 §, 7 kap. 14 och 15 §§, 8 kap. 21 § samt bilagan till sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

2 §

Sekretess gäller för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd med avseende på

1. byggnader eller andra anläggningar, lokaler eller inventarier,
2. tillverkning, förvaring, utlämning eller transport av pengar eller andra värdeföremål samt transport eller förvaring av vapen, ammunition, sprängämnen, klyvbart material eller radioaktivt avfall,
3. telekommunikation,
4. behörighet att få tillgång till upptagning för automatisk databehandling eller annan handling,

5. den civila luftfarten,

om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

7 kap.

14 §

Sekretess gäller för uppgift som rör utlämning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlämningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlämningar.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess i verksamhet för kontroll över utlämningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. I verksamhet för kontroll över utlämningar gäller sekretess också för anmälan eller annan utsaga av enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon honom närstående utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Beträffande beslut i ärende som avses i detta stycke gäller sekretessen dock endast för uppgifter i skälen.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess hos Integrationsverket i ärende om statlig ersättning för kostnader för

1. mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande som be-

viljats uppehållstillstånd liksom utläningar som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana utläningar, eller
2. *bosättning av utläningar för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.*

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess hos Totalförsvarets pliktverk och Migrationsverket i verksamhet som avser mottagande och vidarebefordran av upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer som avses i Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och tilläggsprotokollen till konventionerna, för uppgift om enskilda vistelseort, hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men.

Sekretess gäller, i den mån riksdagen har godkänt avtal om detta med främmande stat eller mellanfolklig organisation, för uppgifter som avses i första och andra styckena och som en myndighet fått enligt avtalet. Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får i fråga om denna sekretess inte tillämpas i strid med avtalet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Utan hinder av sekretess enligt första och *tredje* stycket eller 2 kap. 1 eller 2 § får uppgifter som avses i *tredje* stycket lämnas till den nationella upplysningsbyrån enligt vad som föreskrivs i 8 kap. 13 § lagen (1994:1720) om civilt försvar och förordningen (1996:1475) om skyldighet att lämna upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer.

Utan hinder av sekretess enligt första och *fjärde* stycket eller 2 kap. 1 eller 2 § får uppgifter som avses i *fjärde* stycket lämnas till den nationella upplysningsbyrån enligt vad som föreskrivs i 8 kap. 13 § lagen (1994:1720) om civilt försvar och förordningen (1996:1475) om skyldighet att lämna upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer.

7 kap.

15 §

Sekretess gäller

1. i verksamhet som avser folkbokföringen eller annan liknande registrering av befolkningen och, i den utsträckning regeringen föreskriver det, i annan verksamhet som avser registrering av betydande del av befolkningen,

2. i verksamhet som avser förande av eller uttag ur sjömansregistret, för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i verksamhet som avses i första stycket 1 för uppgift om enskilds personliga förhållanden i form av en fotografisk bild av den enskilde, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i ärende om fingerade personuppgifter för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. Om en uppgift för vilken sådan sekretess gäller har lämnats till en annan myndighet, gäller sekretessen också där.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

8 kap.

21 §

Sekretess gäller i verksamhet som består i tillsyn över stiftelser, för uppgift om stiftelses affärs- eller driftförhållanden eller om annan enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att stiftelsen eller den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos myndighet som utför ett förvaltningsuppdrag för en stiftelses räkning för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, såvitt angår uppgift om enskilds personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Bilaga

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ

Verksamhet

Folkbildningsförbundet

fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för

	stöd till kulturverksamheten genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)

Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)
Sveriges Riksidrottsförbund	fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet (SFS 1995:361)

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet

Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
<i>Föreningen Bildkonst Upphovsrätt I Sverige (BUS)</i>	<i>fördelning av statliga medel till bild- och formkonstnärer (SFS 1992:318)</i>
<i>Föreningen Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI)</i>	<i>fördelning av statliga medel till upphovsmän på musikområdet för utlåning av deras verk genom det allmänna biblioteksväsendet (SFS 1992:318)</i>
<i>Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)</i>	<i>fördelning av statliga medel till utövande konstnärer på musikområdet för utlåning genom det allmänna biblioteksväsendet av verk som de har medverkat i (SFS 1992:318)</i>
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)

Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som

<i>Sveriges författarförbund</i>	rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318) <i>fördelning av statliga medel till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar (SFS 1992:318)</i>	Prop. 2001/02:191 Bilaga 9
Sveriges Riksidrottsförbund	fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet (SFS 1995:361)	

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom departementets verksamhetsområde

Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att 8 och 13 §§ lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde skall upphöra att gälla vid utgången av juni 2001.

Förteckning över remissinstanser och andra organ som har yttrat sig över departementspromemorian Sekretessen för passfoton m.m. (Ds 2000:57)

Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Åklagarmyndigheten i Stockholm, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Kammarkollegiet, Tullverket, Riksskatteverket, Skattemyndigheten i Stockholm, Länsstyrelsen i Skåne Län, Uppsala universitet, Riksteatern, Integrationsverket, Statens biografbyrå, Taltidningsnämnden, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering DO, Vägverket, Luftfartsverket, Sveriges författarförbund, Sveriges Advokatsamfund, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Landsorganisationen i Sverige LO, Svenska journalistförbundet, Svenska Tidningsutgivareföreningen Tidningsutgivarna, Allmänhetens pressombudsman, Föreningen Grävande Journalister, Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige, Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Svenska Fotografers förbund

Lagförslagen i promemorian Utökad sekretess hos JämO, DO, HomO, HO, KO, Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering

Prop. 2001/02:191
Bilaga 11

Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 21 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap. 21 §²⁵

Sekretess gäller hos följande myndigheter för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs:

1. Jämställdhetsombudsmannen eller Jämställdhetsnämnden i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433) och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan,

2. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan,

3. Nämnden mot diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet, lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder

Sekretess gäller hos följande myndigheter för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde *eller någon närstående till den enskilde* lider skada eller men om uppgiften röjs:

1. Jämställdhetsombudsmannen eller Jämställdhetsnämnden i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433) och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i Jämställdhetsombudsmannens verksamhet för jämställdhet inom skolväsendet, högskolan, arbetsmarknadsutbildningen och andra utbildningsformer,*

2. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i verksamhet enligt lagen (1999:131) om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering,*

²⁵ Föreslagen lydelse enligt Prop. 2001/02:27.

och lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning,

4. Handikappombudsmannen i ärende enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan,

5. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning i ärende enligt lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan,

6. Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister.

Sekretess gäller i verksamhet enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

4. Handikappombudsmannen i ärende enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i verksamhet enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen,*

5. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning i ärende enligt lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och lagen (0000:000) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i ombudsmannens verksamhet mot diskriminering på grund av sexuell läggning på andra områden av samhällslivet,*

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över departementspromemorian Utökad sekretess hos JämO, DO, HomO, HO, KO, Jämställdhetsnämnden och Nämnden mot diskriminering

Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Kammarrätten i Sundsvall, Arbetsgivarverket, Handikappombudsmannen, Konsumentombudsmannen, Arbetslivsinstitutet, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Nämnden mot diskriminering, Jämställdhetsombudsmannen, Jämställdhetsnämnden, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Häriigenom föreskrivs att 5 kap. 1 och 2 §§, 7 kap. 14 §, 8 kap. 21 §, 9 kap. 1, 2, 17 och 18 §§, 14 kap. 2 och 10 §§ samt bilagan till sekretesslagen (1980:100)²⁶ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §²⁷

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderstrafflagen (2000:1086),	3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud <i>eller förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde,</i>4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets, Kustbevakningens eller <i>kronofogdemyndighets</i> verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller

om det kan antas att syftet med beslutande eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:622) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Detsamma gäller uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar samt sådan underrättelseverksamhet som avses i 2 § lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

²⁶ Lagen omtryckt 1992:1474.

²⁷ Senaste lydelse 2001:86.

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om *att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.*

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår *misstanke om brott.*

Utan hinder av sekretessen enligt andra stycket får uppgift lämnas till enskild om att han eller hon inte förekommer hos Säkerhetspolisen med anledning av den registreringsverksamhet som bedrevs med stöd av

1. personalkontrollkungörelsen (1969:446) och de tilläggsföreskrifter som utfärdats med stöd av den,

2. förordningen den 3 december 1981 med vissa bestämmelser om verksamheten vid Rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning, eller

3. motsvarande äldre bestämmelser.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

Sekretess gäller inte för uppgift som hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i andra stycket och som införts i en allmän handling före år 1949. I fråga om annan uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

Sekretess gäller för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd med avseende på

1. byggnader eller andra anläggningar, lokaler eller inventarier,
2. tillverkning, förvaring, utlämning eller transport av pengar eller andra värdeföremål samt transport eller förvaring av vapen, ammunition, sprängämnen, klyvbart material eller radioaktivt avfall,
3. telekommunikation,
4. behörighet att få tillgång till upptagning för automatisk databehandling eller annan handling,

5. den civila luftfarten,

om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

7 kap.

14 §²⁹

Sekretess gäller för uppgift som rör utlämning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlämningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlämningar.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess i verksamhet för kontroll över utlämningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. I verksamhet för kontroll över utlämningar gäller sekretess också för anmälan eller annan utsaga av enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon honom närstående utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Beträffande beslut i ärende som avses i detta stycke gäller sekretessen dock endast för uppgifter i skälen.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess hos Integrationsverket i ärende om statlig ersättning för kostnader för mottagande av

1. flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd,

2. utlämningar som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana skyddsbehövande som avses i 1,

för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Motsva-

²⁸ Senaste lydelse 1994:595.

²⁹ Senaste lydelse 2000:416.

Utöver vad som följer av första stycket gäller sekretess hos Totalförsvarets pliktverk och Migrationsverket i verksamhet som avser mottagande och vidarebefordran av upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer som avses i Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter och tilläggsprotokollen till konventionerna, för uppgift om enskilds vistelseort, hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men.

Sekretess gäller, i den mån riksdagen har godkänt avtal om detta med främmande stat eller mellanfolklig organisation, för uppgifter som avses i första och andra styckena och som en myndighet fått enligt avtalet. Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får i fråga om denna sekretess inte tillämpas i strid med avtalet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Utan hinder av sekretess enligt första eller *tredje* stycket eller enligt 2 kap. 1 eller 2 § får uppgifter som avses i *tredje* stycket lämnas till den nationella upplysningsbyrån enligt vad som föreskrivs i 8 kap. 13 § lagen (1994:1720) om civilt försvar och förordningen (1996:1475) om skyldighet att lämna upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer.

Utan hinder av sekretess enligt första eller *fjärde* stycket eller enligt 2 kap. 1 eller 2 § får uppgifter som avses i *fjärde* stycket lämnas till den nationella upplysningsbyrån enligt vad som föreskrivs i 8 kap. 13 § lagen (1994:1720) om civilt försvar och förordningen (1996:1475) om skyldighet att lämna upplysningar m.m. om krigsfångar och andra skyddade personer.

8 kap. 21 §³⁰

Sekretess gäller i verksamhet som består i tillsyn över stiftelser, för uppgift om stiftelses affärs- eller driftförhållanden eller om annan enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att stiftelsen eller den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i verksamhet som består i administrativa tjänster som utförs efter överenskommelse med en stiftelse, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

³⁰ Senaste lydelse 1994:595.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, såvitt angår uppgift om enskilda personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Prop. 2001/02:191
Bilaga 13

9 kap.

1 §³¹

Sekretess gäller i myndighets verksamhet, som avser bestämmande av skatt eller som avser taxering eller i övrigt fastställande av underlag för bestämmande av skatt, för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden. Motsvarande sekretess gäller i myndighets verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet och tulldatabasen enligt lagen (2001:185) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet för uppgift som har tillförts databaserna samt hos kommun eller landsting för uppgift som har lämnats dit i ett ärende om förhandsbesked i skatte- eller taxeringsfråga. Uppgift hos Tullverket får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. För uppgift i mål hos domstol gäller sekretessen endast om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Detsamma gäller uppgift som med anledning av överklagande hos domstol registreras hos annan myndighet enligt 15 kap. 2 § första stycket 3 eller 4. Har uppgift i mål hos domstol erhållits från annan myndighet och är den sekretessbelagd där, gäller dock denna sekretess hos domstolen, om uppgiften saknar betydelse i målet.

Med skatt avses i detta kapitel skatt på inkomst och, med undantag för arvsskatt och gåvoskatt, annan direkt skatt samt omsättningsskatt, tull och annan indirekt skatt. Med skatt jämställs arbetsgivaravgift, prisregleringsavgift och liknande avgift, avgift enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund samt skattetillägg och förseningsavgift. Med verksamhet som avser bestämmande av skatt jämställs verksamhet som avser bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Sekretessen gäller inte beslut, varigenom skatt eller pensionsgrundande inkomst bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs, såvida inte beslutet meddelas i ärende om

1. förhandsbesked i taxerings- eller skattefråga,

2. medgivande att skattepliktig intäkt enligt reglerna om statlig inkomstskatt inte skall anses uppkomma vid avyttring av aktier i fåmansföretag,

3. beskattning av utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner när beslutet har fattats av Forskarskattenämnden.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lag om för-

2. beskattning av utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner när beslutet har fattats av Forskarskattenämnden.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lag om för-

³¹ Senaste lydelse 2001:207.

farande vid beskattning eller lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet. I artiklarna 6.1 och 8.3 i rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994 om fastställande av vissa åtgärder avseende införsel till gemenskapen samt export och återexport från gemenskapen av varor som gör intrång i viss immateriell äganderätt finns bestämmelser om att uppgift i vissa fall får lämnas till enskild. Vidare får utan hinder av sekretessen uppgift i *en revisionspromemoria* lämnas till en förvaltare i den reviderades konkurs.

farande vid beskattning eller lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i skatteförvaltningens beskattningsverksamhet. I artiklarna 6.1 och 8.3 i rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994 om fastställande av vissa åtgärder avseende införsel till gemenskapen samt export och återexport från gemenskapen av varor som gör intrång i viss immateriell äganderätt finns bestämmelser om att uppgift i vissa fall får lämnas till enskild. Vidare får utan hinder av sekretessen uppgift i *ärende om revision* lämnas till en förvaltare i den reviderades konkurs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

För uppgift om avgift enligt lagen om avgift till registrerat trossamfund gäller dock sekretessen i högst sjuttio år.

2 §³²

Sekretess gäller i

1. särskilt ärende om revision eller annan kontroll i fråga om skatt, tull eller avgift samt annan verksamhet som avser tullkontroll och som inte faller under 1 §,

2. ärende om kompensation för eller återbetalning av skatt,

3. ärende om anstånd med erläggande av skatt

för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

I fråga om sekretess enligt denna paragraf tillämpas 1 § första stycket tredje–sjätte meningarna.

Sekretessen gäller inte beslut i ärende som avses i första stycket 2 och 3.

Utan hinder av sekretessen får uppgift i *en revisionspromemoria* lämnas till förvaltare i den reviderades konkurs. I artiklarna 6.1 och 8.3 i rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994 om fastställande av vissa åtgärder avseende införsel till gemenskapen samt export och återexport från gemenskapen av varor som gör intrång i viss immateriell äganderätt finns bestämmelser om att uppgift i vissa fall får lämnas till enskild.

Utan hinder av sekretessen får uppgift i *ärende om revision* lämnas till förvaltare i den reviderades konkurs. I artiklarna 6.1 och 8.3 i rådets förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994 om fastställande av vissa åtgärder avseende införsel till gemenskapen samt export och återexport från gemenskapen av varor som gör intrång i viss immateriell äganderätt finns bestämmelser om att uppgift i vissa fall får lämnas till enskild.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst 20 år.

³² Senaste lydelse 2000:1285.

17 §³³

Sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om inte annat följer av 18 §

1. i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,
2. i angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. i angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen(1996:627),
4. i åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Statens kriminaltekniska laboratoriums, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,
5. i Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,
6. i register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:622) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
7. i register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,
8. i register som förs av Riksskatteverket enligt lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
9. i särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,
10. i register som förs av Tullverket enligt lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet eller som annars behandlas där med stöd av samma lag, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Sekretess enligt första stycket gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift som angår misstanke om brott.

Utan hinder av sekretessen får en skadelidande, eller den som den skadelidande överlåtits sin rätt till, ta del av en uppgift

1. i en nedlagd förundersökning eller i en förundersökning som avslutats med ett beslut om att åtal inte skall väckas,
2. i en annan brottsutredning som utförts enligt bestämmelserna i 23 kap. rättegångsbalken och som avslutats på annat sätt än med beslut att väcka åtal, med strafföreläggande eller med föreläggande av ordningsbot, eller
3. i en avslutad utredning enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, om den skadelidande, eller den som den skadelidande överlåtits sin rätt till behöver uppgiften för att kunna få ett anspråk på skadestånd eller på bättre rätt till viss egendom tillgodosett och det inte bedöms vara av

³³ Senaste lydelse 2001:354.

synnerlig vikt för den som uppgiften rör eller någon närstående till honom att den inte lämnas ut.

Utan hinder av sekretessen får uppgift också lämnas ut

1. till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare,

2. till enskild enligt vad som föreskrivs i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt förordning som har stöd i den lagen,

3. enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:621) om misstankeregister, polisdatalagen (1998:622) och lagen (1999:90) om behandling av personuppgifter vid skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar och i lagen (2001:85) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet samt i förordningar som har stöd i dessa lagar,

4. till enskild enligt vad som föreskrivs i 27 kap. 8 § rättegångsbalken.

Utan hinder av sekretessen får polisen på begäran av en enskild som lidit person- eller sakskada vid en trafikolycka lämna uppgift om identiteten hos en trafikant som haft del i olyckan.

Utan hinder av sekretessen enligt första stycket 1 får uppgift lämnas till konkursförvaltare, om uppgiften kan antas ha betydelse för konkursutredningen.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Sekretess gäller inte för uppgift som dels hänför sig till sådan verksamhet hos Säkerhetspolisen som avses i första stycket 1–4 eller 6 eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser, dels har införts i en allmän handling före år 1949. I fråga om annan uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

18 §

Sekretessen enligt 17 § första stycket gäller inte

1. beslut huruvida åtal skall väckas, beslut om att förundersökning inte skall inledas samt beslut om att förundersökning skall läggas ned,

2. uppgift i ärende om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot,

3. uppgift som avser omhändertagande enligt 13 § andra stycket polislagen (1984:387).

Sekretessen enligt 17 § första stycket upphör att gälla, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal, såvida inte sekretess för uppgiften skall gälla hos domstolen enligt 16 §, eller uppgiften uppenbarligen saknar betydelse i målet eller finns i handling som har erhållits från

Sekretessen enligt 17 § första stycket upphör att gälla, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal, såvida inte sekretess för uppgiften skall gälla hos domstolen enligt 16 § eller enligt 8 kap. 17 §, eller uppgiften uppenbarligen saknar betydelse i målet eller finns i handling som

14 kap.

2§³⁴

Sekretess hindrar inte att uppgift i annat fall än som avses i 1 § lämnas till myndighet, om uppgiften behövs där för

1. förundersökning, rättegång, ärende om disciplinansvar eller skiljande från anställning eller annat jämförbart rättsligt förfarande vid myndigheten mot någon rörande hans deltagande i verksamheten vid den myndighet där uppgiften förekommer,

2. omprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet där uppgiften förekommer, eller

3. tillsyn över eller revision hos den myndighet där uppgiften förekommer.

Sekretess hindrar inte att uppgift lämnas i muntligt eller skriftligt yttrande av sakkunnig till domstol eller myndighet som bedriver förundersökning i brottmål.

Sekretess hindrar inte att uppgift om enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (1970:428). Uppgift hos myndighet som driver televerksamhet om enskilds telefonnummer får dock, om den enskilde hos myndigheten begärt att abonnemanget skall hållas hemligt och uppgiften omfattas av sekretess enligt 9 kap. 8 § tredje stycket, lämnas ut endast om den myndighet som begär uppgiften finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl.

Sekretess hindrar inte att uppgift som angår misstanke om brott lämnas till åklagarmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet som har att ingripa mot brottet, om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda annan påföljd än böter.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6 och 34 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § *andra stycket* gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1, 4 eller 34 § inte att uppgift som angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1–6 och 34 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Dock hindrar sekretess enligt 7 kap. 1, 4 eller 34 § inte att uppgift som angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

³⁴ Senaste lydelse 1999:301. Ändringen innebär bl.a. att sjätte stycket upphävs.

Tredje och fjärde styckena gäller inte uppgift som omfattas av sekretess enligt 9 kap. 9 § första stycket.

Prop. 2001/02:191
Bilaga 13

Sekretess enligt 7 kap. 1 § och 4 § första och tredje styckena hindrar inte att uppgift om enskild, som inte fyllt arton år eller som fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel, eller närstående till denne lämnas från myndighet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten till annan sådan myndighet, om det behövs för att den enskilde skall få nödvändig vård, behandling eller annat stöd. Detsamma gäller i fråga om lämnande av uppgift om gravid kvinna eller närstående till henne, om det behövs för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet.

10 §³⁵

Myndigheten får uppställa förbehåll, som inskränker enskild mottagares rätt att lämna uppgift vidare eller utnyttja uppgift, också när

1. myndigheten enligt 5 § lämnar sekretessbelagd uppgift till part, ställföreträdare, ombud eller biträde,

2. myndigheten med stöd av 7 § första stycket lämnar uppgift till någon som inte är knuten till myndigheten på det sätt som anges i 1 kap. 6 §,

3. myndigheten med stöd av 9 kap. 1 § fjärde stycket andra meningen, 9 kap. 2 § fjärde stycket eller 9 kap. 19 § fjärde stycket lämnar uppgift till konkursförvaltare.

3. myndigheten med stöd av 9 kap. 1 § fjärde stycket andra meningen, 9 kap. 2 § fjärde stycket, 9 kap. 17 § sjätte stycket eller 9 kap. 19 § fjärde stycket lämnar uppgift till konkursförvaltare

Förbehåll enligt första stycket 1 får inte innebära förbud mot att utnyttja uppgiften i målet eller ärendet eller mot att lämna muntlig upplysning till part, ställföreträdare, ombud eller biträde.

Har förbehåll uppställts enligt första stycket 2, skall i fråga om förbehållet gälla vad som föreskrivs i 7 § tredje och fjärde styckena angående förbud att lämna ut eller utnyttja uppgift.

Ett förbehåll enligt första stycket 3 får inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren skall kunna fullgöra de skyldigheter som åvilar honom i anledning av konkursen.

Förordnande av regeringen eller riksdagen för särskilt fall om undantag från sekretess för uppgift får förenas med villkor att förbehåll som anges i första stycket skall uppställas vid utlämnande av uppgiften.

*Bilaga*³⁶

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos

³⁵ Senaste lydelse 2001:207.

³⁶ Senaste lydelse 2002:48.

organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Prop. 2001/02:191
Bilaga 13

Organ

Verksamhet

Folkbildningsförbundet

fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)

Handelshögskolan i Stockholm

statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)

Svenska Institutet i Rom

statligt stöd i form av stipendier

Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar

verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144) samt fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Svenska språknämnden

prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

Sveriges Riksidrottsförbund

fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet (SFS 1995:361)

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ

Verksamhet

Folkbildningsförbundet

fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom

	ideella föreningar (SFS 1976:1046)	Prop. 2001/02:191 Bilaga 13
<i>Frökontrollen Mellansverige Aktiebolag</i>	<i>certifiering av utsäde</i> (SFS 2000:1330)	
<i>Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS)</i>	<i>fördelning av statliga medel till bild- och formkonstnärer</i> (SFS 1992:318)	
<i>Föreningen Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI)</i>	<i>fördelning av statliga medel till upphovsmän på musikområdet för utlåning av deras verk genom det allmänna biblioteksväsendet</i> (SFS 1992:318)	
<i>Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)</i>	<i>fördelning av statliga medel till utövande konstnärer på musikområdet för utlåning genom det allmänna biblioteksväsendet av verk som de har medverkat i</i> (SFS 1992:318)	
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)	
-----	-----	
Svenska Institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier	
<i>Svenska Kennelklubben</i>	<i>drift av det register som avses i 2 § lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar</i>	
Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar	verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144) samt fördelning och användning av den statliga ersättning som Svenska kyrkan erhåller enligt 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.	
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)	
<i>Sveriges författarförbund</i>	<i>fördelning av statliga medel till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar</i> (SFS 1992:318)	

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.
 2. För beslut som fattats av skattemyndigheten eller Riksskatteverket enligt den numera upphävda 27 § 4 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt i fråga om fåmansföretag gäller bestämmelsen i 9 kap. 1 § i sin äldre lydelse.

2.2 Förslag till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)

Prop. 2001/02:191
Bilaga 13

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 9 och 15 §§ konkurslagen (1987:672) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

9 §

Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten.

Förvaltaren är dock inte skyldig att lämna upplysningar om en anmälan enligt 16 § innan han avger slutredovisning.

Andra stycket gäller inte i förhållande till tillsynsmyndigheten i konkurs.

15 §¹

Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,
2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,
4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta en kontrollbalansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,
5. *en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren,*
6. en uppgift om vilket bok-
5. en uppgift om vilket bok-

¹ Senaste lydelse 2001:933.

föringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts. Prop. 2001/02:191 Bilaga 13

föringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts.

Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringsskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003

14.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:318) om överlämnade av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde

Härigenom föreskrivs att 8 och 13 §§ lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde skall upphöra att gälla vid utgången av december 2002.

14.6 Lag om ändring i lagen (1996:628) om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:628) om ändring i sekretesslagen (1980:100) att punkt 2 i övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om uppgifter som hänför sig till sådana angelägenheter som avses i 9 kap. 17 § första stycket 2 i den äldre lydelsen.

Föreslagen lydelse

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om uppgifter som hänför sig till sådana angelägenheter som avses i 9 kap. 17 § första stycket 2 i den äldre lydelsen. *Sekretess gäller dock inte för sådana uppgifter hos Säkerhetspolisen som införts i en allmän handling före år 1949.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Lagförslagen i lagrådsremissen Några frågor om sekretess hos ombudsmännen m.m.

Prop. 2001/02:191
Bilaga 14

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 21 § sekretesslagen (1980:100)³⁷ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

21 §³⁸

Sekretess gäller hos följande myndigheter för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs:

1. Jämställdhetsombudsmannen eller Jämställdhetsnämnden i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433) och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

2. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

3. Nämnden mot diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet, lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning,

Sekretess gäller hos följande myndigheter för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde *eller någon närstående till den enskilde* lider skada eller men om uppgiften röjs:

1. Jämställdhetsombudsmannen eller Jämställdhetsnämnden i ärende enligt jämställdhetslagen (1991:433) och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt, hos Jämställdhetsombudsmannen, i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,*

2. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i ärende enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,*

³⁷ Lagen omtryckt 1992:1474.

³⁸ Senaste lydelse 2001:1307.

4. Handikappombudsmannen i ärende enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

5. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning i ärende enligt lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan,

6. Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister.

Sekretess gäller i verksamhet enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

4. Handikappombudsmannen i ärende enligt lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i verksamhet enligt lagen (1994:749) om Handikappombudsmannen,*

5. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning i ärende enligt lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan *samt i annat ärende som rör rådgivning åt enskild,*

Lagrådets yttrande över lagförslagen i lagrådsremissen Sekretessfrågor – Ekonomisk brottslighet m.m.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2002-05-29

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 16 maj 2002 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100), lag om ändring i konkurslagen (1987:672), lag om ändring i lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde, lag om ändring i lagen (1996:628) om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorerna Eva Lundgren och Ove Nilsson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen

5 kap. 1 §

I första stycket 4 i nuvarande lydelse anges att sekretess gäller för uppgift som hänför sig till åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Enligt förslaget skulle bestämmelsen ändras så att även kronofogdemyndighet nämndes bland dessa myndigheter. Bestämmelsen bör jämföras med det föreslagna tredje stycket angående sekretess hos myndighet som biträder åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, Tullverket eller Kustbevakningen (men inte kronofogdemyndighet) med att uppdaga, utreda eller beivra (men inte förebygga) brott.

Vid föredragningen har upplysts att kronofogdemyndigheterna i detta sammanhang kan anses ha till uppgift att biträda framför allt åklagarmyndighet och polismyndighet, en uppgift som i princip kan hänföras under tredje stycket. Detta skulle bli ännu tydligare om uppräknningen i tredje stycket efter mönster av första stycket 4 utvidgades till att omfatta även verksamhet för att förebygga brott. Lagrådet förordar därför att första stycket 4 får behålla nuvarande lydelse samt att i tredje stycket orden ”uppdaga, utreda eller beivra brott” ändras till ”förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott”. Detta får antas medföra att

kronofogdemyndigheterna, trots att de inte uttryckligen omnämns, kommer att i sin här aktuella verksamhet helt omfattas av tredje stycket.

Prop. 2001/02:191
Bilaga 15

I det föreslagna nya fjärde stycket anges att uppgift får lämnas till enskild om att han eller hon inte förekommer hos Säkerhetspolisen med anledning av den registreringsverksamhet som bedrevs med stöd av bl.a. personalkontrollkungörelsen (1969:446).

Lagrådet finner att bestämmelsen inte är helt tydlig till sin innebörd. Den ger intryck av att ett klagande besked endast kan lämnas till den som inte förekommer i registret, och det är oklart vilket svar som skall lämnas till den som förekommer i registret men vars registeruppgifter inte kan lämnas ut. Avsikten måste rimligtvis vara – och detta har bekräftats vid föredragningen – att besked skall kunna lämnas också om att en person förekommer i registret och detta även om sekretess gäller för innehållet i de registrerade uppgifterna.

Lagrådet föreslår att bestämmelsen får följande lydelse:

”Utan hinder av sekretessen enligt andra stycket kan enskild få uppgift om huruvida han eller hon förekommer i Säkerhetspolisens register med anledning av den verksamhet som bedrevs med stöd av
1. personalkontrollkungörelsen - - -,
2. - - -, eller
3. - - -”

Förslaget till lag om ändring i lagen om ändring i sekretesslagen

Enligt förslaget skall ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till en tidigare ändring av 9 kap. 17 § sekretesslagen kompletteras med en anmärkning om att sekretess inte gäller för sådana uppgifter som införts i en allmän handling före år 1949. Förslaget utsäger i sak inte något utöver vad som redan framgår av det i detta ärende framlagda förslaget till ändring av samma paragraf i sekretesslagen (jfr formuleringen i den föreslagna 9 kap. 17 § ”eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser”). Någon särskild övergångsbestämmelse till det förslaget har inte lagts fram i ärendet. Undantaget från sekretess kommer därför att gälla enligt sin ordalydelse helt oberoende av vad som tidigare gällt. Något behov av en särskild ändring av de tidigare ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna finns således inte. Mot en sådan talar också att den kan ge intryck av att en tidigare övergångsreglering skulle kunna ha företräde framför en senare ändring av grundförfattningen. Lagrådet förordar att den föreslagna kompletteringen får utgå.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Lagrådets yttrande över lagförslagen i lagrådsremissen Några frågor om sekretess hos ombudsmännen m.m.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2002-06-07

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 7 februari 2002 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Inger Andersson

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen har varje svensk medborgare, till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning, rätt att ta del av allmänna handlingar. Enligt 2 § första stycket får denna rätt begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till vissa särskilda ändamål varav ett är skyddet för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, och enligt andra stycket skall sådana begränsningar ”angivas noga” i en särskild lag (sekretesslagen) eller i annan lag som den särskilda lagen hänvisar till.

Enligt det framlagda förslaget kommer, med tillämpning av ett s.k. rakt skaderekvisit i förhållande till inte endast den som uppgiften rör utan också närstående till denna, i princip alla uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden att omfattas av sekretess i de särskilda ombudsmännens verksamhet (som inte gäller personaladministration och liknande). Den motivering som lämnas i remissen inskränker sig till att det även inom andra områden av ombudsmännens verksamhet än de som för närvarande omfattas av sekretess kan förekomma känsliga uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden och att det är angeläget att dessa uppgifter omfattas av sekretesskyddet i de fall då det kan antas att någon enskild lider skada eller men om uppgiften röjs.

Mot bakgrund av tryckfrihetsförordningens krav på att begränsningar av offentlighetsprincipen skall anges ”noga” kan det inte undvikas att generella begränsningar av det nu föreslagna slaget väcker betänkligheter. Det skäl för en utvidgad sekretess som anförs i remissen kan med samma fog anföras för att införa motsvarande generella sekretess hos andra myndigheter. Lagrådet antar att förslaget har sin bakgrund i att verksamheten hos de särskilda ombudsmännen allmänt sett ansetts vara mer integritetskänslig än verksamhet vid andra myndigheter. Även om Lagrådet har en viss förståelse för en sådan synpunkt är det tveksamt om den kan anses tillräcklig för att motivera en så vidsträckt

sekretess (jfr t.ex. den i detta hänseende väsentligt snävare sekretessen hos Riksdagens ombudsmän och Justitiekanslern enligt 11 kap. 4 § sekretesslagen). Det är också värt att notera att sekretessen enligt förslaget gäller inte endast i förhållande till enskilda till vilkas förmån ombudsmännen har att verka utan i lika hög grad till dem som kan bli föremål för ombudsmännens granskning. Enligt Lagrådets uppfattning förtjänar frågan om den lämpliga utformningen av sekretess hos de särskilda ombudsmännen ytterligare överväganden.

För det fall att regeringen trots Lagrådets betänkligheter finner att det remitterade förslaget bör läggas till grund för ett förslag till riksdagen förordar Lagrådet vissa justeringar av lagtexten.

Enligt punkt 1 omfattar den vidgade sekretessen Jämställdhetsombudsmannens verksamhet på vissa områden. Formuleringen ger intryck av att det finns andra verksamhetsområden som inte skulle omfattas och av att den på arbetslivets område skulle gälla enbart ärenden som regleras av jämställdhetslagen och inte annan verksamhet. Enligt vad som upplysts vid föredragningen har emellertid avsikten varit att all verksamhet för jämställdhet skall omfattas av punkten. Tillägget till punkt 1 kan med den utgångspunkten ges exempelvis följande formulering: "... samt i Jämställdhetsombudsmannens övriga verksamhet för jämställdhet".

Enligt punkt 5 gäller för närvarande sekretess i ärenden enligt två särskilda lagar som avser arbetslivet och studenter i högskolan. Genom det föreslagna tillägget utvidgas sekretessen till att omfatta verksamhet "på andra områden av samhällslivet". Formuleringen kan ge intryck av att sekretessen såvitt avser arbetsliv och studenter i högskolan endast skulle avse ärenden medan den i övrigt skulle gälla även andra former av verksamhet mot diskriminering. Enligt vad som upplysts vid föredragningen har någon sådan skillnad inte varit avsedd. Tillägget till punkt 5 kan med den utgångspunkten ges exempelvis följande formulering: "...samt i ombudsmannens övriga verksamhet mot diskriminering på grund av sexuell läggning".

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 juni 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Östros, Engqvist, Rosengren, Larsson, Lejon, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson, Sommestad

Föredragande: Lejon

Regeringen beslutar proposition 2001/02:191 Sekretessfrågor - Ekonomisk brottslighet m.m.